

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Valašské
Klobouky

Asitis

Koncepce ochrany životního prostředí města Valašské Klobouky

2020

Pro Valašské Klobouky zpracoval ASITIS s.r.o.

Editor: Mgr. Jan Labohý

Spoluautoři: Ing. Monika Číperová, RNDr. Lukáš Spitzer, Ph.D., Ing. et Bc. Martin Vokřál,
Ing. Ivana Vyroubalová, RNDr. David Brtna, Mgr. et Bc. Simona Bočková

Brno, 27. 10. 2020

Tento dokument je výstupem projektu s názvem Rozvoj nástrojů strategického řízení a komunikace s veřejností v podmínkách města Valašské Klobouky – CZ.03.4.74/0.0/0.0/17_080/0010018 - Výzva pro územní samosprávné celky (obce, kraje, sdružení a asociace ÚSC) v rámci Operačního programu Zaměstnanost, který je finančně podpořen z prostředků EU a státního rozpočtu ČR.

Obsah

METODIKA ZPRACOVÁNÍ KONCEPCE	4
ZÁKLADNÍ PŘÍSTUP	4
Vize.....	4
Cíl.....	4
ZPŮSOB TVORBY	5
HARMONOGRAM SPOLUPRÁCE	6
ANALYTICKÁ ČÁST	7
SOUVISEJÍCÍ STRATEGICKÉ DOKUMENTY.....	7
Strategické dokumenty na národní úrovni	7
Související strategické dokumenty Zlínského kraje	9
POPIS ÚZEMÍ.....	11
Přírodní podmínky, významné rostlinné a živočišné druhy.....	12
Stav krajiny, chráněná území a památné stromy	19
Lesní a zemědělské ekosystémy	24
Vodní ekosystémy a hospodaření s vodou.....	35
Stav a ochrana ovzduší	38
Odpadové hospodářství.....	40
SWOT ANALÝZA	42
SOUČASNÉ HROZBY	44
Identifikace a porovnání jednotlivých hrozeb.....	44
STANOVENÍ INDIKÁTORŮ PRO SLEDOVÁNÍ POKROKU	45
NÁVRHOVÁ ČÁST	50
PRIORITA 1: STAV A VÝVOJ KRAJINY.....	50
Možné nástroje prevence.....	50
Možné nástroje reakce	55
PRIORITA 2: ZMĚNA KLIMATU	56
Možné nástroje prevence.....	58
Možné nástroje reakce	67
OPATŘENÍ V OSTATNÍCH OBLASTECH.....	68
DOPORUČENÉ ZDROJE FINANCOVÁNÍ	70
Evropské a národní dotace.....	70
Nadační fondy a soukromé zdroje	72
Partnerské projekty.....	72
AKČNÍ PLÁN	74
DETAILNÍ PLÁN NA NADCHÁZEJÍCÍCH 5 LET	74
RÁMCOVÝ PLÁN NA OBDOBÍ 5-10 LET	80
INTEGRACE DO STRATEGICKÉHO PLÁNU MĚSTA	82
STANOVENÍ INDIKÁTORŮ PRO SLEDOVÁNÍ POKROKU	83
POUŽITÉ ZDROJE	84
PŘÍLOHY.....	86
PŘÍLOHA 1: PRIORITY A CÍLE KONCEPCE A STRATEGIE OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ZLÍNSKÉHO KRAJE.....	86

Metodika zpracování koncepce

Základní přístup

Vize

K tvorbě koncepce přistupujeme s vizí vzniku nového **praktického dokumentu**, který bude dlouhodobě pomáhat zlepšovat kvalitu života obyvatel i stav životního prostředí ve Valašských Kloboukách.

Aby mohl dokument skutečně pomáhat v každodenním a strategickém řízení obce, musí být především praktický. Odbornost, jež je potřebná pro samotnou analýzu, je třeba na závěr vysvětlit tak, aby byl text **pochopitelný a přístupný** pro politiky i veřejnost.

Žijeme v době, kdy dochází k rychlým a zásadním změnám v životním prostředí. Po generace zaběhlé rytmy přírody se mění, zima již není zimou a léta se začínají podobat spíše středomořským. S měnícím se klimatem přichází i sucho, umírající lesy, bleskové povodně nebo vymírání ohrožených rostlin a živočichů.

K zachování naší kvality života tak již do budoucna nebude stačit jen bránit aktivitám, které přírodu výrazně poškozují. **Životní prostředí je třeba aktivně dotvářet**, aby podporovalo naše zdraví, zpříjemňovalo náš život a přinášelo další benefity, například **ve spojitosti s cestovním ruchem**.

V rámci koncepce navazujeme na existující strategický plán města, který v oblasti životního prostředí stanovuje dvě priority – snížení znečištění a adaptaci na změnu klimatu. Jelikož Valašské Klobouky mají k dispozici lidské a organizační zdroje s potřebnou odborností, počítáme s tím, že tito budou do tvorby koncepce aktivně zahrnuti.

Cíl

Naším společným cílem je vytvořit nový a praktický strategický dokument pro oblast životního prostředí. Koncepce bude obsahovat analytickou a návrhovou část a bude doplněna o akční plán s horizontem 5 a 10 let. Dokument bude schválen politickými představiteli města do konce roku 2020 a jeho výstupy budou zahrnuty do strategického plánu města.

Způsob tvorby

Vycházíme z rámce stanoveného národními dokumenty v oblasti životního prostředí a platnou koncepcí a strategií ochrany přírody a krajiny Zlínského kraje.

Analytická část dokumentu má za cíl odborně posoudit současný stav a budoucí vývoj u jednotlivých složek životního prostředí v rámci území Valašských Klobouků. Výstupem této části je SWOT analýza, v níž dochází k posouzení celkového stavu životního prostředí a předpokládaného vývoje do budoucna.

Aktuální a budoucí hrozby vycházející z analýzy budou v textu podrobněji rozvedeny a společně posouzeny v rámci konzultace s místními aktéry.

Pro společně stanovené 2-3 nejzávažnější hrozby bude zpracována **návrhová část** dokumentu. Ta stanoví specifické cíle a opatření, která je třeba realizovat, aby došlo buď k omezení pravděpodobnosti výskytu, nebo ke snížení následků vybraných hrozeb. U navrhovaných opatření bude porovnána náročnost realizace, očekávané přínosy a možné zdroje financování.

Na základě společné konzultace s místními aktéry bude stanoven **akční plán** na nejbližších 5 let pro opatření, která mohou být realizována z prostředků obce nebo z dostupných zdrojů financování (granty, projektové výzvy). Opatření, u kterých bude vyhodnocen vysoký přínos, ale náročná přípravná fáze nebo nejisté zdroje financování, budou zařazeny jako prioritní v časovém horizontu do 10 let. Akční plán bude doplněn o sadu indikátorů sloužící k měření pokroku a vyhodnocování naplňování stanovených cílů.

Výstupem koncepce bude také návrh na promítnutí předkládaných projektů do Strategického plánu města. Propojení akčního plánu se Strategickým plánem města by mělo zvýšit pravděpodobnost úspěšné realizace opatření.

Z důvodu probíhající pandemie bohužel nebyla možná osobní **prezentace dokumentu pro zastupitelstvo a veřejnost** Valašských Klobouků. Shrnutí dokumentu pro veřejnost a politické představitele je přílohou této koncepce.

Harmonogram spolupráce

Milníky	Čeho bude dosaženo	Plánované datum dosažení	Reálné datum dosažení
Zahájení spolupráce	Formální zahájení spolupráce, podpis smlouvy a její zveřejnění v registru smluv		14. 1. 2020
Úvodní schůzka	Vyjasnění zadání společně se zadavatelem		24. 1. 2020
Nastavení metodiky a harmonogramu	Obě strany souhlasí s metodikou tvorby koncepce a s navrhovaným harmonogramem	29. 2. 2020	29. 2. 2020
Analytická část	Odevzdaná analytická část dokumentu	31. 3. 2020	9. 6. 2020
Konzultace se stakeholdery I	Společná osobní konzultace analytické části, diskuse o prioritách směřování a primárních hrozbách	15. 4. 2020	1. 7. 2020
Návrhová část	Analytická část obsahuje zpracované náměty z předchozího setkání, návrhová část je odevzdaná.	30. 4. 2020	21. 9. 2020
Prezentace	Prezentace pro zastupitelstvo / radu města	15. 5. 2020	14. 10. 2020
Odevzdání finálního dokumentu	Konečná verze dokumentu se zpracovanými komentáři z předchozí konzultace a s navrhovaným akčním plánem.	31. 5. 2020	27.10.2020
Uzavření spolupráce	Obě strany souhlasily s předanými dokumenty, práce byla vyfakturovaná a zaplacená.	nejpozději 15. 11. 2020	29.10.2020

Analytická část

V následující části naleznete zhodnocení současného stavu jednotlivých složek životního prostředí ve městě a kontext ochrany přírody na národní a krajské úrovni.

Související strategické dokumenty

Strategické dokumenty na národní úrovni

Tato část dokumentu obsahuje shrnutí nadřazených dokumentů, ze kterých při tvorbě koncepce vycházíme.

Česká republika 2030

Strategický rámec Česká republika 2030 je základní dokument státní správy pro udržitelný rozvoj a zvyšování kvality života obyvatel. V šesti klíčových oblastech shrnuje, kam rozvoj České republiky dospěl, jakým čelí rizikům a jakých příležitostí může využít. Pro každou oblast formuluje strategické i specifické cíle. Klíčové oblasti se kromě tradičních tří pilířů rozvoje (sociálního, environmentálního a ekonomického) věnují životu v regionech a obcích, českému příspěvku k rozvoji na globální úrovni a dobrému vládnutí. Strategický rámec je českou reakcí na přijetí globální rozvojové agendy Valným shromážděním OSN v New Yorku v září 2015 a přenáší do domácího prostředí 17 Cílů udržitelného rozvoje (Sustainable Development Goals). V dubnu 2018 byl vypracován také Implementační plán ke Strategickému rámci ČR 2030.

Státní politika životního prostředí 2012–2020

Státní politika životního prostředí České republiky 2012–2020 vymezuje plán na realizaci efektivní ochrany životního prostředí v České republice do roku 2020. Hlavním cílem je zajistit zdravé a kvalitní životní prostředí pro občany žijící v České republice, výrazně přispět k efektivnímu využívání veškerých zdrojů, minimalizovat negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí (včetně dopadů přesahujících hranice státu) a přispět tak ke zlepšování kvality života v Evropě i celosvětově. Státní politika životního prostředí je zaměřena na tyto tematické oblasti: ochrana a udržitelné využívání zdrojů, ochrana klimatu a zlepšení kvality ovzduší, ochrana přírody a krajiny a bezpečné prostředí. Nová Státní politika na období 2020–2030 bude schválena v průběhu roku 2020.

Státní program ochrany přírody a krajiny

Aktualizovaný program z roku 2009 stručně analyzuje stav přírodního a krajinného prostředí, formuluje dlouhodobé cíle a opatření, nezbytná k jejich dosažení. Zabývá se jak problematikou ochrany krajiny obecně, tak také podrobnější analýzou podle jednotlivých typů krajinných ekosystémů, chráněných území a druhové ochrany. Program přichází s návrhem kombinací legislativních, ekonomických, odborně-výzkumných a osvětových nástrojů pro ochranu životního prostředí.

Politika ochrany klimatu v České republice

Politika ochrany klimatu v České republice definuje hlavní cíle a opatření v oblasti ochrany klimatu na národní úrovni tak, aby zajišťovala splnění cílů snižování emisí skleníkových plynů v návaznosti

na povinnosti vyplývající z mezinárodních dohod (Rámcová úmluva OSN o změně klimatu a její Kjótský protokol, Pařížská dohoda a závazky vyplývající z legislativy Evropské unie). Tato strategie v oblasti ochrany klimatu do roku 2030, s výhledem do roku 2050, by tak měla přispět k dlouhodobému přechodu na udržitelné nízko-emisní hospodářství.

Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR

V roce 2013 zveřejnila Evropská Komise Strategii EU pro přizpůsobení se změně klimatu. Na ni navazuje Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách České republiky z roku 2015. Strategie strukturovaně seznamuje s riziky a předpokládanými dopady změny klimatu, definuje obecné principy adaptačních opatření, naznačuje priority, upozorňuje na mezisektorové vazby a provázanost s mitigačními opatřeními a uvádí směry a příklady vhodných adaptačních opatření. Strategie analyzuje současný stav legislativy v daném kontextu a navrhuje potřebné legislativní změny. Strategie rovněž uvádí rámcové vyhodnocení finanční náročnosti realizace navržených adaptačních opatření, analýzu vlivu na podnikatelské prostředí a kvantifikaci nákladů v případě nečinnosti, v návaznosti pak přehled stávajících i perspektivních ekonomických nástrojů a možnosti jejich využití. Adaptační strategie ČR je připravena na roky 2015-2020 s výhledem do r. 2030 a bude implementována Národním akčním plánem adaptace na změnu klimatu.

Národní program snižování emisí

Mezi základní strategické dokumenty v oblasti zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí ze zdrojů znečišťování ovzduší patří „Národní program snižování emisí České republiky“. V roce 2019 byla přijata aktualizace tohoto programu. Jedná se o program omezování znečištění ovzduší, jehož zpracování požaduje legislativa EU. Mezi hlavní cíle patří dosažení nových závazků stanovených legislativou EU k roku 2020, 2025 a 2030 prostřednictvím stanovených opatření ke snižování emisí vybraných látek znečišťujících ovzduší. Stanovuje zejména opatření ke snížení množství emisí některých znečišťujících látek do ovzduší, a tedy i k nápravě nevyhovujícího stavu ovzduší. Zaměřuje se zejména na tyto sektory: lokální vytápění domácností, energetika, doprava a zemědělství.

Plán odpadového hospodářství ČR 2015–2024

Plán odpadového hospodářství České republiky je nástroj pro řízení odpadového hospodářství ČR. Plán představuje klíčový dokument pro realizaci dlouhodobé strategie nakládání s odpady, obalovými odpady a výrobky s ukončenou životností. Hlavními cíli strategie je jednoznačně předcházení vzniku odpadů a zvýšení podílu recyklace a materiálového využití odpadů. Plán se zaměřuje na upřednostnění způsobů nakládání s odpady podle celoevropské odpadové hierarchie a plnění evropských cílů ve všech oblastech nakládání s odpady. Navržená strategie vede k jednoznačnému odklonu odpadů ze skládek skrze předcházení vytváření odpadů, zvyšování podílu recyklace a materiálového využití odpadů.

Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky

Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky pro období 2016-2025 představuje základní koncepční dokument definující priority v oblasti ochrany a udržitelného využívání biodiverzity na území ČR. Obsahuje následující priority: Společnost uznávající hodnotu přírodních zdrojů, Dlouhodobě prosperující biodiverzita a ochrana přírodních procesů, Šetrné využívání přírodních zdrojů a Zajištění aktuálních a relevantních informací.

Související strategické dokumenty Zlínského kraje

Koncepce a strategie ochrany přírody a krajiny Zlínského kraje

Hlavní strategické cíle koncepce jsou: 1. Koncept trvale udržitelného rozvoje; 2. Zachování biologické rozmanitosti; 3. Ochrana klimatického systému Země. Nejvýznamnější problémy v oblasti ochrany životního prostředí formulované v dokumentech kraje jsou:

- Dlouhodobé zajištění managementu maloplošných zvlášť chráněných území
- Dlouhodobé zajištění managementu v lokalitách soustavy NATURA 2000
- Kumulace aktivit v nivě řeky Moravy
- Trasy dopravních a energetických koridorů
- Negativní zatížení z automobilové dopravy, zejména na silnicích I. třídy v průtazích měst (Zlín, Uherské Hradiště, Vsetín)
- Zvyšování fragmentace krajiny
- Ochuzování druhové diverzity a postupná ruderalizace některých přírodních biotopů
- Šíření a likvidace invazních druhů rostlin, zejména všech druhů křídlatek
- Ochrana zemědělského půdního fondu jako významné složky životního prostředí před erozí a neodůvodněnými zábory
- Přetrvávající úpadek extenzivního zemědělství v hornatých oblastech

Cíle a priority jsou detailně popsány v [Příloze 1](#) tohoto dokumentu.

Ostatní související krajské strategie

- Zásady územního rozvoje Zlínského kraje
- Strategie rozvoje Zlínského kraje
- Program rozvoje územního obvodu Zlínského kraje
- Strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji
- Studie rozvoje zemědělské výroby ve Zlínském kraji
- Koncept snižování emisí Zlínského kraje
- Územní energetická koncepce Zlínského kraje
- Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty ve Zlínském kraji
- Akční plán environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty ve Zlínském kraji

Popis území

Město Valašské Klobouky leží na východě Zlínského kraje, v malebné krajině na pomezí Vizovických vrchů a Bílých Karpat. Část katastru spadá do území Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty. Městem prochází železnice a silnice I/57 od Vsetína směrem ke Vlárskému průsmyku a na Slovensko, jehož státní hranice probíhá pouhých 7 km východně po hlavním hřebenu pohoří Bílých Karpat. Níže položené části katastrálního území jsou zemědělsky využívány, s vysokým podílem trvalých travních porostů a zastoupením rozptýlené zeleně. Výše situované vrchoviny s členitým reliéfem jsou souvisle zalesněny.

První písemná zmínka o obci je datována k roku 1341, kdy se dokládá založení vsi Klobúky. V 16. století již byly Klobúky městem, hospodářským, soudním i kulturním střediskem oblasti. Koncem 19. století bylo historické město do značné míry zničeno požárem. Zachované historické centrum města bylo v roce 1995 vyhlášeno za městskou památkovou zónu. Počet obyvatel k 1. 1. 2019 čítal 5015 osob.

Součástí města jsou čtyři místní části: město Valašské Klobouky a tři menší obce – Lipina, Mirošov a Smolína. Rozloha celého zájmového území činí 2 692 ha.

Lipina leží jihozápadně od města, v hlavním údolí na silnici do Slavičína, výměra katastru je 343 ha a z údajů sčítání lidu z r. 2011 měla 235 stálých obyvatel.

Mirošov a Smolina leží severozápadně od města v na okraji Vizovických vrchů. Mirošov čítá 86 stálých obyvatel a jeho katastr má výměru 552 ha. Smolinský katastr činí 394 ha a počet obyvatel k roku 2011 byl 292.

Město je členem Svazu místních samospráv, Euroregionu Bíle Karpaty a mikroregionů Sdružení obcí mikroregionu Jižní Valašsko, Sdružení obcí mikroregionu Ploština, dále Místní akční skupiny Ploština a Svazu měst a obcí ČR. V roce 2015 se město stalo součástí Národní sítě Zdravých měst. Na území města působí nevládní nezisková organizace Český svaz ochránců přírody 57/01 ZO KOSENKA.

Přírodní podmínky, významné rostlinné a živočišné druhy

Popis aktuálního stavu území, jeho rozlohy, specifík, geologie, hydrologie a klimatických charakteristik, popis významných rostlinných a živočišných druhů žijících v území

Geomorfologické poměry

Z geomorfologického hlediska patří celé řešené území do provincie Západní Karpaty, subprovincie Vnější Západní Karpaty a oblasti Slovensko-moravské Karpaty.

Jižní, hornatější část katastru s členitějším reliéfem, patřící do katastru místní části Valašských Klobouk, spadá do celku Bíle Karpaty, podcelku Chmelovská hornatina a okrsku Študlovská hornatina. Je pro ni charakteristický široký, masivní, hluboce rozčleněný hřbet, strukturně litologicky podmíněný (inverze reliéfu) se zbytky zarovnaných povrchů a suky.

Zbývající, severozápadní část území, kde se rozkládá ostatní území města a místních částí, přináleží k celku Vizovické vrchoviny, podcelku Luhačovické vrchoviny a okrsku Lačnovské pahorkatiny. Představuje ji plochá vrchovina v úpatní poloze, erozně denudační reliéf širokých rozsochových hřbetů kolmých na směr vrstev a vrásových struktur. Ve vrcholových částech jsou stupňovitě uspořádané zbytky zarovnaných povrchů, údolí jsou hluboce zařezaná v podélných úsecích přizpůsobená geologické struktuře.

Oba geomorfologické celky se stýkají podél linie představované údolím Brumovky a dalších přítoků Vlary, jež tvoří nejnižší část řešeného území.

Území je vrchovinného rázu, s členitým reliéfem zalesněných svahů, prořezanými údolními nesčetných přítoků Brumovky i Smolinky. Nejnižší části se nacházejí kolem Lipiny a Mirošova, v návaznosti na nivu říčky Smolinky v prostoru Přírodní památky Poskaličí (370 m n. m.). Rovněž říčka Brumovka směřující na jih protíná karpatské hřebeny a v místě katastrální hranice leží její niva v nadmořské výšce 360 m n. m. Reliéf se zvedá jednak severním směrem ke hřebenu Klášťova (Vizovická vrchovina) a taktéž podstatněji směrem na jih ke hřebenu Bílých Karpat, kde dosahuje nejvyššího bodu na kótách Stráně (664 m n. m.) a Královec (655 m n. m.). Samotné město má nadmořskou výšku kolem 390 m n. m.

Geologické a pedologické poměry

Území patří k Západním Karpatům vnějším, jejichž stavba je výsledkem horotvorných procesů v druhohorách a třetihorách. V rámci regionálně-geologického členění jde o region Vnější Karpaty a bradlové pásmo, Marinní terciér vnějších Karpat. Horninový podklad řešeného území je budován intenzivně zvrásněnými terigenními mořskými sedimenty křídý a starších třetihor s dominancí flyšové facie, tzv. magurským flyšem.

Nejrozsáhlejší část zájmového území tvoří horniny středně eocénního až spodně oligocénního stáří, kde se střídají glaukonitické pískovce a vápnité jílovce vsetínského souvrství. Mezi Mirošovem a Lipinou zasahuje vložka středně eocénních pískovců, slepenců a podřízeně jílovců luhačovické vrstvy. Na území Bílých Karpat se střídají vrstvy paleocénního až eocénního stáří představované jílovcí a pískovci bělověžského souvrství s vrstvami středně až svrchně eocénních vápnitých jílovců, slínovců a glaukonitických pískovců bystrického souvrství, vyznačujících se vyšší vápnitostí pískovců a jílovců.

Čtvrtohorní uloženiny řešeného území náleží k fluvialním (náplavy vodních toků), eolickým a svahovým typům. Jejich složení je závislé na petrografickém složení a stavbě celého povodí nad daným místem. Fluvialní uloženiny jsou zde většinou nevápnité.

Pro karpatský flyš je typické střídání jílovců a pískovců, většinou slabě vápnitých. Půdy vyvinuté na karpatském flyši mají v závislosti na procesu zvětrávání různě hloubkově omezený půdní profil. Všeobecně jsou v půdách rozšířeny pískovcové úlomky, neboť vložky pískovců se vyskytují i v břidlicových souvrstvích. Půdy vzniklé na takovémto podkladu mají horší fyzikální i chemické vlastnosti, písčitou až písčito-hlinitou zrnitost s nejrůznější příměsí skeletu. Jde o půdy vysychavé se slabě kyselou reakcí. Obsah skeletu v ornici je 0–10 %.

Dle Půdní mapy ČR jsou půdotvorným substrátem transportované zvětraliny pevných a zpevněných hornin, v území představované svahovinami silikátokarbonátových břidlic ve střídání s bezkarbonátovými, střední až těžké (křída, flyš). V celém řešeném území jsou pak nejrozšířenějším půdním typem kambizoly, konkrétně převážně kambizem v různém stupni oglejení.

Kambizemě jsou půdy vytvářející se hlavně ve svažitých podmínkách pahorkatin, vrchovin a hornatin, v malé míře i v rovinatém reliéfu. Vznik těchto půd z velkého spektra substrátů podmiňuje jejich velkou rozmanitost z hlediska trofizmu, zrnitosti, skeletovitosti i výskytu v širokém rozmezí klimatických a vegetačních podmínek. Jde o půdy nižší až střední kvality s malou mocností půdního profilu.

Severní část území včetně údolí Smolinky pokrývá kambizem slabě oglejená, kyselá, pelická (zvlněné území pahorkatin až vrchovin). Středová část katastru, zejména údolí Brumovky a Valašských Klobouk, patří k oglejeným kambizemím, kyselým, pelickým (plochy rovinatého až ploše pahorkatinného reliéfu). V západní části na přítocích Smolinky jde o subtyp kambizemě oglejené vyluhované pelické. Na hřebtech a nejvýše položených svazích bělokarpatských kopců se vyvinuly kambizemě kyselé (zejména stráně a zářezy jižně od hřebtu Královce a Strání), pokrývající i výsek krajiny mezi Klobouky, Lipinou a Mirošovem, kudy vedou přístupové silnice mezi obcemi. Obsah humusu ve svrchních horizontech půdy v zájmovém území kolísá v rozmezí 2,1–4 %, zásoba humusu v půdním profilu patří k vyšším (150–200t/ha). Z hlediska kvality se jedná o málo kvalitní humus.

Vzhledem k členitosti terénu a charakteru půd (zejména půdy středně až silně náchylné k erodovatelnosti) je zájmové území potenciálně ohroženo vodní erozí, z hlediska eroze větrné jde o půdy s malým ohrožením.

Klimatické poměry

Charakteristickým rysem podnebí okolní oblasti i celého zlínského regionu určuje jeho poloha na přechodu oblastí s přímořským a pevninským podnebím s převládajícím západním prouděním vzduchu v teplém pololetí a východním prouděním v chladném pololetí. Klimatické charakteristiky jsou ovlivněny především specifickými přírodními podmínkami regionu, kdy jsou výraznými

klimatickými činiteli nadmořská výška území a relativní členitost reliéfu i převažující orientace hlavních horských hřbetů ve směru severovýchod – jihozápad, tedy napříč převládajícímu větrnému proudění (významné projevy návětrných a závětrných efektů, popř. i slabších föhnových jevů).

Podle klasického klimatického členění ČR dle Quitta z roku 1971 v území Valašských Klobouk převažuje mírně teplá oblast MT 5. Z jihovýchodu k ní dosahuje o něco teplejší oblast MT9, nejvyšší partie Vizovických vrchů a Bílých Karpat zaujímá chladná oblast CH 7.

Mírně teplá klimatická oblast MT5 se vyznačuje následujícími klimatickými charakteristikami: V létě se vyskytuje průměrně 30-40 letních dnů a průměrná červencová teplota je 16-17°C. Úhrn srážek ve vegetačním období činí 350-450 mm. Průměrná teplota v přechodovém období se pohybuje kolem 6-8 °C (uvažováno v měsíci dubnu a říjnu) a počet mrazových dnů je 130-140. V zimě se vyskytuje 40-50 ledových dnů, průměrná teplota v lednu je -4 až -5 °C, úhrn srážek v zimě 250-300 mm, počet dnů se sněhem 60-100.

Mírně teplá klimatická oblast MT9 se vyznačuje létem se 40-50 letními dny a průměrnou červencovou teplotou 17-18°C. Úhrn srážek ve vegetační době činí 400-450 mm. Průměrná teplota v přechodovém období se pohybuje kolem 6-7 °C v měsíci dubnu a 7-8 °C v říjnu. Počet mrazových dnů je 110-130. V zimě se vyskytuje 30-40 ledových dnů, průměrná teplota v lednu je -3 až -4 °C, úhrn srážek v zimě 250-300 mm, počet dnů se sněhem 60-80.

Chladná klimatická oblast CH7 pokrývá hřebenové polohy vrchovin, je chladnější a vlhčí, roční srážkový úhrn čítá až 1000 mm. Počet letních dnů je 10-30 a průměrná červencová teplota 15-16°C. Úhrn srážek ve vegetační době činí 500-600 mm. Průměrná teplota v přechodovém období se pohybuje kolem 4-6 °C v měsíci dubnu a 6-7 °C v říjnu. Počet mrazových dnů je 140-160. V zimě se vyskytuje 50-60 ledových dnů, průměrná teplota v lednu je -3 až -4 °C, úhrn srážek v zimě 350-400 mm, počet dnů se sněhem 100-120.

Dle Atlasu Podnebí Česka (Tolasz, 2007), který zpracovává data z období let 1961-2000 lze uvést další hodnoty doplňující charakteristiku území z hlediska vývoje a průběhu klimatických podmínek území.

Teplota

Průměrná roční teplota vzduchu kolísá mezi 7-8°C. Pro jednotlivá roční období připadá na jaro a podzim průměrná teplota 7-8 °C, v létě 14-15 °C a v zimě je to -1 až -2°C. Pro nejextrémnější měsíce je to hodnota 16-17 °C pro červenec, -2 až -3 °C pro leden. Počet mrazových dnů je 120-140, ledových jen 30-40. Průměrné datum prvního mrazového dne připadá na 30. 9. až 10. 10., datum posledního mrazového dne na období 30. 4. až 10. 5.

Z porovnání meziročních teplot dokumentovaných za období přístrojových pozorování je statisticky významný trend oteplení - +0,028 °C za rok, přičemž nejvíce se oteplují zimní měsíce.

Z pozorování ČHMÚ¹ lze v posledním desetiletí pozorovat zvyšující se trend v oteplování klimatu i jeho výkyvech. Ačkoliv v období let 1961-1990 je pro katastr průměrnou roční teplotou hodnota 7-8 °C, za období let 1981-2010 se rozhraní posunulo k hodnotám 8-9 °C, což dle dat ČHMÚ potvrzuje i další trend v letech 2011-2019:

- roky 2011-2013, 2016 – průměrná roční teplota v území byla 8-9 °C

¹ <http://portal.chmi.cz/historicka-data/pocasi/mapy-charakteristik-klimatu>

- v letech 2014-15, 2018-19 dosáhla dokonce 9-10°C.

Srážky

Z hlediska úhrnu a průběhu ročních srážek patří území k lépe zásobovaným oblastem. Díky své geografické poloze zahrnující i horské hřbety jsou dlouhodobé průměry poměrně vysoké – průměrné roční srážky jsou mezi 700-800 mm, směrem ke hřebenům hor úhrn rychle stoupá na průměry až 1000 mm/rok. Na jaro připadá 150-200 mm, léto 250-300 mm, zimu 150-200 mm a podzim 150-200 mm. Nejvyšší srážkové úhrny připadají na květen, červen a červenec (80-100 mm). Průměrný počet srážkových dní s úhrnem ≥ 1 mm je kolem 170 dní, počet dní s úhrnem ≥ 10 mm je poměrně velký – mezi 20 až 24.

Srážkové úhrny v posledním desetiletí podléhají značným výkyvům, projevují se zde významné suché roky 2015 a 2018, kdy dosahují úhrny srážek max. 75 % dlouhodobých průměrných ročních úhrnů období 1981-2010. V roce 2011 a 2015 je to 600-700mm, v roce 2018 pouhých 550-600 mm (dle ČHMÚ).

Průměrná roční maxima jednodenních až třídenních úhrnů srážek jsou vyšší v horských oblastech než v nížinných polohách, přičemž déletrvající extrémní srážky se vyskytují zejména v severních horských územích Česka (Moravskoslezské Beskydy, Jeseníky, Krkonoše). Průměrná roční maxima denních úhrnů srážek jsou v oblasti Valašských Klobouk 40-45mm, v případě vícedenních srážek jde o oblast s vyššími ročními maximy (třídenní srážky kolem 60-70 mm).

Zlínský kraj je ve srovnání s jinými částmi území ČR charakteristický poměrně značným počtem bouřek (ostatně na celé východní Moravě jsou častější intenzivní srážky s kratší dobou trvání). Z hodnocení nebezpečných jevů za roky 1961-2000 vyplývá, že území se nachází v rámci ČR v oblasti s vysokým průměrným sezónním počtem dní se srážkami 30 mm a více za jednu hodinu (přivalové srážky), tj. 0,2-0,3 dne.

Sněhová pokrývka se v sezoně drží průměrně 60-80 dní, přičemž průměrný sezónní počet dnů se sněžením je až 80. Průměr sezónních maxim výšky sněhové pokrývky dosahuje 30-50 cm.

Ostatní

Z hlediska výparu se měří výpar z vodní hladiny, který představuje hodnoty srovnatelné s referenční evapotranspirací (celkový výpar z půdy a rostlinstva) a blíží se hodnotám potenciálním. Průměrný roční úhrn dosahuje poměrně velkých hodnot 600-650 mm.

Z výsledků vyhodnocování meteorologického sucha dle různých hodnotících systémů lze konstatovat, že území spadá do oblasti méně zasahované epizodami sucha, kam spadají převážně horské hraniční oblasti. Podíl měsíců zasažených epizodami sucha (dle hodnot SPI pro 3 měsíce) je pouze 20-30 %. Na stupnici sucha dle hodnoty indexu meteorologicky možného sucha patří k oblasti mírně vlhké až vlhké.

Vláhové poměry území jsou vyjádřeny vláhovou bilancí, již lze využít i jako ukazatel sucha. V daném území převažují srážky nad výparem, průměrná roční vláhová bilance je poměrně vysoká: + 150 mm, přičemž v letním půlroce je v poměrech ČR vyrovnaná.

Nástup fenologických fází v dlouhodobém pohledu odpovídá většinovému území ČR, bez extrémních charakteristik.

Průměrný roční úhrn trvání slunečního svitu je 1500—1600 hodin, úhrn globálního záření dosahuje 3700-3800 M.J.m⁻². Průměrný roční počet jasných dní je 40-50, zamračených dní kolem 150.

Směr a rychlost větru jsou v celém okolním regionu významně závislé na místním georeliéfu. Velký význam má průběh horských hřebenů a údolí. Na severozápadní straně Bílých Karpat je pozorovatelné zesilování jihozápadního a jihovýchodního proudění, které se ve Vizovické vrchovině projevuje i sestupnou složkou proudění, podmiňující v této oblasti určité föhnové efekty (významné pro větrnou erozi půdy). Převládajícími větry jsou zde severní větry, méně významné jsou jihovýchodní větry. Průměrná roční rychlost větru je 4 m.s⁻¹, přičemž nejvyšší průměrná sezónní rychlost větru se vyskytuje v zimním období a nejnižší v létě.

Biogeografická charakteristika území

Podle regionálně fytogeografického členění dle Skalického patří území do fytogeografického obvodu Karpatského Mezofytika. Část severozápadní spadá do okresu 79 – Zlínské vrchy, oblast úpatí svahů vrchovin kolem Lipiny do obvodu 78 - Bílé Karpaty, lesní a hornatá část jižně od města zasahuje do obvodu 82- Javorníky, táhnoucí se hřebety k severovýchodu.

Potenciální přirozená vegetace, která by se zde dle Neuhauslové vyskytovala bez významného antropogenního zatížení, by náležela na nejvyšších hřebetech ke společenstvům ostřicových bučin (Carici pilosae-Fagetum) a na zbývajícím území ke karpatské ostřicové dubohabřině (Carici pilosae-Carpinetum).

Ostřicová dubohabřina je typickou dubohabřinou kolinního až suprakolinního stupně Karpat, jež jen ojediněle stoupá na relativně teplejších svazích až k 550 m n. m. Osidluje hnědozemní půdy s příznivým režimem půdní vláhy i živin, většinou kambizem a luvizem, zřídka i kambizemní rendziny. Patří mezi relativně hojná společenstva ustupující pod vlivem člověka. Původně byly porosty obhospodařovány jako pařezina, v současnosti jsou z významné části přeměněny na jehličnaté kultury.

V přirozeném složení jsou zastoupeny porosty 2-3 patrové s převládajícím habrem (*Carpinus betulus*) ve vlhčích polohách, v sušších s dubem zimním (*Quercus petraea*) a častým výskytem buku (*Fagus sylvatica*) a lípy (*Tilia cordata*) nejen ve stromovém, ale řidčeji i v keřovém patře. Charakter bylinného patra určují lesní mezofyty (*Carex pilosa*, *Dentaria bulbifera*).

Společenstvo ostřicové bučiny je rozšířeno především v submontánních polohách Karpat, kde osidluje ploché hřebety a mírné svahy různých expozic ve výškách 400-600 m n. m. Ve flyšových pohořích tvoří souvislý vegetační stupeň. Osidluje hlubší vyzrálé půdy patřící ke kambizemím. Starší vyvinuté porosty představují vysokokmennou bučinu s příměsí dubu zimního, vlivem lesnických zásahů lze najít spíše čisté bučiny. Jde o poměrně zachovanou asociaci přirozeného složení zejména v karpatské části ČR, nicméně ohroženou převodou na jehličnaté porosty.

Ostřicová bučina je složena většinou jen ze stromového a bylinného patra. Porosty tvoří výlučně listnaté dřeviny, dominantou je buk (*Fagus sylvatica*) se stálou příměsí dubu zimního (*Quercus petraea*). Bylinné patro je poměrně chudé, dominuje *Carex pilosa*, *Cephalanthera longifolia*, *Lathyrus vernus*, *Melica uniflora* ad.

Podle novějšího biogeografického členění ČR dle Culka leží katastr Valašských Klobouk na rozhraní dvou bioregionů Západokarpatské podprovincie. Většina území patří do 3.9. Vsetínského bioregionu, pouze severozápadní část k.ú. Mirošov do 3.7 Zlínského bioregionu. Hranice mezi bioregiony je však neostrá, podmíněná nevyhraněnými odlišnostmi v biotě.

Řešené území je charakterizované pěti biochorami:

- 3PK – Pahorkatiny na pískovcovém flyši 3. v.s. (prostor kolem kopce Vincůch nad Mirošovem),
- 4PC – Pahorkatiny na vápnitém flyši 4. v.s. (tvoří severozápadní polovinu území),
- 4Db – Podmáčené sníženiny na bazických horninách 4. v.s. (centrální údolní část),
- 4Sc – Svahy na jílovitém vápnitém flyši 4. v.s. (úpatní svahové polohy Bílých Karpat),
- 5ZC – Hřebty na jílovitém, převážně vápnitém flyši 5. v.s. (nejvyšší hřebeny kolem Královce).

Vsetínský bioregion

Bioregion leží převážně v mezofytiku, kde se rozkládá ve východní části fytogeografického podokresu 30a. Vsetínská kotlina, ve fytogeografickém okrese 82. Javorníky a na východním okraji fytogeografického okrese 79. Zlínské vrchy.

Potenciálně zcela převažují květnaté bučiny (Dentario enneaphylli-Fagetum, Dentario glandulosae-Fagetum a lokálně Melico-Fagetum), které kontaktují porosty jedlobučin až květnatých jedlin (Galio-Abietion), některé ochuzené porosty však mají bližší vztahy k podhorským acidofilním bučinám (Luzulo-Fagetum). Lokálně jsou vyvinuty suťové lesy, v nižších polohách Aceri-Carpinetum, na svazích údolí vzácně Arunco-Aceretum. Do svahů rozevřených údolí pronikají háje (Carici pilosae-Carpinetum). V zaříznutých údolích jsou maloplošně vyvinuty luhy asociace Carici remotae-Fraxinetum. Podél říčních toků se nacházejí lemy vrbových porostů ze svazu Salicion eleagni, na malých tocích vrbové křoviny ze svazu Salicion triandrae. Přirozenou náhradní vegetaci tvoří rozšířené smilkové louky a pastviny (Cynosurion a Violion caninae), na úživných substrátech obohacené o mnohé orchideje. Na hlubších půdách jižních svahů vystupují dosti vysoko (600 m n.m.) druhově bohaté travino-bylinné pastvinné louky svazu Cirsio-Brachypodion pinnati (blízké asociaci Brachypodio-Molinietum), v nižších polohách jsou květnaté lesní lemy Trifolion medii. Křoviny náleží svazu Prunion spinosae. Na vlhkých místech se setkáváme s vegetací svazu Calthion, ojediněle s rašelinnými loukami svazu Caricion fuscae a zbytky bezkolencových luk (Molinion).

V bioregionu je zastoupena ochuzená karpatská horská fauna, přecházející níže v ochuzenou faunu pahorkatin. Tekoucí vody patří zejména do pásma pstruhového.

Zlínský bioregion

Bioregion leží v mezofytiku a zaujímá téměř celý fytogeografický okres 79. Zlínské vrchy (kromě východního okraje) a severozápadní výběžek fytogeografického okrese 78. Bílé Karpaty lesní.

Potenciální vegetaci nižších částí bioregionu tvoří karpatské dubohabřiny (Carici pilosae-Carpinetum), výše přecházejí do bučin (Carici pilosae-Fagetum, respektive Luzulo-Fagetum). V nivách podél větších toků je pravděpodobně Pruno-Fraxinetum, podél menších potůčků často Carici remotae Fraxinetum. Přirozené bezlesí chybí. Přirozenou náhradní vegetaci tvoří mezofilní luční porosty svazů Arrhenatherion a Cynosurion (typické Antoxantho-Agrostietum), na vlhkých místech přecházející v Calthion (Cirsietum salisburgensis). Xerofilnější vegetační typy jsou velmi vzácné, vegetace svazu Cirsio-Brachypodion pinnati je přítomna pouze ve fragmentech. Na kyselých substrátech se objevuje fragmentárně vegetace svazu Violion caninae. Na svahových prameništích se předpokládá zastoupení méně náročných typů vegetace svazu Caricion davallianae. Křoviny náležejí svazu Prunion spinosae, v lemech je zastoupena vegetace svazu Trifolion medii. Skladba květeny je vcelku jednotvárná, tvořená druhy běžnými pro moravské Karpaty. Mezní prvky jsou ojedinělé, výraznější exklávní prvky zcela chybějí, ojediněle sem zasahují druhy hercynského háje.

Bioregion je charakterizován ochuzenou faunou předhůří Karpat ve zkulturněné krajině, s ojedinělými zbytky suchomilných společenstev. Tekoucí vody patří především do pásma pstruhového.

Veřejná zeleň

Ve Valašských Kloboukách se nenachází žádný park. Z existující veřejné zeleně se jedná o drobné plochy trávníku a vysazených stromů na náměstí, drobné plochy před kostelem, dále pak zeleň kolem penzionu a plocha zeleně pod školou. Rovněž součástí zástavby bytových domů na ulici Luční a Palackého jsou drobné plochy veřejné zeleně. Součástí veřejné zeleně je i zeleň uliční, která je však vesměs tvořena pouze travnatými plochami v předprostorech stávajícího občanského vybavení. Péči o zeleň i veřejná prostranství zajišťuje městem vlastněná společnost Valašsko kloboucké služby s.r.o a Odbor vnitřních věcí.

Stav krajiny, chráněná území a památné stromy

ÚSES, VKP, krajinný ráz, CHKO, další území v kategorii ochrany přírody – NPR, PR, EVL, PP, památné stromy

Ochrana přírody a krajiny

Část území obce se nachází na území CHKO a vyskytuje se zde i několik maloplošných zvláště chráněných území. V rámci území CHKO se nachází tři, další je mimo CHKO u obce Smolina. Jižní část území překrývající se s územím CHKO patří k migračně významnému území, zahrnující oblast stálého výskytu velkých savců a prostory pro migraci chránící propustnost krajiny jako celku. V území se nenachází žádné registrované významné krajinné prvky (VKP).

KÓD ◊	NÁZEV ◊	KATEGORIE ◊	ORGÁN OCHRANY PŘÍRODY
71	Bílé Karpaty	Chráněná krajinná oblast	AOPK ČR - RP SCHKO Bílé Karpaty
770	Bílé potoky	Přírodní rezervace	AOPK ČR - RP SCHKO Bílé Karpaty
5588	Bílé potoky	Evropsky významná lokalita	AOPK ČR - RP SCHKO Bílé Karpaty
1425	Dobšena	Přírodní památka	AOPK ČR - RP SCHKO Bílé Karpaty
771	Javorůvky	Přírodní rezervace	AOPK ČR - RP SCHKO Bílé Karpaty
100991	Kalitův dub	Památné stromy	AOPK ČR - RP SCHKO Bílé Karpaty
105154	Lípa Jaruška v Lipině	Památné stromy	AOPK ČR - RP SCHKO Bílé Karpaty
100990	Pechancův dub	Památné stromy	AOPK ČR - RP SCHKO Bílé Karpaty
5592	Podkrálovec	Evropsky významná lokalita	AOPK ČR - RP SCHKO Bílé Karpaty , Krajský úřad Zlínského kraje
776	Smolinka	Přírodní památka	Krajský úřad Zlínského kraje
101019	4 lípy u kostela	Památné stromy	MÚ Valašské Klobouky

V textu uvedené druhy jsou označeny stupněm ohrožení podle přílohy č. II a III Vyhlášky MŽP ČR č. 395/1992 Sb.: O – ohrožený druh, SO – silně ohrožený druh, KO – kriticky ohrožený druh.

Chráněná krajinná oblasti Bílé Karpaty

Podstatná část zájmového území (jeho jihovýchodní polovina od linie Valašské Klobouky-Lipina) spadá k území CHKO Bílé Karpaty. Jedná se o bilaterální CHKO, vymezenou i na území Slovenské republiky. Zřízena byla výnosem ze dne 3. 11. 1980 na území okresů Hodonín, Uherské Hradiště, Zlín a Vsetín. Má rozlohu 715 km².

Osu CHKO tvoří pohraniční pohoří Bílých Karpat. Celá oblast byla po mnoho staletí kultivována člověkem do podoby ojedinělé harmonické krajiny. Rozsáhlá historická odlesnění v Bílých Karpatech měla velmi často charakter krajinářských úprav citlivě využívajících zdejších přírodních podmínek. Výsledkem jsou tisíce hektarů jedinečných květnatých luk s roztroušenými dřevinami, představující dnes typický krajinný ráz Bílých Karpat. Z přírodovědného hlediska jsou tyto květnaté karpatské louky pozoruhodné především bohatostí rostlinných společenstev s vysokým zastoupením kriticky ohrožených druhů rostlin, především vysokým zastoupením evropských vstavačovitých rostlin. Díky tomu patří k nejcenějším lučním biotopům Evropy. Dalším neméně cenným prvkem jsou rozsáhlé lesní komplexy v centrální a severní části pohoří s celou řadou typických prvků karpatské květeny i fauny. Pro tyto přírodní a krajinné kvality byly Bílé Karpaty v rámci programu Člověk a biosféra (MAB) organizace UNESCO dne 15. dubna 1996 zařazeny mezi evropské biosférické rezervace. V

ploše CHKO se dále nachází dvě evropsky významné lokality v rámci soustavy Natura 2000: EVL Bílé potoky a EVL Podkrálovce.

Přírodní rezervace Bílé potoky

Rozloha 8,78 ha. Rezervace zahrnuje dvě oddělené lokality na úpatí lesnatého kopce, ve kterých jsou chráněna společenstva vázaná na květnaté louky a mokřady vzniklé na pěnovcových prameništích. Roste zde mnoho zástupců vstavačovitých druhů – vstavač kukačka (*Orchis morio*) - SO*, vstavač mužský (*Orchis mascula*) – SO, hlavinka horská (*Traunsteinera globosa*) - SO, pětiprstka žežulník (*Gymnadenia conopsea*) - O, prstnatec bezový (*Dactylorhiza sambucina*) - SO, prstnatec Fuchsův Soův (*Dactylorhiza fuchsii* subsp. *sooana*) - O, vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*) - O, tořič čmelákovitý (*Ophrys holosericea*) - KO, na vlhkých místech krušík bahenní (*Epipactis palustris*) - SO, prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) - O.

Přírodní rezervace Javorůvky

Rozloha 5,47 ha. Na území rezervace se nachází četná prameniště, území je z velké části mokřadní. Z pestrého množství rostlin se zde vyskytují orchideje – vstavač mužský a kukačka, hlavinka horská, prstnatec bezový a májový, pětiprstka žežulník, krušík bahenní nebo z kosatcovitých mečík střežovitý (*Gladiolus imbricatus*) – SO. Bohatá je entomofauna, louky jsou biotopem otakárka fenyklového (*Papilio machaon*) - O, hnědáška kostkovaného (*Melitaea cinxia*), modráška bahenního a očkovaného (*Phengaris nausithous* a *P. teleius*) - SO, na okraji lesa žije bělopásek dvouřadý (*Limenitis camilla*) - O. Z vážek zde žije vzácný páskovec dvojzubý (*Cordulegaster bidentata*), z obojživelníků čolek horský (*Ichthyosaura alpestris*) – SO a mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*) - SO.

Přírodní památka Dobšena

Rozloha 1,49 ha. Velmi dobře zachovalá horská květnatá louka, typická pro severní Bílé Karpaty. Kromě krušíku bahenního (*Epipactis palustris*) – SO zde roste několik dalších druhů orchidejí i jiných vzácných rostlin, např. pětiprstka žežulník (*Gymnadenia conopsea*) - O, hlavinka horská (*Traunsteinera globosa*) - SO, vstavač mužský znamenáný (*Orchis mascula* subsp. *signifera*) - SO, vstavač kukačka (*Orchis morio*) - KO, prstnatec bezový (*Dactylorhiza sambucina*) - SO.

Přírodní památka Smolinka

Rozloha 5,41 ha. Přírodní památka chrání nivní louky na březích potoka Smolinka s hojným výskytem silně ohroženého šafránu bělokvětého (*Crocus albiflorus*) - SO.

Památné stromy

Na území obce jsou čtyři lokality s vyhlášenými památnými stromy:

- Lípa Jaruška – k.ú. Lipina, lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*), výška stromu 22 m, obvod kmene 322 cm.
- Kalitův dub - k.ú. Lipina, dub letní (*Quercus robur*), výška stromu 29 m, obvod kmene 509 cm.
- Pechancův dub – k.ú. Valašské Klobouky, dub zimní (*Quercus petraea*), výška 29 m, obvod kmene 371 cm.
- 4 lípy u kostela – (*Tilia* sp.), k.ú. Valašské Klobouky

Ohrožené druhy

Území Valašských Klobouk je díky zachovalé mozaice přírodě blízkých biotopů velmi bohaté na výskyt druhově pestrých společenstev s výskytem ohrožených (dle vyhlášky 395/1992 Sb.) i

ochranářsky cenných druhů vedených v Červených seznamech ohrožených druhů rostlin a živočichů ČR. Jejich nálezy uváděné v databázi AOPK zahrnují pozorování mnoha druhů s trvalým i přechodným výskytem na řešených katastrech.

Seznam těchto významných taxonů vegetace je velmi obsáhlý zejména v biotopech CHKO a na chráněných lokalitách. Dominuje jim zmíněná čeleď vstavačovitých rostlin, které zde mají jedno z nejbohatších zastoupení ve střední Evropě. Kromě výše zmíněných jsou jimi další zástupci, např. pětiprstka hustokvětá (*Gymnadenia densiflora*) - KO, vstavač osmahlý (*Orchis ustulata*) - SO, střevíčník pantoflíček (*Cypripedium calceolus*) - SO, okrotice červená (*Cephalanthera rubra*) - SO. Z dalších skupin rostlin je to např. zvonek hadincovitý (*Campanula carvicaria*) - SO, lilie zlatohlavá (*Lilium martagon*) - O, hadí jazyk obecný (*Ophioglossum vulgatum*) - O či medovník meduňkolistý (*Mellitis melissophyllum*) - O. Dlouhý je rovněž seznam druhů z kategorie ohrožených druhů fauny, např.: vydra říční (*Lutra lutra*) - SO, plšík lískový (*Muscardinus avellanarius*) - SO, ropucha obecná (*Bufo bufo*) - O, skokan štíhlý (*Rana dalmatina*) - SO, střevlík hrboletý (*Carabus variolosus*) - SO, čáp černý (*Ciconia nigra*) - SO, poštolka rudonohá (*Falco vespertinus*) - KO, strnad luční (*Emberiza calandra*) - KO, sluka lesní (*Scolopax rusticola*) - O, krahujec obecný (*Accipiter nissus*) - SO.

Výskyt chráněných rostlin není soustředěn pouze na chráněná území. Mozaikovitost biotopů v členitém území a jejich relativní pestrost je dána jednak střídáním různých vegetačních formací a blízkostí horských lesních celků, ale také šetrnými a extenzivními způsoby hospodaření. Tyto vlivy uchovaly podmínky pro život vzácnějších druhů rozptýleně po celém území.

Na přírodě blízké luční porosty, extenzivní sady, vlhké louky a prameniště je vázána i řada zmíněných vstavačovitých rostlin, které lze najít i v údolí Smolinky, na pastvinách jižně od Lipiny, na svahových loukách na úbočí Královce či kolem vrchu Vincůch u Mirošova. Výskyt šafránu bělokvětého, jehož nejvýznamnější biotop je chráněn v PP Smolinka, je doložen z mnoha dalších lokalit podél celého toku Smolinky v zájmovém území.

Rovněž lesní biotopy hostí kromě lesních druhů vstavačovitých řadu dalších méně běžných druhů z jiných skupin, např. plavuník zploštělý (*Diphasiastrum complanatum*) - O.

V pstruhových vodách Brumovky i Smolinky se vyskytuje střevle potoční (*Phoxinus phoxinus*) - O a ouklejka pruhovaná (*Alburnoides bipunctatus*) - SO, zaznamenána je vydra říční. V lesních biotopech kolem jejich horských přítoků má svůj výskyt mnoho obojživelníků a hadů, kromě druhů ropuch a skokanů je to čolek obecný (*Lissotriton vulgaris*) - SO, čolek horský (*Ichthyosaura alpestris*) - SO, mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*) - SO, užovka obojková (*Natrix natrix*) - O i užovka stromová (*Zamenis longissimus*) - KO.

Luční porosty a extenzivní sady kolem obcí v celém území hostí mnoho cenných druhů entomofauny, např. kudlanku nábožnou (*Mantis religiosa*) - KO, modráska bahenního a očkovaného, ohniváčka černočárného (*Lycaena dispar*) - SO, či zástupce našich ještěrek – ještěrku obecnou (*Lacerta agilis*) - SO a ještěrku živorodou (*Zootoca vivipara*) - SO.

Z ptáků, u nichž byl v území zaznamenán hnízdní či migrační výskyt, jsou to kromě výše zmíněných druhů zástupci mnoha dalších skupin např. jeřáb popelavý (*Grus grus*) - KO, ledňáček říční (*Alcedo atthis*) - SO, ostříž lesní (*Falco subbuteo*) - SO, čáp bílý (*Ciconia ciconia*) - O, moták pochop (*Circus aeruginosus*) - O, ůhýk šedý (*Lanius excubitor*) - O, ůhýk obecný (*Lanius collurio*) - O, strakapoud jižní (*Dendrocopos syriacus*) - SO, strakapoud bělohřbetý (*Dendrocopos leucotos*) - SO, lejsek šedý (*Muscicapa striata*) - O, bramborníček černohlavý (*Saxicola rubicola*) - O.

V obcích řešeného území je doložen výskyt druhů vázaných na lidská obydlí, např. netopýr velký (*Myotis myotis*) - KO, rorýs obecný (*Apus apus*) - O, vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*) – O, jirička obecná (*Delichon urbicum*).

Krajinný ráz

Krajinný ráz je (dle § 12 odst.1 Zákona 114/1992 Sb.) zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti. Je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umísťování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonického měřítka a vztahy v krajině.

Bílé Karpaty a Vizovické vrchy jsou specifickou harmonickou kulturní krajinou s vyrovnaným podílem orné půdy, lesů a trvalých travních porostů. Velké lesní komplexy se nachází v severovýchodní a jižní části území v oblasti vrchovin, v nížinách se vyskytují spíše drobné, původně selské lesy roztroušené v zemědělsky intenzivně užívané krajině. Střídání lesních a lučních segmentů tvoří typickou mozaiku valašského osídlení krajiny. Lesy jsou turisticky využívány, sídelní struktury jsou rozptýlené, pouze s několika většími městy. Typické jsou úžlabinové reliéfy na flyšových svahovinách. Lesní půdy na flyšovém podloží Karpat jsou často ohroženy vodní erozí a tvorbou sesuvů. Oblast je charakteristická zachováním rozsáhlých lesních celků s původní dřevinnou skladbou a vysokou biodiverzitou a ekologickou hodnotou. Velká část lesních porostů je chráněna v rámci velkoplošných i maloplošných zvláště chráněných území a evropsky významných lokalit.

Hlavní sídelní síť Valašsko-kloboucká vznikla během středověké kolonizace v průběhu 13. a 14. století. Území bylo dosídleno v průběhu pozdní valašské kolonizace v 16. století, v severní hornatější části se tedy nachází i rozptýlená zástavba a četné paseky. Hlavním odvětvím obživy bylo pastevectví a drobné zemědělství, typické pro Valašsko. Hojným stavebním materiálem bylo dřevo, obydlí měla podobu roubenek s šindelovou střechou. V dnešní době je tato oblast jižního Valašska poměrně odlehklá, z hlediska dopravní dostupnosti i množství nebo atraktivity památek. Nejvýznamnější z nich je farní barokní kostel Povýšení svatého Kříže ve Valašských Kloboukách. Zajímavým objektem je památník Ploština jako připomínka vypálení stejnojmenné vesnice na konci 2. světové války.

V rámci CHKO Bílé Karpaty bylo vymezeno 6 národopisných oblastí. Území CHKO je charakteristické výraznými typologickými odlišnostmi jak ve struktuře zástavby, tak v samotném charakteru staveb. Oblast kolem říčky Vlárky patří k Jižnímu Valašsku, jež je charakteristická řetězovým (řadovým) typem zástavby. Domy jsou orientované štítem do ulice, oddálené a uspořádané v řadách podél komunikace.

Územní systém ekologické stability

Návrh ÚSES je součástí schválené územně plánovací dokumentace města Valašské Klobouky z r. 2015. V zájmovém území jsou vymezeny regionální a místní trasy ÚSES, nadregionální úroveň ÚSES územím neprochází.

Regionální ÚSES

Regionální ÚSES je zastoupen dvěma regionálními trasami:

- RBK 1601 se dotýká zájmového území v jižní části a spojuje RBC 89 Matka a RBC 90 Hluboké Údolí. Je tvořen smíšeným lesním porostem s enklávami lučních společenstev.
- RBK 1602 vychází z RBC 90 Hluboké Údolí jihovýchodně od Valašských Klobouk a dále směřuje mimo CHKO na RBC Radošín.

Lokální ÚSES

Lokální ÚSES je tvořen biocentry a biokoridory lesního a kombinovaného typu. Stěžejní trasy vedou úpatím bělokarpatských hřebenů i zalesněným územím Vizovických vrchů. Další lokální biokoridor je veden do Smolince. Kontakt těchto tras je zprostředkován trasou scházející z hřebenů oblastí Královce podél severovýchodní katastrální hranice. Do sítě ÚSES je zahrnuta PR Javorůvky, PR Bílé potoky a PP Smolinka. ÚSES je v prostoru uvedených chráněných územích charakterizován jako existující, podoba výsledného biotopu je dle požadavků plánů péče o maloplošné zvláště chráněné území (MZCHÚ).

Trasy ÚSES jsou vedeny v souladu s oborovými dokumenty, migračními trasami bioty a skutečným stavem krajiny. Návrh řešení se snaží v maximální míře redukovat střety vedení technických zařízení s trasami prvků ÚSES, a to kolmým křížením. Chybějící segmenty je z důvodu funkčnosti ÚSES nutné doplnit stanovištně vhodnými biotopy, v zájmovém území budou mít podobu travino-bylinných společenstev s výsadbou rozptýlené zeleně, čímž bude podpořen krajinný ráz území. Na stávajících travních porostech se nepředpokládá přímé zalesnění chybějících segmentů ÚSES (a převedením na pozemky určené k plnění funkcí lesa – PUPFL). Části ÚSES trasovaných na PUPFL lze charakterizovat jako existující, při obnově porostů je třeba dodržovat přirozenou druhovou skladbu sadebního materiálu či využít přirozenou obnovu porostu. Návaznost prvků ÚSES na sousední k.ú. je dodržena.

Lesní a zemědělské ekosystémy

Aktuální využití zemědělské půdy a převládající typ hospodaření, eroze, komplexní pozemkové úpravy, zalesnění, převládající typy lesa, funkce a zdravotní stav

Lesy

Historické souvislosti

K valašské krajině dnes neodmyslitelně patří rozsáhlé lesní porosty, převážně smrku, v malé míře buku a dalších dřevin (jedle, javor klen, modřín). Nebylo tomu tak ale vždy. V průběhu staletí se mnohdy dramaticky měnil poměr lesa a zemědělské či neplodné půdy. Téměř stoprocentní zalesnění spíše rozvolněnými smíšenými porosty panovalo pouze před příchodem člověka. Hned poté, co se objevili první osadníci, dochází k prvnímu nejprve pomalému, posléze hektickému odlesňování. Lesy mizely nejdříve na vyšších terasách nad řekami a potoky, ale postupem let s houstnoucím osídlením odlesňování zasáhlo i výše položené svahy a hřebeny. Tento stav je spojován s tzv. pasekářskou kolonizací. Kromě pasekářské kolonizace dochází na Valašskokloboucku od 16. stol. k procesu zvanému valašská kolonizace. Její podstatou bylo využití lesů, tehdy většinou listnatých, k chovu koz a ovcí. Tato forma salašnictví je jedním z kulturních prvků, které v minulosti propojovaly prakticky všechna karpatská pohoří, od Rumunska přes Ukrajinu, Slovensko a Polsko až na Moravu.

Odlesňování dosáhlo maxima v 19. století, kdy zůstaly pouze izolované lesy produkující dřevo jako stavební surovinu. Do té doby byla většina dřevní zásoby v několika vlnách využita jako energetická surovina. Na většině území lesy chyběly a na hřebenech se táhly dlouhé pastviny se solitérními stromy, jalovci a křovinami. Naprosté minimum lesa zůstalo zachováno v úrodných nivách, a to hlavně na místech, kde nebylo možné jinak hospodařit – tyto pozemky jsou doteď klasifikovány v katastru nemovitostí jako neplodná půda.

Nešlo ale o lesy v podobě, kterou známe dnes. Tedy lesy určené výhradně pro produkci dřeva – stejnověkové porosty s dominancí jednoho druhu, dnes převážně smrku. V minulosti obecní lesy i lesy drobných majitelů vypadaly jinak. Byly to tzv. „selské lesy“ ve kterých se upřednostňovala výběrná těžba. Sloužily jako zázemí nezbytné k dobře fungujícímu hospodářství. Byly zdrojem jak palivového, tak také stavebního dříví na průběžné opravy a drobné stavby, které hospodářství vyžadovalo. Tyto selské lesy byly velmi druhově bohaté, rostly v nich totiž všechny věkové skupiny dřevin, jak statné staré doupné stromy, tak postupně dorůstající zmlazení. Dalším kladem byla pestrost samotných dřevin, vedle buku a jedle zde rostly také javory, habry, smrky i borovice. Každá dřevina má dřevo specifických vlastností, které bylo využíváno pro odlišné výrobky.

Postupné odlesňování, kdy klesal poměr zalesněné půdy ve prospěch půdy zemědělské, trvalo až do roku 1875. Kolem roku 1860 už zcela upadlo salašnictví v důsledku konkurence laciné zahraniční vlny a také se zavádí cílené lesní hospodářství. V tomto období docházelo v důsledku rozsáhlého odlesnění v povodí Vlárky k velkým, až neúnosným škodám povodněmi a splachem půdy. Odlesnění se dotklo i hřebenů a prudkých svahů, které byly vypásány a postupně podléhaly erozi. Všechn materiál byl postupně splaven do údolí. Tam, kde chybí půda, nemůže růst ani tráva, ani les a tam, kde chybí zelené porosty, nemůže zasakovat dešťová voda. S odlesněním a související erozí půdy byla snížena schopnost krajiny zachycovat dešťové srážky. Voda z přívalových dešťů způsobovala povodně a s nimi spojenou další erozi hlavně v okolí vodních toků. Ke zlepšení tohoto stavu vedla hlavně cesta urychleného zalesňování především vyplavených pastvin a úpravy pastevních lesů.

Jestliže bylo v letech 1830 až 1875 zalesněno kolem 20 % dnešního úhrnu bývalých nelesních půd, pak do konce 19. století díky uvedené organizované akci byla zalesněna tatáž výměra za poloviční dobu, a to převážně soukromých a obecních nelesních půd. Tento stav je možné dobře sledovat od doby pořízení stabilního katastru v roce 1829. Ale již před tímto datem byly nelesní pozemky přičleněné k těmto lesům postupně v rámci scelování lesních celků zalesňovány, takže v roce 1829 byla jejich podstatná část již vedena jako les. Dnes tedy na těchto místech můžeme pozorovat už 3. generaci porostů, převážně smrkové výsadby. V roce 1829 výnosové lesy zaujímaly zhruba polovinu celkové výměry dnešních lesních pozemků. Byly to převážně lesy velkých majitelů, jen cca 10 % představovaly lesy drobných majitelů a obcí.

V období do 1. poloviny 19. století převládalo na Valašsku zalesňování za používání sje, tedy pro velkou spotřebu semene ekonomicky nevýhodného výsevu místního osiva. Zalesňovalo se především semenem jedle a listnáči (buk, habr, javor). Toto osivo se získávalo sběrem nebo výkupem od místních sběračů, bylo to tedy osivo místní provenience. Se vzrůstající snahou o rychlejší, a hlavně velkoplošné zalesňování a zároveň s protěžováním smrku coby hlavní dřeviny začalo být osivo nakupováno od semenářských firem zřejmě z předhůří Jeseníků, nebo ze severní části Beskyd od lesního úřadu Ostravice. U jedle a buku a ostatních listnáčů se zalesňování provádělo převážně přirozenou cestou, z velké části ze spontánního náletu. Při jejich částečné umělé obnově bylo nadále používáno místní osivo. V letech 1900 až 1945 bylo zalesněno již jen malé procento výměry katastru Valašských Klobouk, kdy stav z 50. let je již takřka totožný se současnou evidencí typů půd.

Současný stav

Oficiální statistiky ČÚŽK vykazují neustále vzrůstající podíl lesní půdy, která je vedena v katastru města Valašské Klobouky. Současný stav faktické rozlohy lesa se však takřka neliší od stavu zaprotokolovaného po druhé válce². Jako pozemek určený k plnění funkcí lesa (PUPFL) je v katastru města Valašské Klobouky vedeno 957 parcel o celkové výměře 818 ha. Podle statistik je 51 ha v katastru města vedeno jako neplodná půda. Vzhledem k tomu, že dosud na katastru města Valašské Klobouky nebyly zahájeny komplexní pozemkové úpravy, může dojít při jejich provádění ke změnám zařazení právě těchto parcel neplodné půdy.

Skutečné množství a pokryvnost lesa je na Valašsku ale vyšší, než se udává. Po roce 1990 řada drobných vlastníků získala zpět pozemky v restitucích. Vzhledem k tomu, že drobné chovatelství na Valašskokloboucku téměř ustalo, posledním ekonomicky vhodným řešením, jak naložit s nevyužitou zemědělskou půdou, je (kromě prodeje) její přeměna na les. Je možné odhadnout, že k oficiální výměře lesa v katastru 594 ha můžeme ještě připočítat dalších asi 10 % (neplodná půda), existují i drobné výměry TTP, které se již typem svého porostu blíží různému sukcesnímu stavu lesa. Lesy totiž rostou i na dlouhodobě neudržované neplodné půdě a zanedbaných či nelegálně zalesněných trvalých travních porostech. Dle Státní zemědělského fondu vlastníci většinou nepřepisují své pozemky na les, a tak se Valašsko navenek stále tváří jako lesnatý kraj, ale pořád s podstatným podílem orné půdy a luk. Problémem je i fakt, že zalesněné parcely postupně pohlcují i své okolí náletem, zástinem a znemožněním jiného hospodaření. Vklíněné loučky do okolních vzrůstajících lesů se stávají neproduktivními a jsou odkázány stát se také lesní půdou.

Celková výměra katastru Valašských Klobouk je 2141 ha, potenciální lesnatost tak činí cca 41 %. V rámci vlastnické struktury převažují dle Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů (ÚHUL) obecní lesy (cca 50 % výměry), následují soukromé lesy s cca 30 % a až následující menší část je spravována

² Zdroj: www.kontaminace.cz; ČÚŽK

státním podnikem Lesy České republiky. Obec je vlastníkem smíšených lesů o výměře 550 ha, které spravuje městem 100% vlastněná společnost Městské lesy Valašské Klobouky.

Z hlediska postižení suchem jsou Valašskokloboucké lesní porosty v poměrně dobrém stavu. Podle infračerveného index lesa³ přes 80 % lesních porostů vykazuje vysoký obsah vody a pouze drobné lesní celky o velmi malých výměrách v desítkách metrů čtverečních vykazují silný až závažný pokles vitality. Tyto drobné porostní skupiny je nutné důsledně monitorovat a v případě napadení škůdci odstranit z porostu.

Jako riziková část lesních porostů hlediska dopadů sucha a šíření kůrovcové kalamity na katastru byla vyhodnocena pouze malá část ve východních partiích katastru (východně od kóty Královec). Napadení kůrovcem je v současnosti stále marginální, kůrovec je registrován jen ve velmi malých izolovaných skupinách o počtech jedinců či nižších desítek stromů.

Přesto zde panuje reálné nebezpečí nástupu rozvoje kůrovcové kalamity, které je vyjádřeno v podkladových mapách ÚHUL. Struktura lesa, kdy je takřka z 80 % zastoupen smrk v převážně monokulturních porostech, je významným rizikovým faktorem. Většina smrkových porostů spadá do věkové třídy do 60 let s podstatným podílem lesů o stáří do 20 let.

V masívu Královce a Stráně se stále významně uplatňují porosty mýtní až přestárlé, často listnaté a smíšené s nízkým zastoupením smrku. Tyto porosty fungují jako stabilizační a je nutno jejich obnovu citlivě plánovat.

Větší část katastru Valašských Klobouk spadá pod ochranu velkoplošné CHKO Bílé Karpaty. Schvalování lesních hospodářských plánů tak prochází i připomínkováním příslušné Správy CHKO Bílé Karpaty a územního pracoviště AOPK Praha. Pouze drobné lesní výměry jsou vedeny pod ochranou systému NATURA 2000. Nacházejí se podél východní hranice katastru, např. u PR Bílé Potoky, a zajišťují citlivé nastavení lesnického hospodaření s ohledem na zachování biodiverzity dotčeného území. Z hlediska státní ochrany přírody se na katastru Valašských Klobouk nenacházejí typicky lesní MZCHÚ. Maloplošná ochrana přírody je zde zastoupena několika rezervacemi a přírodními památkami, které byly vyhlášeny z důvodu ochrany mizejícího cenného bezlesí (PR Bílé Potoky, PP Dobšena a PR Javůrky – suchomilné stráně s četnými prameništi s cennou zachovalou bohatou biodiverzitou; PP Smolinka – údolní niva s cennou florou). Většina těchto MZCHÚ částečně zahrnuje i lesní porosty, převážně přirozeně sukcesně vzniklé, či se zde uplatňují solitérní dřeviny. Z hlediska potenciálního vývoje okolních lesních celků však nejsou relevantní.

Významným prvkem je existence soukromé rezervace východně od vrcholu Královec – Prales Ščůrnica s blízkou MZCHÚ Ploščiny. První zmiňovaná je soukromou rezervací pod patronací ČSOP a zahrnuje několik hektarů velmi cenného smíšeného lesa pocházejících z výkupů od soukromých vlastníků. MZCHÚ PR Ploščiny zahrnují na své větší části přirozeně se vyvíjející smíšený les.

V rámci péče o lesní porosty v katastru Valašských Klobouk, a to hlavně v majetku Města Valašské Klobouky, doporučujeme uvažovat o vytyčení bezzásahových zón a stabilizačních starých porostů, které by fungovaly jako semenná banka a hotspoty biodiverzity. Zároveň je však třeba dodržet rámec stanovený Zákonem o lesích.

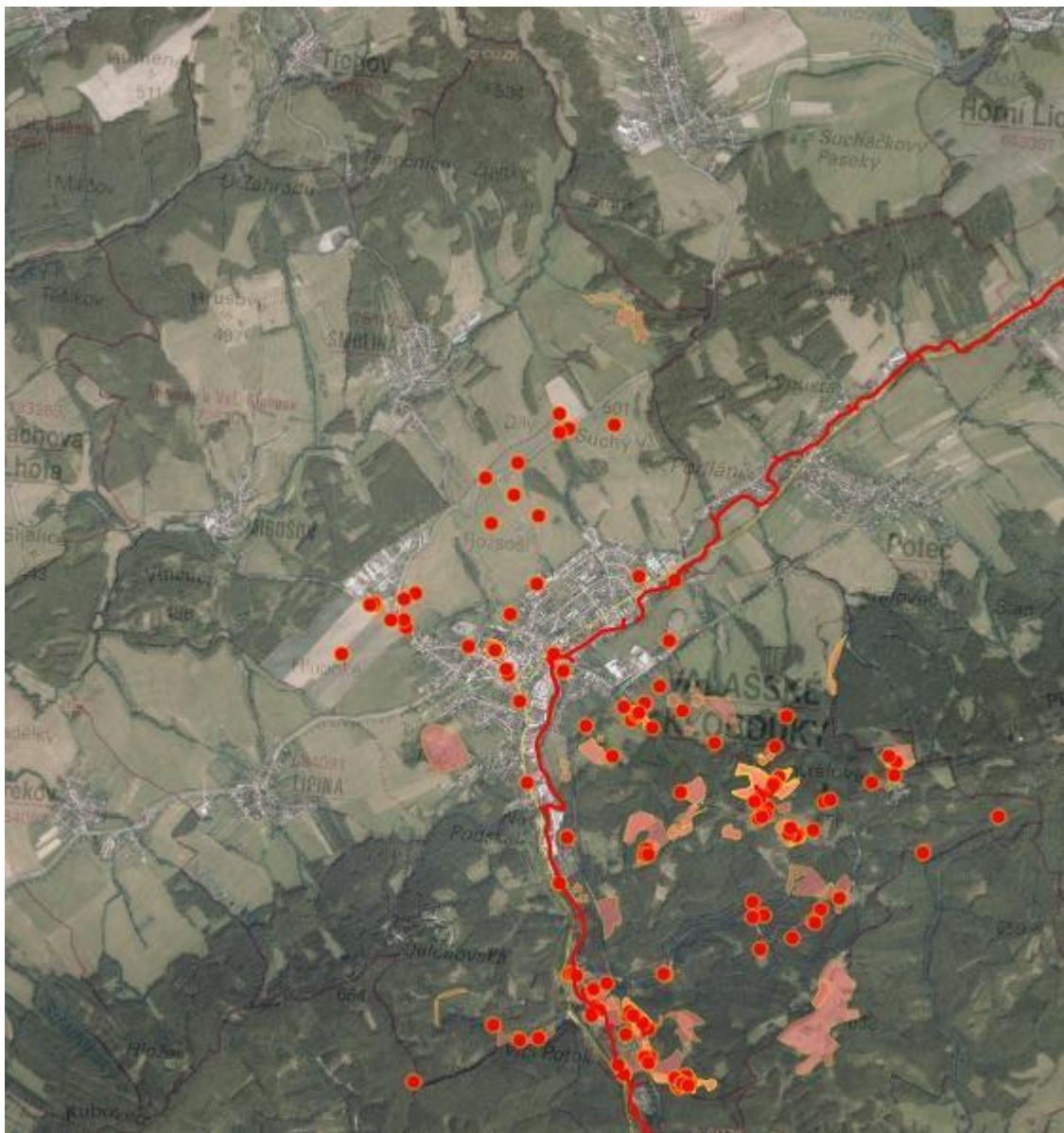
---

³ Poměr obsahu vody ke stavu buněčné struktury v asimilačním aparátu lesního porostu vypočtený z reflektancí v infračervených pásmech spektra.

V případě ponechání lesa samovolnému vývoji lze žádat o újmu dle vyhlášky MZe č. 335/2006 Sb., kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením lesního hospodaření.

Vhodné by bylo připojit i části starých lesních porostů k existujícímu projektu soukromé rezervace Ščůrnica. Jedná se o postupně vykupovaný komplex přes sto let starých jedlobukových a jedlových lesů v Bílých Karpatech. Jádrem lesa se rozkládá na východním úbočí vrchu Ploščiny (739 m n. m.), hodnotný porost však pokračuje i na hřeben sousední Černé hory (664 m n. m.) a sestupuje do údolí Kolšov, čímž získává značnou rozmanitost. Součástí území jsou i dvě drobné horské loučky. Jde o přírodě blízký různověký porost, ve kterém nalezneme všechny stádia lesa (od semenáčků až po rozpadající se „mrtvé“ kmeny). Les je součástí genové základny jedle, některé jedle zde dosahují stáří až 120 let.

S přírodě blízkou druhovou a věkovou skladbou lesa souvisí též druhová pestrost. Mimo jiné se tu vyskytuje několik vzácných druhů ptáků (strakapoud bělohřbetý, lejsek malý, holub doupňák, několik druhů dravců a sov), dva druhy orchidejí (krušík širolistý, vemeník dvoulistý), bělozářka větevnatá (vyskytující se obecně spíše v teplejších oblastech) či méně běžné druhy dřevin v podrostu (kalina obecná, jilm habrolistý). Spolu se sousední luční rezervací Ploštiny, na které probíhá tradiční obhospodařování pastvou ovcí, vytváří ukázkou typické bělokarpatské mozaiky horských společenstev – modelový příklad ochrany a citlivého využití krajiny. Historicky jde o původní selské lesy, kde se v minulosti hospodařilo typickým výběrovým způsobem hospodaření – vyřezávaly se pouze konkrétní stromy dle potřeby, les nebyl nikdy úplně vymýcen. Hospodaření nebylo nikdy příliš intenzivní a v posledních desetiletích na většině území neprobíhaly žádné těžební zásahy. V roce 2003 dosáhla jedna z nejcennějších částí lesa mýtního věku a akutně hrozilo její vymýcení. Český svaz ochránců přírody se však rozhodl les zachránit a po dohodě s majiteli byl les v rámci kampaně „Místo pro přírodu“ vykoupen. Prostředky na výkupy přitom byly získány aktivitami organizovanými místní ZO ČSOP KOSENKA. V současné době Český svaz ochránců přírody vlastní či spoluvlastní plochu o rozloze 35,4 ha (zdroj: Místo pro přírodu).

Mapa: nálezy chráněných druhů rostlin a živočichů na Valašskokloboucku (zdroj NDOP, AOPK Praha).

Převážná část chráněných druhů rostlin a živočichů na území obce je zaznamenána v jižní části katastru. Severní část je kryta přírodovědně převážně málo hodnotnými lesními porosty. Přesto většina nálezů patří k typicky nelesním druhům (centrální část katastru a kumulace nálezů v nelesních rezervacích v jižní části katastru). Z hlediska lesních druhů hmyzu či druhů lesních lemů lze vybrat pouze několik typicky indikačních druhů: střevlík hrbolatý (*Carabus variolosus*) – 9 nálezů, lesák rumělkový (*Cucujus cinnaberinus*) – 3 nálezy, jasoň dymnivkový (*Parnassius mnemosyne*) – 2 nálezy a batolec duhový a červený (*Apatura iris* a. *ilias*) – 4 nálezy. Nejvýznamnějším je populace střevlíka hrbolatého, která sleduje lesní potoky a prameniště v zachovalejších lesních porostech či v rozlivných nivách potoků s olšemi a dalšími dřevinami (zde bývá doprovázen ZCHD mlokem skvrnitým (*Salamandra salamandra*) – průtočná místa a kuňkou žlutobřichou (*Bombina variegata*) – spíše dočasná stojatá osluněná voda). Lesák rumělkový je zde vázán na staré odumírající stromy v posledních větších lesních porostních celcích na hřebeni Královce. Batolci jsou typickými druhy niv

řek a potoků s vazbou na osluněné mladší vrby a osiky. Z druhů obratlovců jsou nejvýznamnější záznamy hnízdění čápa černého (*Ciconia nigra*) a další nálezy druhů jako jsou lejsek šedý, bramborníček hnědý a černohlavý či ořešník kropenatý. Všechny druhy jsou vázány na staré lesy s nižším zakmeněním a zachovalou věkovou a prostorovou strukturou.

Bezlesí

Valašské Klobouky leží z hlediska výskytu chráněných druhů bezlesí v takřka ideálním prostoru. Údolí Vlárý funguje jako přirozený migrační koridor, který zajišťuje genetickou výměnu jak druhů existujících ve stávajících populacích, tak i možnost rozšíření nových druhů (např. dokladované šíření chráněného otakárka ovocného (*Iphiclides podalirius*) v posledním desetiletí). Celkově lze říct, že na katastru města patří mezi nejceněnější území záhumky, maloplošné pastviny v kombinaci se zarůstajícími mezemi a lučními prameništi, které hostí nejbohatší společenstva chráněných druhů vázaných na bezlesí. Žije zde početná skupina druhů, jejichž přirozeným biotopem jsou stepní porosty či vyprahlé skalní xerotermy a prostor narušovaných pastvin využívají jako vhodný antropogenní náhradní biotop. Souvisí to i s převládajícím podložím karpatského flyše, který usnadňuje vznik lokálních sesuvů a sušších hlinitých výchozů. Ani v současné době však stále není dokončen monitoring všech druhů hmyzu, takže pastviny mohou skrývat spoustu dalších vzácných drobných druhů motýlů a mūr, blanokřídlých, much, kříšů a dalšího hmyzu.

V poslední době díky přímé dotační podpoře dochází k sečení mnoha pozemků, které dříve ležely ladem. Jednorocním kompletním sečením je podpořen růst mnoha druhů ohrožených rostlin, především je ale zabráněno nevyhnutelnému sukcesnímu nástupu křovin a lesa.

Problémem současnosti je i intenzivní péče o záhumky a veřejný prostor obecně. Příliš častá seč je nevhodná jak z hlediska zachování biodiverzity luk a záhumek v intravilánu, tak i z hlediska malého vodního cyklu a boje se suchem. Živočiškové bohužel mají složitější životní nároky, které nejsou pouhou sečí uspokojeny. Člověk používající sekačku pokosí v drtivé většině celou určenou louku v jeden termín, což značně naruší potravní nabídku, na které jsou hlavně motýli velmi závislí. Dříve totiž docházelo k mozaikovému postupnému sečení, takže měli motýli vždy dostatek nektaru pro svůj energeticky velmi náročný život. Motorová sekačka také nebere příliš ohledy díky své razanci a nízkému seku na drobné terénní nerovnosti. Tyto jsou často tvořeny právě kopečky s mravenci a jsou po seči úhledně zarovnané. Louka má tak po několika secích velmi homogenní povrch, který je bohužel téměř prost všech nerovností a mikrohabitatů se specifickými mikroklimatickými podmínkami. Nutné je proto podporovat i extenzivní pastvu, která zachovává přirozenou mozaikovitost i heterogenitu povrchu.

Hlavní typy bezlesí

Z hlediska výskytu chráněných druhů rostlin a živočichů lze na katastru města Valašské Klobouky definovat tři hlavní oblasti a typy biotopů:

1. Záhumkové louky a lemové louky částečně izolované lesem, doplněné intravilánem a „pangeitovými“ biotopy v příkopech podél komunikací.
2. Vysoko položené lesní louky převážně izolované lesem.
3. Velkoplošné a unifikované louky a pastviny.

Mezi biologicky nejceněnější patří bezlesí náležící k prvním dvěma typům. Zde byla v poslední době nalezena drtivá většina chráněných organismů. Třetí typ se uplatňuje hlavně ve střední a severní části

katastru. Patří mezi nepříliš bohaté, až velmi chudé biotopy, kde se chráněné organismy takřka nevyskytují. Tyto biotopy patří též mezi místa ohrožená erozí a suchem. Vlivem intenzivního hospodaření dochází k degradaci zbývající biodiverzity.

Záhumenkové louky a lemové louky částečně izolované lesem, doplněné intravilánem a „pangeitovými“ biotopy v příkopech podél komunikací

K první skupině patří velmi důležitá místa, na něž je vázána především fauna ptáků (např. ťuhák obecný) a hmyzu (např. perletovec maceškový, hnědásek kostkovaný). Tato místa jsou obhospodařována především soukromými majiteli, městem (intravilán a nezanedbatelná část luk) a Ředitelstvím silnic Zlínského kraje. Péče je však rok od roku intenzivnější, častější a plošná. Přemíra péče je přitom pro území hlavním negativním ohrožujícím faktorem. V současnosti, kdy se stále častěji objevují suchá léta, je nutno adekvátně reagovat na vývoj vegetace a množství sečí přirozeně snižovat. Stejně tak je potřeba zavést na vybraných lokalitách s cennou biodiverzitou spíše režim „květnaté louky“, než pravidelné intenzivní seče.

Na katastru Valašských Klobouk je z hlediska hmyzu stěžejní výskyt dvou celoevropsky chráněných druhů motýlů vázaných na krvavec toten – modráska očkovaného (*Phengaris teleius*) a modráska bahenního (*Phengaris nausithous*). Oba druhy se sporadicky vyskytují na záhumencích (nejvíce v Lipině) a lemových loukách (jižně od města Valašské Klobouky).

Na loukách první skupiny byly nalezeny i další chráněné druhy, např. expandující otakárek ovocný (*Iphiclides podalirius*). Motýl přirozeně obývá výslunné skály, skalní stepi a lesostepi, často s jižní expozicí, výslunné stráně, ekotony stepí a lesa či luk a lesostepí, ale i oblasti po těžbě nerostných surovin. Vyhledává především místa s křovinatou vegetací, na jihu i zanedbané sady. Různé druhy hlohů (*Crataegus* spp.) a slivoní (*Prunus* spp.), včetně kultivarů. Výrazně ustoupil v Čechách, kde vyhynul z většiny historicky obývaného území, zvláště na jihu a východě území. Historicky žil roztroušeně na celém území kromě vyšších pohoří, v 80. letech 20. století vymizel na severní Moravě. V posledních letech se však začíná vracet do krajiny, a to i do oblastí, kde nebyl léta pozorován, např. na střední Moravu, do Podbeskydí či na Vsetínsko.

Z hlediska doložených nálezů chráněných druhů brouků vázaných na bezlesí je fauna Valašských Klobouk poněkud chudá. Nejvíce nálezů patří zlatohlávku tmavému (*Oxythyrea funesta*). Dospělci zlatohlávka tmavého imaga se objevují na nejružnějších květech bylina keřů (např. *Rosa* sp., *Apiaceae*), neboť se jedná o druh otevřených stanovišť. V poslední době se v Čechách i na Moravě intenzivně šíří, místně lze hovořit dokonce o expanzi. Objevuje se na stále nových lokalitách, někdy až masově. Larvy se vyvíjejí v půdě na otevřených biotopech, často v opadu, zbytcích rostlin či dřeva a v zásadě kdekoliv, kde je alespoň několik centimetrů silná vrstva rozpadajícího se rostlinného materiálu. Rozšířen je nyní všude na celé Moravě ve středních a nižších výškách, vzhledem ke klimatické změně se však vyskytuje stále ve vyšších nadmořských výškách. Vzhledem k tomu, že se druh v současnosti šíří a v okolní krajině se jedná o běžný druh s dostatkem vhodných biotopů, nelze předpokládat významnější negativní ovlivnění populací běžnou činností.

Vzácněji byl nalezen na lemových loukách zdobenec skvrnitý (*Trichius fasciatus*), jehož larvy se vyvíjí v trouchnivých větvích a dutinách kmenů, příležitostně v jiném rozkládajícím se rostlinném materiálu. Jeho brouci létají od května do července. V prostoru města se vyskytují také chráněné druhy svižníků – *Cicindela campestris* a *C. sylvicola*. První z druhů vykazuje vazbu na otevřené lesní až polní biotopy, kde žije na povrchu půdy. Tyto druhy jsou vázány na osluněná místa se sporou vegetací a dosud nepatří mezi přímo ohrožené.

Taktéž je zde prokázán výskyt dvou druhů majek: majka *Meloe proscarabeus* a *Meloe violacea*. Oba druhy parazitují v hnízdech samotářských včel, kde se vyvíjí jejich larvy. V případě, že nebude dále ubývat množství odhalené půdy na lemových loukách, nebude seč příkopů příliš intenzivní a bude zde stále dostatek kvetoucích rostlin, nebudou tyto populace ohroženy. Chrobák ozbrojený (*O. armiger*) zde byl nalezen pouze v několika málo exemplářích, vazbu má na extenzivně pasené louky a lemové sušší louky vyšších poloh.

Ve Valašských Kloboucích a v blízkém okolí je nalézána i kudlanka nábožná (*Mantis religiosa*). Jedná se o sucho a teplomilný stepní druh hojný na jižní Moravě. Larvy i imaga jsou silnými predátory bezobratlých. Samice kladou koncem srpna, v září nebo říjnu asi 200 vajíček do kokonů (ooték), které umísťují na kameny a pevnější zbytky rostlin blízko povrchu země. Na jaře se z vajíček líhnou larvy, které se postupně svlékají v dospělce. Dospělí nebo téměř dospělí jedinci se objevují opět až koncem léta. V posledních letech kudlanka nábožná expanduje stále více na sever Moravy a do české části Slezska. Je nanejvýš pravděpodobné, že se kudlanka v posledních dvaceti letech poměrně rychle šíří na celém území Moravy a osídluje stále nové lokality. Avšak její rozšíření je zatím pouze ostrůvkovité, většinou vázané na zachovalejší přírodně cenné biotopy. Velmi časté jsou zde stále různé druhy čmeláků (*Bombus* spp.) a mravenců rodu *Formica*. Čmeláci rodu *Bombus* a mravenci rodu *Formica* jsou nalézáni stále plošně a hojně a nejsou na katastru Valašských Klobouk ohroženi.

Vysoko položené lesní louky převážně izolované lesem

Horské louky izolované lesem v současnosti hostí spíše ochuzenou faunu hmyzu. Dáno je to změnou hospodaření a dlouhodobým postupným zarůstáním. Nevhodná je i změna využití nemovitostí na rekreační, kdy je intenzivně využíváno jen blízké okolí chalup, a naopak je zanedbáváno sečení vzdálenějších a hůře přístupných míst.

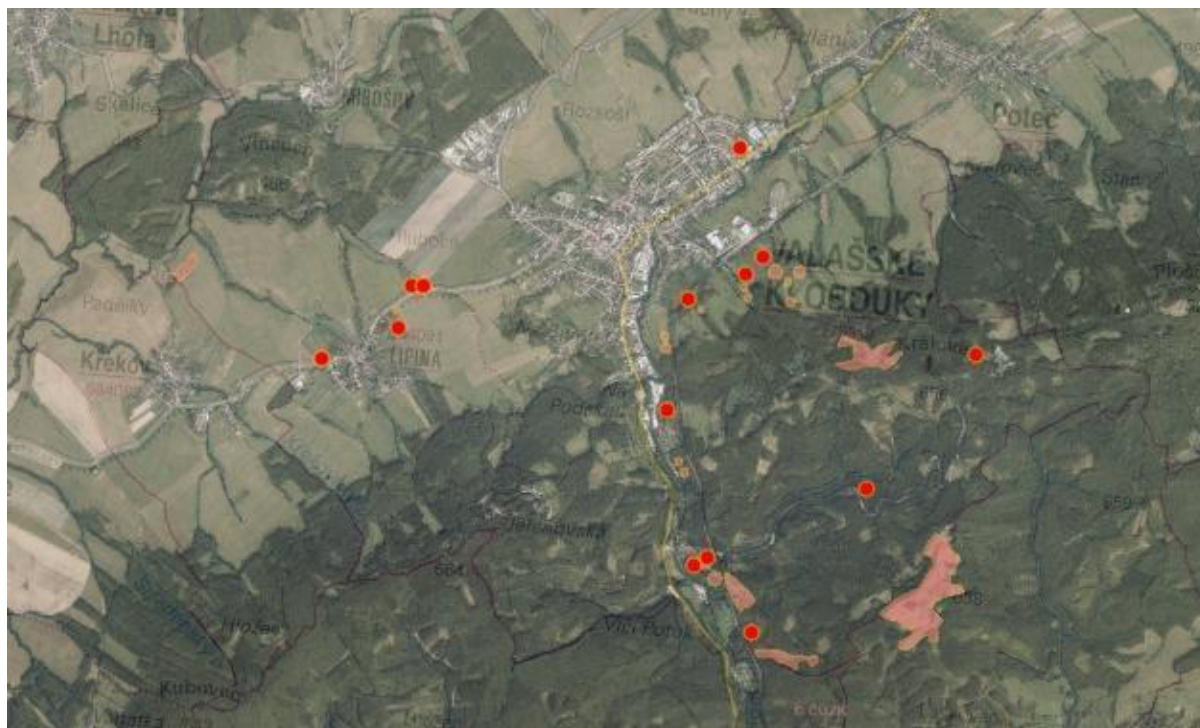
Podstatná část tohoto bezlesí je chráněna sítí maloplošných rezervací (PR Bílé Potoky, PR Javorůvky a PP Dobšena). Tato místa jsou však velmi bohatá na mnoho druhů vstavačovitých, kteří zde tvoří velké populace. Péče o tyto plochy v MZCHÚ je zajištěna z prostředků Státní ochrany přírody, sečení a vhodná péče by však měla být podpořena i na soukromých pozemcích.

Velkoplošné a unifikované louky a pastviny

Posledním typem jsou intenzivní pastviny a louky ve střední a severní části katastru. Tyto plochy v současnosti nehostí kromě běžných ubikvitistů chráněné druhy rostlin a živočichů. V současnosti jsou obhospodařovány převážně z různých běžných dotačních titulů Ministerstva zemědělství. V tomto ohledu by bylo vhodné na městských pozemcích přejít na schémata Agro-envi, které jsou k podpoře biodiverzity vstřícnější a mohou též přinést vyšší dotační výnos na hektar. Velmi vhodné by též bylo využití blížící se komplexní pozemkové úpravy tak, aby byly podpořeny chybějící krajinné struktury – liniová zeleň keřových či stromových výsadeb, opatření v boji se suchem. Jako velmi vhodnou inspiraci je možno považovat např. aktivity spolku Farma Blatníčka (<http://www.farmablatnicka.eu/cs/>)

Na intenzivních loukách a pastvinách nachází vhodná místa k rozmnožování např. otakárek fenyklový (*Papilio machaon*), což je vysoce mobilní druh, který nemá jednoznačnou vazbu na určitý typ stanoviště. Vyhovují mu však subxerothermní či xerothermní stanoviště, ale i mezofilní louky. Housenky jsou oligofágní, vyvíjí se pouze na různých druzích miříkovitých rostlin (*Apiaceae*). Druh je rozšířen prakticky po celém území ČR a nepatří mezi ohrožené motýly ČR.

Mezi další úspěšné druhy patří např. ohniváček černočerný (*Lycaena dispar*), který byl na Valašskokloboucku zjištěn ve slabé populaci. Je to zákonem chráněný druh (silně ohrožený druh – Příloha č. III vyhlášky Ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb.), veden v Příloze č. II – Směrnice 92/43/EHS. V současnosti není ohrožen, protože v posledních 20 letech na celé severní Moravě probíhá rychlá expanze, a to i na ruderalní biotopy. Druhu pravděpodobně prospívá útlum intenzivní pastvy skotu a s tím spojené zarůstání pastvin nitrofilními druhy šťovíků. Larvální vývoj probíhá na širokolistých šťovících (především *Rumex obtusifolium* a *R. crispus*).

Mapa: nálezy chráněných druhů motýlů na Valašskokloboucku (zdroj NDOP, AOPK Praha).

Solitérní dřeviny v intravilánu

Bohatý výskyt hmyzu vázaného na staré, narušené a osluněné dřevo (tzv. saproxylický hmyz) je indikátorem nejen zachovalosti dotyčného území, ale i jeho funkcí v běžné městské či zemědělské krajině. Z převážné části jsou tyto organismy vázány právě na starší poškozené, až odumírající stromy, přesněji na odumřelé části jejich kmene – dutiny, či dřevo větví. Saproxylický hmyz je dále potravou obratlovců, kteří využívají stromy pro potřeby hnízdění či úkrytu. Oblastí s výskytem stárnoucích poškozených stromů, které zajišťují stabilní přežití těchto organismů, je v ČR velmi málo, mezi nejčennější patří obory a paradoxně více než lesní rezervace pak aleje u cest a vodotečí a další zeleň doprovázející lidská sídla.

Nejen na katastru Valašských Klobouků jsou v dnešní době tyto vzácné a ochranný významné organismy v převážné většině vázány na stárnoucí výsadby topolových větrolamů, liniových stromořadí podél vodotečí a na periodicky ořezávané staré stromy alejí u cest. V soukromých a veřejných zahradách pak jde nejčastěji o solitérně stojící listnaté stromy (ovocné i chráněné v režimu významný krajinný prvek či památný strom). Tyto stromy jsou kvůli potenciálnímu nebezpečí z důvodu stárání, z estetických či územně-rozvojových důvodů často ohroženy odstraněním. Díky tomu patří saproxylické druhy hmyzu mezi nejohroženější nejen v ČR, ale i v celé Evropě. Běžné „lesní“ druhy brouků žijících na stejnověkém a neosluněném dřevě ohroženy nejsou. Naopak druhy lesostepí

a světlých lesů mizí už mnoho desetiletí. Proto se též z větší míry uplatňují na seznamu chráněných druhů v ČR.

Z dostupných informací vyplývá, že poškozené stromy s dutinami, lysinami, staré a přestarlé stromy patří k biotopům s velkou biodiverzitou a k ochránářsky nejvýznamnějším. V běžné zemědělské krajině jižní Moravy bohužel převládá intenzivní hospodaření jak na bezlesí, tak ve zbývajících lesích (které jsou navíc velmi husté a pro cílové druhy saproxylického hmyzu neobyvatelné).

Jedno z center biodiverzity je v oblasti Valašskokloboucka soustředěno do starých stromů podél vodoteče, kde jsou stromy kvůli ořezům navíc biotopově pestřejší⁴. Populace v intravilánu obce také komunikují s těmi v blízkých lesních rezervacích. V oblasti Valašskokloboucka se (dle Přílohy č. III vyhlášky Ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb.) ojediněle, až vzácně vyskytuje nejméně sedm chráněných druhů vázaných na dutiny / kořeny starých stromů: *Trichius* spp. (kategorie OH) – vzácný, možné druhy *T. fasciatus* a *T. sexualis*. Dále je možno předpokládat výskyt druhů vázaných na pařezy a odumírající kořenový systém listnatých druhů stromů – s velmi nízkou pravděpodobností zalétnutého roháče obecného (*Lucanus cervus*) (kategorie OH) a také s velmi nízkou pravděpodobností i nosorožníka kapucínka (*Oryctes nasicornis*) (kategorie OH). V oblasti byl zjištěn hojně expandující a v současnosti všude zastoupený druh zlatohlávka tmavého (*Oxythyrea funesta*) (kategorie OH), jehož larvy se vyvíjí na tlející biomase především pod povrchem půdy. Nalezen zde byl na třech lesních lokalitách i dravý druh vázaný na odumřelé stromy s postupně se odlupující kůrou – lesák rumělkový (*Cucujus cinnaberinus*) – vzácný (kategorie SOH). Lze předpokládat, že tento druh se na území obce vyskytuje v odumírajících topolech. Další vzácný druh – *R. alpina* – se v této oblasti stále váže na stárnoucí bukové porosty.

Druhy chráněné zákonem, s vazbou na odumírající dřevo stojících stromů – např. tesařík drsnorohý (*Megopis scabicornis*) nebo krasec měďák (*Chalcophora mariana*), tesařík broskvoňový (*Purpuricenus kaehleri*), kozlíček (*Saperda punctata*), tesařík obrovský (*Cerambyx cerdo*), zlatohlávek huňatý (*Tropinota hirta*) a další, nejsou v oblasti rozšířeny – či zde nenacházejí vhodné živné rostliny. Jiné druhy jmenované Vyhláškou 395/1992 Sb. se v prostoru Valašských Klobouk s vysokou mírou jistoty vyskytovat nebudou, jedná se buď o druhy s převažujícím jižním rozšířením (u nás např. ještě jižněji v Pannonské oblasti), druhy vysokohorské, nebo druhy s naprosto odlišnou biotopovou vazbou.

Zemědělství

Stejně jako ve zbytku oblasti došlo i zde po druhé světové válce k podstatným změnám. V padesátých letech došlo v celé republice k výrazné změně v hospodaření. Valašskokloboucko tehdy bylo vybráno jako hlavně pastvinářsko-lukařská oblast, která byla stejně jako ostatní oblasti nucena do co nejvyšších zemědělských výkonů. Vlášdu nad zemědělskou produkcí převzala Jednotná zemědělská družstva, po roce 1989 pak plynule hospodaří nástupnické soukromé organizace. Došlo ke zcelování pozemků a značně se rozšířila pastva hovězího dobytka. Komplex pastvin nebyl dostatečně úživný pro mnohosethlavá stáda dobytka. Docházelo proto k zvýšenému hnojení chudších ploch, které bylo doprovázeno dosetím jetelotravních směsí, což mělo za následek jejich znehodnocení z hlediska kvality biodiverzity. Na pastvinách se naráz pohybovalo obrovské množství zvířat, která je svou činností dále devastovala. Výrazně se omezilo drobné hospodaření, které bylo dříve zárukou tradiční a vyvážené péče o pozemky v soukromém vlastnictví. Kolektivizace a následné společenské změny po roce 1989 tak způsobily přetržení drobné zemědělské činnosti.

⁴ Jsou zde přítomné části s odhaleným dřevem nezbytné pro vývoj druhů; dutiny suché a vlhké; odumírající dřevo kosterní; kořenový systém atd.

Analýzou přístupných údajů poskytovaných Státním zemědělským intervenčním fondem (SZIF) bylo zjištěno, že na katastru Valašských Klobouk je v roce 2020 v systému Veřejného registru půdy (LPIS) přihlášeno celkem 789 hektarů zemědělské půdy. Celková výměra možné zemědělské půdy, dle katastru nemovitostí, činí 980 hektarů. Celkem je tedy v různých dotačních titulech podpořených SZIF podpořeno cca 80 % zemědělské půdy. Drtivá většina je vedena v typu kultury „trvalý travní porost“, a to 703 hektarů. Tato plocha je využívána především pícninářsky a dále pro pastvu hospodářských zvířat (výrazně zde převažuje pastva skotu, následovaná pastvou koní a ovcí). Dalších 53 hektarů je přihlášeno jako „standardní orná půda“, kdy většinu této výměry obhospodařuje právnická osoba SILENA Valašské Klobouky, s.r.o. (tato firma ve svém portfoliu vykazuje produkci krmiv a obilí, okrajově též zeleniny, bylinek a koření). Dále pak pouze malá výměra spadá do kultury „ovocný sad“, tj. pouze 18,5 hektaru. Ostatní typy výměr vykazují jen nepatrné rozlohy.

Převážná část půdních bloků vedených v systému LPIS spadá do typu ekologické zemědělství – pouze 5 % je vedeno v běžném režimu. Ekologické dotace dlouhodobě tlačí zemědělce k omezování intenzivních činností. Sektor však stále není připraven na sucha a nereaguje zcela na měnící se klimatické podmínky. Zemědělství zde vykazuje negativní symptomy typické pro celou Českou republiku – příliš velké celkové výměry jsou vázány na několik málo zemědělských subjektů. V rámci Valašských Klobouk šest největších zemědělských subjektů obhospodařuje 699 z celkových 789 hektarů, přičemž dva největší subjekty obhospodařují více než 540 hektarů zemědělské půdy. Na zbývajících 25 menších subjektů tak vychází celkem jen 90 hektarů půdy.

I přes koncentraci půdy do menšího počtu větších vlastníků výrazně převažují malé půdní bloky. Pouze 6 půdních bloků je větších než 30 hektarů, dalších 249 je menších než 30 hektarů a celkem 222 půdních bloků je menších než 5 hektarů. Z tohoto pohledu je rozdělení velikosti půdních bloků environmentálně vhodné a při zajištění výsadby solitérních dřevin a liniové zeleně bude splňovat parametry ekologicky příznivého podhorského zemědělství.

Vodní ekosystémy a hospodaření s vodou

Stav vody v krajině, zadržování vody, mokřady, jakost vod, povodně, zásobování vodou

Hydrologické poměry

Zájmové území odvodňuje zejména Kloboucký potok neboli Brumovka. Pramení jihovýchodně od Študlova ve výšce 760 m n. m. a ústí zleva do Vlárky u Bylnice ve výšce 305 m n. m. Průměrný sklon jejího koryta je 24 ‰. Plocha povodí činí 86,5 km² a délka toku je 18,7 km. Území dalších místních částí odvodňuje tok Smolinky s bezejmennými přítoky. Smolinka pramení v lačnovském katastru na západním úbočí vrchu Láze (707 m n.m.) a ústí do Vlárky výše po toku u Vlachovic. Plocha povodí Smolinky činí 27,7 km² a délka toku je 15,3 km.

Území odvodňované říčkou Vlárkou nepatří k povodí Moravy. Říčka zpětnou erozí prořízla hlavní hřeben Bílých Karpat a odvádí vody do Váhu. Celková délka toku Vlárky je 47,6 km a plocha povodí je 371,6 km². Více než polovina území povodí je zalesněná, zbývající část povodí je mozaikou ploch orné půdy a trvalých travních porostů.

Většina území patří k oblasti středně vodné s celkovým odtokem z území 6-10 litrů/s z km², retenční schopnost území je velmi malá. Odtok během roku je velmi silně rozkolísaný, koeficient odtoku je vysoký. Nejvodnějším měsícem je březen.

Severovýchodní část, hornatější, patří dle Vlčka k dosti vodné oblasti s celkovým odtokem z území 10-15 litrů/s z km², retenční schopnost území je velmi malá. Odtok během roku je velmi silně rozkolísaný, koeficient odtoku je vysoký. Nejvyšší odtok je v březnu až dubnu, nejnižší je od konce léta do zimních měsíců.

Z hlediska odtokových poměrů v povodí Vlárky se díky členitému reliéfu a nadmořským výškám významně uplatňují povodně z tání sněhu (nebo sněho-dešťové) i povodně dešťové. Stoletý specifický odtok v dolním profilu – Vlára Vlárský průsmyk dosahuje hodnoty 1,097 m³/s z km². V ročním chodu průměrných měsíčních průtoků je nejvodnatější březen, který se podílí 16,6 % na celkovém ročním odtoku. Nejméně vodným měsícem je tu září s 2,7 % podílu na ročním odtoku. Obdobné poměry platí i pro přítoky Vlárky, např. Brumovku.

Řešené území je na podzemní vody prosté většinou chudé, protože je budováno téměř nepropustnými horninami karpatského flyše. Vydatnější prameny jsou zde vázané na sutě a málo mocné vrstvy rozpukaných pískovců flyšových souvrství. Zásoby podzemních vod jsou doplňovány sezónně. Nejvyšších úrovní dosahují v květnu až červenci, nejnižších většinou říjnu až listopadu.

Významnější vodní plochy se v řešeném území nenachází, malé rybníky se vyskytují na horních úsecích přítoků.

Celé zájmové území patří mezi oblasti se středně velkým vodohospodářským potenciálem. Do východního okraje katastrálního území Valašské Klobouky zasahuje pásmo hygienické ochrany 3. stupně jímacího území Cyrílka.

Hlavním recipientem srážkových a odpadních (spláskových) vod ve městě Valašské Klobouky a přilehlém okolí je vodní tok Brumovka (Kloboucký potok), který protéká městem ve směru severovýchod – jihozápad a od centra města ve směru sever – jih.

Tento levostranný přítok Vlárky (ta následně ústí do Váhu) je ve správě Povodí Moravy a.s. Brno, závod Střední Morava, provoz Uherské Hradiště. Zastavěným územím protéká Brumovka (Kloboucký

potok) z převážné části upraveným korytem. Brumovka je recipientem stok srážkové kanalizace, dešťových oddělovačů jednotné kanalizace a městské čistírny odpadních vod (ČOV) Valašské Klobouky.

Hlavním recipientem povrchových a ostatních odpadních vod v místních částech Lipina, Smolina a Mirošov je vodní tok Smolinka. V katastru obce Valašské Klobouky jsou tři nádrže/rybníky, které slouží mimo jiné pro zadržení srážkových vod.

Městský úřad Valašské Klobouky, odbor životního prostředí je zároveň vodoprávním úřadem ve smyslu zákona č. 254/2001 Sb., o vodách.

Pitná voda

Pitná voda pro město Valašské Klobouky, včetně částí Lipina, Smolina a Mirošov, je odebírána z úpravny vody Karolinka, která je ve správě společnosti Moravská vodárenská a.s. Kapacita vodovodu je dostatečná a nikdy s ní nebyly problémy. V roce 2019 došlo k dokončení rekonstrukce tzv. vláského vodovodu, který propojil přivaděče pitné vody mezi městy Brumov-Bylnice a Valašské Klobouky.

V loňském roce byla spotřeba na obyvatele ČR cca 89 l/den. Zlínský kraj je dlouhodobě pod tímto průměrem a vychází ze všech krajů nejlépe. Průměrná spotřeba na obyvatele je zde kolem 75 l/den.

Bohužel neexistuje informace, kolik procent domácností je napojeno na vodovodní řad a kolik využívá vlastní studny. Někteří občané studny historicky mají, ale nejsou oficiálně povolené, takže statistika neexistuje. Město má mapu z roku 1953, na které jsou vyznačeny pravděpodobné studny. Ne ze všech se bere voda. Pokud ano, ve všech případech jde o vodu užitkovou. Nouzový plán pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou je zajištěn prostřednictvím VAK Zlín.

Podle údajů Českého hydrometeorologického ústavu celková současná situace v oblasti nakládání s vodami Zlínského kraje koresponduje s celkovou situací České republiky. Vzhledem k nedostatečnému množství sněhu letošní zimy se projevují účinky sucha již nyní a pravděpodobně se budou ještě zhoršovat. Také podzemní vody jsou na silně abnormální úrovni. Stav je nejhorší za poslední tři roky.

Odpadní voda

Město Valašské Klobouky podává hlášení na základě vodního zákona (č. 254/2001 Sb., v platném znění) do Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností.

Odpadní voda z města Valašské Klobouky je čistěna na čistírně odpadních vod, která je v majetku společnosti Vodovody a kanalizace Zlín. Odpadní vody z části Mirošov jsou svedeny do čistírny odpadních vod, která je v majetku města, odpadní vody z části Lipina jsou čistěny ve dvou čistírnách odpadních vod, které jsou také v majetku města. Odpadní vody z části Smolina jsou řešeny volnými výústěmi.

Město má také zpracovány pro části Lipina, Mirošov a Smolina kanalizační řády. Nejnovější verze pro část Lipina je z roku 2019. V lokalitě vznikají odpadní vody převážně splaškového charakteru. Průmysl se zde nenachází. Jediný zdroj koncentrovaného znečištění je provozovna řeznictví, která je vybavena odlučovačem tuků. Do kanalizační sítě obce je v jižní části zaústěna stoka, která přivádí odpadní vody z rekreačního zařízení Jelenovská.

Všechny odpadní vody jsou vzorkovány a obvykle splňují předepsané limity. Čistírny odpadních vod mají povolení Vodoprávního úřadu Valašské Klobouky:

- ČOV Monoblok od roku 2001, prodlouženo 2018, platnost do roku 2023.
- ČOV Mirošov z roku 2016 s platností do roku 2026.
- ČOV Topas od roku 2007, prodlouženo 2018, platnost do roku 2028.

Problémy s odpadními vodami jsou v okrajových částech města, kde jsou provozovány čistírny v majetku obce (části Mirošov a Lipina) a kde jsou také volné výustě (část Smolína). Čistírny odpadních vod jsou ve velmi špatném stavu. V Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Zlínského kraje je počítáno s připojením těchto okrajových částí na centrální kanalizační síť, v některých případech se to bude muset řešit přečerpáváním. Termín, kdy k tomu dojde, však dosud není znám.

Na skládce, která je provozována Valašskoklobouckými službami a má od Krajského úřadu Zlínského kraje udělené integrované povolení, je provozována jímka průsakových vod (jímka je denně vizuálně kontrolována) a záchyt z ní je odstraňován na čistírně odpadních vod Valašské Klobouky. Zde je prováděn rozbor průsakových vod a hodnoty odpovídají limitům uvedeným v Integrovaném povolení. Každé 2 roky je prováděna kontrola konstrukce průsakové jímky a každých 5 let kontrola nepropustnosti jímky. V okolí skládky jsou rozmístěny monitorovací vrty pro kontrolu povrchových drenážních vod. Kontrolované parametry jsou v souladu s Integrovaným povolením. Pro účely skládky je dále provozována studna pro užitkovou vodu (umístěna v části Mirošov), povolená Vodoprávním úřadem. Roční povolený odběr je 54 m³.

Protipovodňové plány

Město v současné době disponuje dvěma povodňovými plány. Jeden je pro samotné město z roku 2002, druhý pro obec s rozšířenou působností z roku 2003. Oba jsou pouze v listinné podobě a spíše formální. Historicky nepovažuje město povodně za problematické, voda se při nich rozlévá především v extravilánu a k ohrožení životů ani majetku nedochází. V současné době se zpracovává nový povodňový plán, který již bude digitální.

Stav a ochrana ovzduší

Na základě zákona o poskytování informací o životním prostředí jsou zpracovávány zprávy, které se zabývají charakteristikou stavu a vývoje životního prostředí v jednotlivých krajích ČR, jejich aktuálními problémy a aktivitami. Na základě Zpráv o stavu životního prostředí Zlínského kraje je zřejmé, že emise znečišťujících látek v ovzduší dlouhodobě klesají. Sledované parametry jsou oxid uhelnatý a tuhé znečišťující látky (pochází především z vytápění domácností tuhými palivy), oxid siřičitý a těkavé organické látky (z velkých průmyslových zařízení a používání rozpouštědel), oxidy dusíku (nejvíce z mobilních zdrojů), amoniak (téměř celá produkce ze zemědělské výroby). Největší pokles je zaznamenáván u oxidů dusíku. V přepočtu na obyvatele vzhledem k republikovému průměru je Zlínský kraj na cca 50 % emisí oxidů dusíku, naopak emise oxidu uhelnatého jsou nad průměrem.

Kvalita ovzduší ve Zlínském kraji je dle ČHMÚ dlouhodobě ovlivněna zejména dálkovým přenosem znečištění z Moravskoslezského kraje, silniční dopravou, a také lokálními topeništi v kombinaci s aktuálními meteorologickými a rozptylovými podmínkami.

K překročení imisních limitů alespoň pro jednu znečišťující látku dochází (na základě měření na rozmístěných stanicích) na více než 80% území Zlínského kraje, včetně Valašských Klobouk. Také imisní limity pro přízemní ozón jsou překračovány prakticky na celém území Zlínského kraje.

Data o emisích jsou shromažďována v Registru emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO). Databázi spravuje Český hydrometeorologický ústav.

V tabulce níže je uvedeno srovnání krajů z roku 2018 z hlediska souhrnných emisí jednotlivých sledovaných polutantů (uvedeno v tunách za rok).

Kraj	TZL [t/rok]	SO ₂ [t/rok]	NO _x [t/rok]	CO [t/rok]	VOC [t/rok]	NH ₃ [t/rok]	PM _{2.5} [t/rok]
Hlavní město Praha	1 139,6	258,5	7 651,1	14 929,3	6 717,1	398,9	641,8
Středočeský kraj	8 331,5	15 181,5	25 537,8	91 247,4	26 220,9	10 790,3	5320,1
Jihočeský kraj	3 975,1	3 242,0	8 331,8	45 434,8	12 647,8	8 123,4	2414,6
Plzeňský kraj	3 736,5	3 876,7	6 611,6	38 736,9	11 039,5	6 634,4	2293,4
Karlovarský kraj	1 962,0	6 527,8	6 237,3	15 879,2	5 538,5	1 584,8	958,8
Ústecký kraj	6 724,6	25 638,4	29 002,5	37 617,1	14 771,5	3 473,4	2805,3
Liberecký kraj	1 760,1	1 027,6	3 287,9	21 635,7	6 466,0	1 814,9	1294,4
Královéhradecký kraj	3 184,6	3 417,3	4 793,0	33 234,3	10 890,8	4 906,7	2007,8
Pardubický kraj	3 357,8	5 897,3	12 371,8	30 937,2	9 507,5	5 967,5	1856,2
Vysočina	3 309,8	1 729,6	8 044,6	39 943,6	10 588,8	8 758,7	1998,8
Jihomoravský kraj	3 882,8	1 278,1	12 319,4	52 545,1	16 249,1	6 272,8	2276,4

Olomoucký kraj	2 889,3	3 177,4	6 762,8	39 347,1	11 556,4	4 353,0	1889.0
Zlínský kraj	2 367,8	3 173,8	4 810,9	35 770,7	11 272,9	3 154,5	1704.6
Moravskoslezský kraj	5 945,0	15 755,7	19 360,0	180 710,5	25 608,1	3 964,4	3781.1
Celkem	52 566,6	90 181,7	155 122,5	677 968,6	179 074,8	70 197,7	31242.4

Město Valašské Klobouky má Krajským úřadem Zlínského kraje vydané od roku 2006 Integrované povolení. V něm je také povoleno provozování vyjmenovaných zdrojů znečišťování ovzduší na základě zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší. Jedná se o Skládku odpadů S-003 Smolina⁵ a Zařízení k úpravě biologicky rozložitelných odpadů⁶. Z rozhodnutí Krajského úřadu Zlínského kraje vyplývá, že obě zařízení mají povoleno upuštění od měření emisí a nejsou pro ně stanoveny emisní limity. Zařízení k úpravě biologicky rozložitelných odpadů není v současné době provozováno. Město podává každoročně Souhrnnou provozní evidenci zdroje znečišťování ovzduší do Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností.

Město je napojeno na zemní plyn. Provozovatelem tohoto systému je Výroba tepla s.r.o. Valašské Klobouky a má ve správě 19 odběrných míst (část objektů patří městskému úřadu), blokovou kotelnu a centrální zásobování pro sídliště Luční. V rámci Programu výměny zdrojů tepla v domácnostech Zlínského kraje bylo na území Valašských Klobouk provedeno 22 výměn kotlů v letech 2016–2017 (I. vlna kotlíkových dotací) a 21 výměn v letech 2017–2019 (II. vlna kotlíkových dotací), III. vlna kotlíkových dotací zatím není uzavřena.

Ve městě je pouze jedna společnost, která ohlašuje do Integrovaného registru znečišťování úniky vyjmenovaných látek do ovzduší. Jedná se o společnost Groz-Beckert Czech s.r.o. a ohlašovanou látkou je Tetrachlorethylen, který je karcinogenem kategorie 2 A a běžně se používá k čištění a odmašťování. Za rok 2018 byly ohlášeny úniky do ovzduší v množství 478,7 kg. Jedná se o významný pokles od roku 2015, kdy bylo úniků přes 2 000 kg/rok. Ohlášeny úniky nejsou v rozporu s povolením a podle současných informací nepředstavují riziko.

Lokálně je třeba problém znečištění řešit především osvětou, případně kontrolou jednotlivých občanů a drobných živnostníků působících ve městě. V domovních a dalších malých topeništích jsou často využívána nestandardní paliva (bohužel včetně odpadů), což se negativně projevuje na kvalitě ovzduší ve městě.

⁵ Příloha 2 zákona o ovzduší: kategorie 2.2 Skládky, které přijímají více než 10 t odpadu denně nebo mají celkovou projektovanou kapacitu větší než 25000 t

⁶ Příloha 2 zákona o ovzduší: kategorie 2.3 Kompostárny a zařízení na biologickou úpravu odpadů o celkové projektované kapacitě 10 t nebo větší na jednu zakládku nebo větší než 150 t zpracovaného odpadu ročně

Odpadové hospodářství

V oblasti nakládání s odpady jsou součástí města Valašské Klobouky také obce/části Lipina, Mirošov a Smolina. Město Valašské Klobouky má Plán odpadového hospodářství na období 2017–2022, který je zpracovaný v souladu se závaznou částí Plánu odpadového hospodářství Zlínského kraje 2016–2025. Plány vycházejí z povinností stanovených zákonem o odpadech (č. 185/2001 Sb., v platném znění).

Město Valašské Klobouky má Obecně závaznou vyhlášku o stanovení systému shromažďování, sběru, třídění, přepravy, využívání a odstraňování komunálních odpadů a nakládání se stavebním odpadem. Pro papír, směsný plast, barevné sklo, BIO, oděvy, elektro a kovy jsou rozmístěny ve městě speciální nádoby. Další využitelné složky odpadů a také nebezpečný a objemný odpad lze celoročně předávat do sběrného dvora (viz níže). Směsný komunální odpad je shromažďován v typizovaných nádobách a v odpadkových koších. V celoročně nedostupných lokalitách je směsný komunální odpad shromažďován v pytlích a je předáván na sběrný dvůr.

Město provozuje sběrný dvůr, jeho Provozní řád byl vydán v roce 2014. Ve sběrném dvoře lze dočasně skladovat ostatní i nebezpečné odpady. Roční kapacita je stanovena na 461 tun odpadu a použitých výrobků za rok - 428 tun odpadu kategorie ostatní odpad a 33 tun odpadu kategorie nebezpečný odpad včetně použitých výrobků ve zpětném odběru. Z tohoto množství ve zpětném odběru cca 27 tun. V Provozním řádu, který je umístěn na webových stránkách obce, je konkrétní výpis kategorií odpadů podle Katalogu odpadů (vyhláška č. 93/2016 Sb.), pro které je zařízení určeno. Z ročního hlášení o produkci a nakládání s odpady vyplývá, že trend a množství zde odkládaných odpadů je poměrně standardní bez větších výkyvů. Nejvyšší množství je celkem očekávaně objemný odpad (cca 63 tun v průměru za tři roky) a poté v množství následuje dřevo. Do sběrného dvora jsou přijímána i elektrozařízení, která jsou řešena režimem zpětného odběru s provozovateli kolektivních systémů. Ta se tedy pak následně neobjevují v evidenci odpadů. Občané Valašských Klobouk, Smoliny, Mirošova a Lipiny zde odkládají odpady bezplatně.

Na základě ročního hlášení o produkci a nakládání s odpady roku 2017, 2018 a 2019 je třeba konstatovat, že produkce odpadů nevykazuje žádné zásadní výkyvy. Hlášení je podáváno za město Valašské Klobouky, kde je největší položkou směsný komunální odpad. Jeho množství v přepočtu na osobu a den je přibližně 0,4 kg. Naproti tomu oddělené složky sběru (papír a lepenka, sklo, plasty) jsou v množství menším. Radikálně převládá produkce ostatních odpadů nad produkcí odpadů nebezpečných. Nejvyšší množství pak vykazují odpady ze skupiny 20 Katalogu odpadů (komunální odpady).

Město Valašské Klobouky provozuje komunitní kompostárnu, která slouží k shromažďování rostlinných zbytků z údržby zeleně na veřejných prostranstvích i ze soukromých zahrad a dále jejich úpravu a následné zpracování na zelený kompost. Projektovaná kapacita je do 150 tun/rok zpracovaného materiálu. Občané dostali také vlastní kompostéry. Zájem o kompostování je vzrůstající, jistě v tom hraje roli i proaktivní přístup městského úřadu.

Všechny odpady jsou předávány oprávněným osobám s platným povolením krajského úřadu k provozování zařízení ke sběru, výkupu, využívání nebo odstraňování odpadů. Složky odděleného sběru odpadů jsou předávány do třídících zařízení a následně předávány k dalšímu využití. Některé druhy odpadů jsou předávány přímo k materiálovému využití.

Skládka

Směsný komunální odpad je ukládán na skládku, která patří městu a je provozována Valašskoklobouckými službami. Také objemný odpad a část biologicky nerozložitelného odpadu je odvážena na stejnou skládku v části města Smolina.

Skládka má Integrované povolení vydané Krajským úřadem Zlínského kraje s účinností 25. 11. 2006 jako kategorie 5.4 Skládky, které přijímají více než 10 t odpadu denně nebo mají celkovou kapacitu větší než 25000 t odpadu, s výjimkou skládek inertního odpadu. Je určena k ukládání odpadů v úrovni nebo pod úrovní terénu, odpad je upravován hutněním. Skládka má sekce A–P, které jsou postupně zaplňovány. Celková kapacita skládky je 400 000 m³.

Rok	Naplněnost skládky (%)	Volná kapacita (m ³)	Roční příjem odpadů (t)
2017	42,10 %	231606 m ³	9061,06 t
2018	44,84 %	220607 m ³	12450,374 t
2019	47,40 %	210412 m ³	12375,54 t

Na skládce je zařízení k úpravě biologicky rozložitelných odpadů s kapacitou 900 t/ročně, které prozatím nebylo uvedeno do provozu z důvodu otevření komunitní kompostárny.

Plán odpadového hospodářství

Cíle Plánu odpadového hospodářství města jsou zcela v souladu s cíli Plánu odpadového hospodářství Zlínského kraje. Město zřejmě bude částečně schopno naplnit cíle týkající se třídění odpadů, zvyšování procenta recyklace, informovanosti veřejnosti, zpětného odběru elektrických a elektronických zařízení, zvyšování recyklovatelnosti stavebních odpadů a jejich znovuvyužití pro stavební činnosti financované z veřejných zdrojů. Cíle POH ČR, směřující do oblasti nakládání s nebezpečnými odpady, nejsou ve městě příliš ovlivnitelné. Cíl POH ČR snížit množství odpadů ukládaných na skládky a zvýšit podíl odpadů energeticky využitelných naopak město schopno naplnit není, protože zařízení k energetickému využití odpadů není reálně dostupné (ZEVO Brno).

Dalším trendem ve vývoji této oblasti by mělo být pokračování v informovanosti obyvatel tak, aby to vedlo k vyššímu podílu využitelných složek komunálních odpadů a dalšímu snižování odpadů ukládaných na skládku. Bylo by vhodné zaměřit se na maximální využívání surovin. Informace je třeba rozšiřovat i mezi podnikající osoby na území obce. Cíle Programu předcházení vzniku odpadů jsou součástí Plánu odpadového hospodářství města.

SWOT analýza

Analýza slouží k celkovému porovnání stavu životního prostředí napříč jednotlivými oblastmi. Výstup vznikl na základě kombinace analýzy autorů studie a konzultace s místní politickou a odbornou veřejností v červenci 2020.

S	Silné stránky	W	Slabé stránky
1	Ekologicky relativně stabilní území, vyvážené potřeby člověka a přírody na části katastru	1	Špatný stav ČOV a volné výusti
2	Zlepšený stav a rozšíření chráněných území v katastru, biosférická rezervace UNESCO	2	Opakující se bleskové povodně
3	Vysoký podíl ekologického zemědělství, dobrá spolupráce s místními zemědělci	3	Chybí plán na snižování emisí CO ₂ a adaptaci na změnu klimatu
4	Mnoholetá funkční spolupráce s organizací KOSENKA, inspirativní území Ščůrnica, kvalitní ekocentra v okolí (Hostětín)	4	Neprovedené komplexní pozemkové úpravy
5	Zajištěný přístup k pitné vodě z více zdrojů	5	Znečištění ovzduší z místních topenišť, neúčinná osvěta ohledně topení
6	Realizace projektů Zdravé město a MA21	6	Neexistence zařízení EVVO v obci
7	Nepřítomnost průmyslových znečišťovatelů	7	Chybějící části ÚSES
8	Aktuální POH a zavedený systém odpadového hospodářství	8	Neudržitelné lesní hospodaření na části katastru s pokračující výsadbou monokultury smrku
9	Provedená plynofikace a využívané kotlíkové dotace	9	Chybí diskusní platforma s laickou i odbornou veřejností a zapálení, odborně připravení projektoví leadeři
O	Příležitosti	T	Hrozby
1	Provést KPÚ v souvislosti s adaptací na klimatickou změnu, doplněním ÚSES a chybějící krajinné struktury	1	Mění se klima, sucho, vlny vedra
2	Možnost ovlivnit způsob hospodaření na velké výměře lesů vlastněných městem	2	Kůrovec a zhoršující se stav lesů
3	Vstoupit do Paktu starostů a primátorů a inspirovat se aktivitami v oblasti změny klimatu	3	Nálety lesa v cenných oblastech, úbytek pestrosti vegetačních formací a přechodů
4	Osvětové aktivity (přednášky, zážitkové akce) na podporu ŽP, obnovení EVVO v obci	4	Znečištění ovzduší přicházející z Moravskoslezského kraje
5	Dostupné externí financování OPŽP, SFŽP, Norské fondy, kotlíkové dotace	5	Chybějící plán po naplnění stávající skládky, změna systému nakládání s odpady ve Zlínském kraji, nedostatečná kapacita zařízení pro zpracování odpadů

6	Zájem občanů o životní prostředí, rostoucí zájem o kompostování	6	Nedostatek finančních prostředků na životní prostředí v případě ekonomické krize
7	Strategické propojení oblasti životního prostředí s oblastí cestovního ruchu	7	Nedůsledná kontrola kotlů s dopady na kvalitu ovzduší
8	Možnost využít staré cesty, přibližovací linky a meliorace na protierozní opatření a opatření k zadržování vody	8	Přílišná péče o záhumky a podél komunikací
9	Politická reprezentace vnímající oblast životního prostředí jako jednu z priorit	9	Přesun pozornosti politické reprezentace na jiné oblasti (např. infrastruktura)

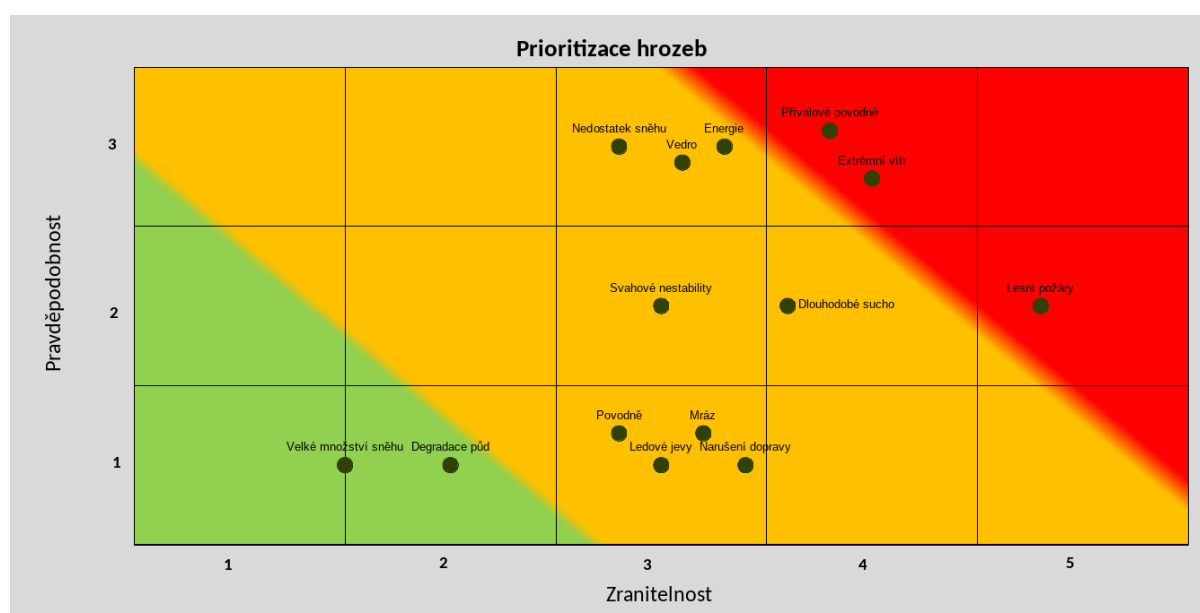
Současné hrozby

Popis současných hlavních hrozeb v oblasti životního prostředí

Identifikace a porovnání jednotlivých hrozeb

Porovnání pravděpodobnosti výskytu a závažnost potenciálních dopadů u jednotlivých hrozeb.

V roce 2018 zpracoval odborný tým pod vedením RNDr. Yvonne Gaillyové, CSc., Analýzu zranitelnosti města Valašské Klobouky. Dokument se opírá o metodiku vzniklou v rámci projektu *Resilience a adaptace na klimatickou změnu v regionálních strategiích* a hodnotí zranitelnost území hrozbami spojenými se změnou klimatu, jejich možné dopady a pravděpodobnost jejich výskytu. Výsledky analýzy z roku 2018 můžete vidět na následující ilustraci. Nejzávažnější hrozby se nacházejí v pravém horním rohu.

Ilustrace: Výsledná matice prioritizace hrozeb. Zdroj: Analýza zranitelnosti, město Valašské Klobouky, 2018.

V rámci této kapitoly aktualizujeme a rozšiřujeme původní analýzu zranitelnosti do formy, která umožňuje další praktické využití ze strany města. Jako největší hrozby z analýzy vychází dlouhodobé sucho, bleskové povodně, lesní požáry a extrémní vítr.

Stanovení indikátorů pro sledování pokroku

Stanovení vyhodnocování pokroku, konkrétních indikátorů a způsobu jejich vyhodnocování.

Níže uvedená tabulka přiřazuje jednotlivým cílům monitorovací indikátory pro možnost stanovení pokroku v ochraně životního prostředí.

Hrozba/ zranitelnost	Celková zranitelnost	Pravděp. výskytu	Dopady na ŽP	Dopady na zdraví	Materiální dopady	Indikátory výskytu	Early warning mechanismy	Opatření v případě výskytu	Odpovědnost
Povodně	2	2	1	2	2	Limity rozhodné pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity dle Povodňového plánu	Meteorologická varování, Předpovědní povodňová služba ČHMÚ, Povodí Moravy, European Flood Awareness System (EFAS). Pozorování vodních stavů v hlášeném profilu, průtokové měření.	Specificky definuje Povodňový plán	Specificky definuje Povodňový plán
Bleskové povodně	7	5	2	2	3	Množství srážek	Meteorologická varování o možném výskytu přívalových srážek s intenzitou nad 30 až 50 mm. Výskyt několika bouřek současně. Umístění srážkoměrů a hladinoměrů.	Sledování předpokládaného rozsahu, informování a asistence občanům, organizace odklízecích prací, evakuace osob.	Opatření v krajině (změny druhů, zasakovací pásy, změna zemědělských postupů), technická opatření odvádějící vodu z typických tras bleskových povodní (protipovodňové stěny, příčné prvky, násypy, potrubí a nádrže)
Dlouhodobé sucho	8	4	4	3	3	Množství srážek, vlhkost půdy, dopady na vegetaci, množství vody v tocích	Dlouhodobá předpověď, portál Intersucho, portál stavsucha.cz, stav trvalých travních porostů, výška hladiny toků, výška podzemní	Omezování spotřeby vody, nouzové zásobování.	Zadržování vody v krajině, přírodě blízká, technická a měkká řešení, Plán pro zvládání sucha a stavu nedostatku vody.

							vody.		
Vlny horka	4,8	4	1	3	2	Výskyt teplot nad 30 °C alespoň 3 po sobě jdoucí dny	Předpověď počasí, výstrahy ČHMÚ	Podpora sociálním službám a ohroženým skupinám. Podpora zdravotní služby. Informování občanů o vhodném chování.	Rozšiřování modrozelené infrastruktury poskytující ochlazovací efekt výparu. Opatření na budovách a ve veřejném prostoru.
Mráz a ledové jevy	2,4	2	1	3	2	Mráz ve vegetačním období (holomráz), hluboké mrazy (méně než -15 °C několik dní), teploty kolem nuly s vysokou vlhkostí vzduchu (ledovka)	Předpověď počasí, výstrahy ČHMÚ	Ledovka – posypy ploch, holomráz – ochrana vegetace, dlouhodobé mrazy – ochrana ohrožené infrastruktury (zásobování vodou, teplem, energiemi)	Připravenost na straně technických služeb (technika, materiál, postupy), připravená komunikace směrem k občanům
Extrémní sněhové srážky	1,2	2	1	1	1	Několikadenní intenzivní sněhové srážky	Předpověď počasí, výstrahy ČHMÚ	Zajištění odklizení sněhu z veřejného prostranství, asistence s odklizením sněhu ze střech, ochrana před padajícím sněhem ze střech, příprava na možné rychlé tání.	Připravenost na straně technických služeb (technika, materiál, postupy), připravená komunikace směrem k občanům, předběžná opatření proti zavátí, zatarasení důležitých komunikací
Extrémní větrné poryvy	5,4	3	3	3	3	Vítr od 60 km/h (stupeň 8 Beaufortovy stupnice)	Předpověď počasí, výstrahy ČHMÚ	Zajištění nebezpečných předmětů, informování obyvatelstva	Pravidelná kontrola stavu zeleně a technického stavu budov.
Degradace půdy	2,4	2	4	1	1	Eroze, snižování podílu organické hmoty v půdě	Půdní rozpory, sledování eroze, protierozní kalkulačka	Změna hospodaření, protierozní opatření v krajině (protierozní příkopy, přejezdné průlehy, zatravněné údolnice, protierozní hrázky, ochranné nádrže, větrolamy)	Protierozní opatření, retence, zadržování smyvu

Narušení lesního hospodářství	4,8	3	3	2	3	Zhoršující se zdravotní stav lesa, šíření škůdců	Zdravotní stav lesa na katastru města a v jeho okolí	Vytěžení a vyklizení materiálu atraktivního pro množení škůdce. Přistavení lapáku, případně otráveného lapáku (kmene určeného k zachytu škůdce s odstupem od zdravých dřevin), pravidelná kontrola, instalace lapačů brouků.	Udržitelné lesní hospodaření, úprava druhové skladby lesů, věkově různorodé porosty, redukce pasečného hospodaření
Svahové nestability	1,6	1	3	2	3	Změny v pohybu a rychlosti pohybu půdy, opilé stromy a hákování vrstev	Mapování stability svahů	Vymezení postižených území a území k aktivní ochraně, technické úpravy (úprava a odvodnění profilu, obnovení vegetačního pokryvu, bezpečnostní stavby, zpevňování hornin), evakuace osob	Mapování stability svahů, inženýrskogeologický průzkum svahových deformací, družicový monitoring
Lesní požáry	6	3	4	3	3	Kouř	Výstrahy ČHMÚ, HSZ, stav sucha v lesích (Intersucho), European Forest Fire Information System (EFFIS), FIRE WATCH	Koordinace jednotek IZS, evakuace osob	Zamezit vzniku rozsáhlých monokulturních jehličnatých kultur, komunikace s veřejností, příprava lesního personálu, letecká hasičská služba. Zákaz rozdělování otevřeného ohně, zákaz kouření, zákaz odhazování hořících nebo doutnajících předmětů, zákaz táboření na lesních pozemcích a ve volné přírodě mimo vyhrazená místa.
Narušení dodávek energií	2	2	1	1	3	Výpadky v dodávkách energie	Očekávaná přírodní katastrofa, vlna veder nebo mrazu	Dle krizového plánu	Místní produkce energie, záložní zdroje energie, krizový plán
Narušení dopravy a komunikačních sítí	0,8	1	1	2	1	Zablokování komunikační cesty	Očekávaná přírodní katastrofa, vlna veder nebo mrazu	Dle krizového plánu	Identifikace ohrožených úseků dle typu hrozby (vodní eroze, dřeviny, vítr a další) a preventivní opatření v nejohroženějších místech dle významu komunikace.

Invazní druhy	4	5	2	1	1	Výskyt invazního druhu v katastru obce a v okolí	Terénní průzkum, sledování šíření organismů v okolních katastrech, republikové mapování výskytu a míry rozšíření	Nahrazení nepůvodních společenstev s nepůvodním druhem původními, zamezení šíření nepůvodních druhů	Rychlá likvidace malé populace, omezení míry využívání druhů s nepříznivými dopady na biologickou rozmanitost
Narušení zemědělské produkce	1,4	1	3	1	3	Ztráta úrody, úrodnosti půdy či nedostatek zemědělské produkce (např. nedostatek píce nebo sena)	Očekávání velmi nízké úrody, agrární komora, očekávaná přírodní katastrofa, vlna veder nebo mrazu	Podpora obnovení produkce	Přechod z konvenčního na ekologické a regenerativní zemědělství, diverzifikace pěstebních technologií a pěstovaných druhů/ odrůd
Nežádoucí změny biotopů	3,6	3	3	1	2	Snižování druhové rozmanitosti, špatný zdravotní stav vegetace a živočichů, rychlá migrace živočichů do vyšších poloh	Terénní průzkum	Stanovení nového managementu území	Zvyšování fragmentace krajiny, zprůchodňování biokoridorů a migračních koridorů, realizace a údržba ÚSES
Epozootie	1,2	1	3	1	2	Výskyt nebezpečného onemocnění v katastru nebo v okolí	Státní veterinární správa	Veterinární vyšetření a ochranné očkování, vymezení ohniska nákazy a ochranných pásem, nutné porážky nebo utracení zvířat, omezení nebo zákaz přemísťování, prodeje, volného pohybu, porážení a plemenitby zvířat, zákaz používání zařízení a předmětů, které mohou být nositeli nákazy, stanovení podmínek pro odstraňování konfiskátů živočišného původu.	Nižší koncentrace zvířat v chovech, zachovávání hygienických norem
Epifytie	1,2	1	3	1	2	Vznik nákaz v okolí, pozitivní meteorologické podmínky pro šíření nákazy	Státní rostlinolékařská správa	Zákaz, omezení, nebo stanovení zvláštních podmínek pro pěstování, sklizeň, úpravu, uvádění do oběhu rostlin a rostlinných produktů, stanovení zvláštních podmínek používání pozemků, provozů nebo	Monitoring a terénní průzkum, druhová a odrůdová pestrost, nižší výměry

								zařízení, přemísťování rostlin, produktů, zeminy, statkových hnojiv, kompostů a živočichů, kteří mohou být nositeli choroby, ničení rostlin, produktů a jiných předmětů napadených nebo podezřelých z nákazy, jednorázová asanace pozemků, skladů, provozních prostorů a strojů, povinné ošetření rostlin, vymezení karanténního území a oddělovací zóny	
Technologické katastrofy iniciované přírodními jevy (NATECH)	1,6	1	3	2	3	Přítomnost nebezpečných látek	Očekávaná přírodní katastrofa	Koordinace IZS, evakuace osob	Mít k dispozici dokumentaci podle množství a typu nebezpečných látek v průmyslových zařízeních
Ztráta rekreační hodnoty krajiny	2,4	2	1	1	4	Snižující se množství turistů	Nízká obsazenost ubytovacích zařízení	Změna ve strategii cestovního ruchu	Průběžný monitoring a vyhodnocování změn ve vztahu k rekreaci

Návrhová část

Na základě analytické části došlo k identifikaci šesti základních oblastí, v nichž město plánuje dosažení pozitivní změny. Těmito oblastmi jsou:

- Kvalita ovzduší
- Odpadové hospodářství
- Stav a vývoj lesů
- Stav a vývoj krajiny
- Environmentální vzdělávání a osvěta
- Změna klimatu

Na základě vyhodnocení nejvýznamnějších hrozeb a prioritních oblastí došlo společně s místními aktéry k výběru dvou prioritních oblastí pro koncepci životního prostředí města Valašské Klobouky. Těmito prioritami jsou:

Priorita 1: Stav a vývoj krajiny

Priorita 2: Změna klimatu

Priorita 1: Stav a vývoj krajiny

Podrobnější popis výzev a příležitostí v této oblasti

Současný stav krajiny Valašských Klobouků nabízí řadu cenných lokalit, které umožňují výskyt pestrých společenstev. Nejvýznamnějšími typy lokalit jsou místa bezlesí vázaná buď na lesní porosty, nebo na lidská sídla a jejich okolí. Charakter těchto lokalit je v území přirozený odpovídá krajinnému rázu oblasti.

Změny v hospodářském využití krajiny a ve způsobu života obyvatel – změna priorit a zájmů v území – představují zásadní výzvu pro zachování krajinného rázu. Zlepšení stavu životního prostředí z hlediska krajiny je přímo závislé na udržení a dalším rozvoji vyváženého střídání rozptýlených luk, lesů, pastvin a sídelních struktur. Sladit zájmy v území je nelehký úkol. Výzvou pro město je zajistit rozvoj území takovým způsobem, aby byl krajinný ráz zachován a umožňoval ochranu hodnot životního prostředí.

Geologické podmínky, historický úbytek rozptýlené zeleně v bezlesí a rozvoj zastavitelného území spolu s častějšími extrémními počasí vedou také ke zvýšenému výskytu, zejména vodní, eroze. Zásadní se v tomto kontextu jeví možnost investic do protierozní ochrany a mimolesní zeleně spolufinancovaná významnou měrou dotačními programy se současnými motivačními programy v oblasti zemědělství. Ty by měly v novém programovém období ošetřit příjmy ze zemědělské půdy vyčleněné pro mimoprodukční účely.

Možné nástroje prevence

Popis příčin hrozby, možností, jak předcházet jejímu vzniku a návrh projektů k realizaci.

Solitérní stromy a aleje

Stanovení cíle

Do území Valašských Klobouk budou postupně navraceny funkční aleje a solitérní stromy. Bude jim věnována průběžná péče nebo budou alespoň dosazovány tak, aby došlo k opětovnému navýšení počtu dřevin v bezlesí s jejich pozitivními efekty v území.

Návrh opatření k dosažení cíle

Příčinami úbytku alejí a solitérních dřevin ve volné krajině bylo slučování pozemků určených k intenzivní zemědělské produkci a rozšiřující se zástavba. Významnou hrozbou v kontextu zachování a další podpory vzniku pestrých lokalit je ztráta krajinného rázu, ke které může dojít z následujících důvodů:

1. rozšířením zástavby, která nebude lemována dostatečně prostornými parcelami soukromých vlastníků, kteří tak nebudou v souladu s původním využitím bezprostředního okolí zástavby vysazovat vzrostlé dřeviny;
2. rozšířením zástavby na okraj půdy využívané k intenzivní zemědělské činnosti;
3. nedostatečnou péčí o stávající vzrostlé dřeviny vedoucí ke kratšímu životnímu cyklu dřevin a nedostatečnou aktivitou v dosadbě senescentních jedinců;
4. možným dalším scelováním parcel za účelem zvýšení intenzity zemědělské činnosti.

Základní prevencí je zakotvení doprovodné zeleně podél komunikací již na úrovni územně analytických podkladů – ideálně při zpracování Komplexních pozemkových úprav, které umožní vyčlenit/vykoupit pozemky a podpořit tak krajinnotvorné funkce alejí v rámci Plánu společných zařízení. V případě rozpracování na úrovni studií lokalit, či dílčích projektových dokumentací je třeba vyžadovat zachování charakteru rozptýlené sídelní struktury s dostatečným prostorem pro vzrostlé dřeviny (tedy prostoru bez vedení inženýrských sítí, zpevněných povrchů).

Zlepšení stavu lze řešit zejména díky dotacím na výsadby stromů, či revitalizace ploch zeleně v extravilánu i v intravilánu města. Stávající aleje by měly být dosazené mladými stromy tak, aby došlo k postupné náhradě. Vzrostlé stromy mladým jedincům poskytují ochranu a zlepšují významně jejich dobré uchycení. Zároveň je staré dřeviny dobré v lokalitách ponechat za účelem podpory biodiverzity, v případě Valašských Klobouk i vhodných stanovišť chráněných druhů živočichů. Druhovým složením by město mělo směřovat k vhodnému doplnění stávajících dřevin, běžných ve stávajících stromořadích, v okolí potoků a okolí řeky Vlárky (topoly, vrby). Do území doporučujeme doplnit druhy jako lípu, jilm a javor.

V případě soukromých pozemků doporučujeme využít běžných nástrojů regulace poměru zastavěné části parcel a nezpevněných ploch, doplněných osvětovou činností.

Koncepční postup a konkrétní plán výsadeb může být zpracován formou generelu zeleně s následujícím zadáním:

1. identifikovat všechny možné lokality liniových, případně solitérních výsadeb na obecních pozemcích s ohledem na vedení technických sítí a platné územně analytické podklady, a to v intravilánu i extravilánu;
2. doporučit konkrétní druhové složení na úrovni jednotlivých stanovišť;
3. stanovit prioritní lokality pro výsadbu.

Vodní eroze, odvodnění území a krajinné prvky

Vodní eroze je významnou hrozbou v krajině, která způsobuje znehodnocení půdního profilu a související pokles biodiverzity řady lokalit, zvláště v bezlesí. Problematika bleskových povodní je s postupnými změnami frekvence a intenzity srážek závažnější.

Stanovení cíle

Vodní eroze a meliorace nebudou způsobovat degradaci půdního profilu, ani snižování biodiverzity lokalit. Vodní režim krajiny z pohledu protierozních, protipovodňových prvků a krajinných prvků zabraňuje výskytu eroze a negativních jevů spojených s nedostatečnou retencí vody.

Navrhovaná opatření k dosažení cíle

Komplexní prevence ochrany území před vodní erozí zahrnuje následující kroky:

1. vypracování studie srážkových a odtokových poměrů a terénní šetření zaměřené na identifikaci míst s narušeným vodním režimem (vodní eroze, nevhodné odvodnění, meliorace atd.);
2. zpracování návrhu krajinných prvků a prvků protipovodňové a protierozní ochrany (obvykle krajinnotvorné prvky typu odvodňovací příkopy, meze, mokřady – často doprovázené výsadbou keřového patra a stromů, které terén zpevňují), případná identifikace a likvidace nevhodně umístěných meliorací;
3. realizace dílčích investičních akcí tvorby těchto prvků a jejich následná údržba.

Protierozní ochrana a návrh krajinných prvků by měla být součástí komplexních pozemkových úprav, které mají potenciál zároveň zajistit výměny/výkupy pozemků tak, aby město mělo možnost akce realizovat na vlastních pozemcích. Extrémně důležité však je dobře zadat a vyžadovat komplexní zpracování dané problematiky. Komplexní pozemkové úpravy jsou typem zakázky, která je často soutěžená na nejnižší cenu s minimálním zadáním a požadovanou kvalifikací. V takových podmínkách je možné se často setkat s velmi nekvalitní prací v oblasti návrhu protierozní ochrany.

Řešením je buď dohled a řádná specifikace požadované hloubky a charakteru plnění jako součásti KPÚ, nebo zadání a zhotovení samostatné studie daného tématu. Druhá varianta je obvykle rychlejší a vede k možnosti realizace nezbytných opatření v kratším horizontu. V případě potřeby je možné studie realizovat v dílčích částech území, které jsou bezprostředně a viditelně erozí ohrožené – takové dílčí studie jsou obvykle uznatelným nákladem a povinným dokumentem pro získání dotace na realizaci těchto prvků (na soukromých i obecních pozemcích). Urbanistické studie, které má město k dispozici pro rozvojové lokality v některých případech nerespektují potřeby zachování volného terénu pro výsadby vegetace a jejich plný vzrůst, který je třeba k plnění požadovaných funkcí.

Protierozní ochrana má také druhý cíl, kterým je zadržení vody v krajině. Vlhčí mikroklima lokálně podporuje ekosystémy, které v umožňují výskyt chráněných druhů živočichů. Na vhodných místech obnovení narušeného vodního režimu může posílit populace mezofilních druhů modrásků s vazbou na krvavec toten.

Doporučujeme tedy využít nástroje komplexních pozemkových úprav a posílit chybějící krajinné struktury liniové zeleně a vlhčích mikrolokalit s cílem zadržet v krajině více vody.

Na realizaci krajinnotvorných prvků, které zlepšují retenční schopnosti krajiny, je možné pracovat i se soukromými vlastníky půdy. Již v této chvíli je jednou z možných podmínek čerpání zemědělských

dotací plnit tzv. aspekty greeningu – jedním z nich je možnost zabírat ornou půdu vyhrazenou v ekologickém zájmu, přičemž dotace na takovou plochu je zvýšená příplatkem za greening.

V případě realizace nových krajinných prvků doporučujeme sázet tak, aby z jihu byly nižší (keře) a ze severu vyšší (stromy, které budou dělat závětrí). Ideální je kombinace ovocných dřevin (hlavně hrušně, třešně, švestky, nejlépe starých odrůd, a velmi důležité lísky), s planými druhy (hlavně dub, jilm, jíva, hloh, případně ještě ptačí zob, šípek, trnka, lípa, jírovec, jeřáb, střemcha, osika, jedle, vrby, habr) a až teprve pak další dřeviny typu bříza, olše, javory, bezy, buk, borovice, smrk, jasan.

Travniný a bylinný porost

Stanovení cíle

Travninné a bylinné porosty poskytují habitat chráněným druhům živočichů, a to alespoň v míře umožňující zachování výskytu, v ideálním případě zvýšení populace.

Navrhovaná opatření k dosažení cíle

Hrozbou pro stávající chráněné druhy, které se nachází v území, je úbytek luk a pastvin v lesních porostech a úbytek lesostepí. Preventivní opatření se liší dle lokalit. V případě lesních porostů je třeba zajistit údržbu luk tak, aby nedocházelo k jejich postupnému zalesnění.

V případě bezlesí je podmínkou udržení životaschopných populací ohrožených druhů, zejména zachování vhodného vodního režimu. To znamená zamezení odvodňování luk a úpravy vodního režimu na lokalitách, které byly v minulosti nevhodně meliorovány.

Louky, záhumenky, intravilán města s výskytem živných rostlin a příkopy u cest je nutno pravidelně kosit před dobou letu imág, tedy v době “normální” červnové senoseče (do 15. června), nikoli však později. Při údržbě veřejných prostor musí být existence populace modráska bahenního a modráska očkovaného zohledněna a musí být termíny upraveny – týká se všech míst s prokázaným výskytem krvavce totenu. V případě záhumenků je ke škodě také přílišná intenzita údržby, kterou nezřídka provádí obyvatelé – motorové sekačky s nízkým pojezdem likvidují druhově diverzní květena a vytlačují z lokalit řadu druhů bezobratlých.

Vhodnou aktivitou určenou široké veřejnosti je představení chráněných druhů, prezentace (obrazové) ukázky přirozených biotopů a charakteru lokalit výskytu, včetně druhů rostlin, které potřebují k životu. Současně s takovou aktivitou je možné doporučit změny v chování vlastníků pozemků stran údržby.

Kosení luk a záhumenků je nutné provádět vždy mozaikovitě (tj. v pruzích, šachovnicově apod.), na malých plochách ručně, na větších (nad 1 ha) popř. pomocí lištové sekačky se zvýšenou lištou. Při mozaikové seči je v daném roce posečena jen část příslušné louky, neposečené plochy jsou sečeny při následující seči, tj. v následujícím kalendářním roce. Případná druhá, seč na otavních loukách je možná pouze po 1. září – opět s částí neposečených ploch. Sečí jsou totiž likvidovány živné rostliny modráska (krvavec toten – *Sanguisobra officinalis*), a tím je zamezeno úspěšnému dokončení vývoje tohoto motýla.

Úbytek světlých lesů

Stanovení cíle

Světlé lesy s odumírajícím dřevem senescentních stromů jsou v lokalitě významným prvkem, který je přirozeným habitatem umožňující vývoj chráněných druhů živočichů.

Navrhovaná opatření k dosažení cíle

K zachování světlých lesů a pestrému složení a přechodům mezi lesy a bezlesím je třeba zachovat údržbu těchto lokalit s cílem tvorby světlých lesů a tyto principy zahrnout do Lesních hospodářských plánů (LHP). Město by se mělo zasadit o identifikaci a vymezení těchto lokalit a následně upravit management lesa tak, aby došlo k jejich obnovení/vytvoření alespoň v části městských lesů. Zároveň je třeba dodržet rámec stanovený Lesním zákonem.

Údržba dřevin

Stanovení cíle

Dřeviny na území Valašských Klobouk efektivně slouží k podpoře biodiverzity a přispívají k udržení a rozvoji hodnot životního prostředí.

Navrhovaná opatření k dosažení cíle

1. Kácení vegetace by mělo být provedeno mimo vegetační dobu a mimo dobu hnízdění ptáků, tedy v období od 1. 10. nejpozději do půlky dubna.
2. V extravilánu města doporučujeme, aby pro maximální podporu biodiverzity nebyly pařezy frézovány a zůstaly ponechány jako dočasný zdroj trouchnivějícího dřeva pro zbytkové populace vybraných a zákonem definovaných bezobratlých (neplatí pro pařezy stromů napadených mravenci rodu Formica). Pařezy by měly mít výšku cca 20 cm a jejich povrch (hlavně řez) nesmí být chemicky ošetřen.
3. Je žádoucí pokračovat v pravidelném prořezávání stromů.
4. Odstraňování a výchovné řezy na solitérních stromech musí postupovat po etapách tak, aby byla zachována nabídka polo odumřelého stojícího dřeva pro stabilizaci biotopu a nášlapného kamene (např. pro lesáka rumělkového).
5. Zejména v intravilánu a ve významných lokalitách v území bude zajištěn řez dřevin. Výchovné a udržovací řezy významně prodlužují životnost a pozitivní externalitu zejména stromů.
6. Nezbytným prostředkem ke zvýšení dlouhověkosti dřevin zejména v intravilánu města je vymezení a důsledná kontrola dodržování pravidel ochrany dřevin při stavebních pracích.
7. Pro zachování původního genofondu dřevin je třeba zejména v extravilánu průběžně zajistit likvidaci nepůvodních invazních rostlin ohrožujících přirozená společenstva. V prvním kroku je třeba identifikovat vhodné lokality, ve druhém doporučujeme žádat o dotaci z národního fondu životního prostředí, který aktivity opakovaně finančně podporuje.

ÚSES

Stanovení cíle

Cílem v oblasti Územních systémů ekologické stability je zajistit výsadbu a funkčnost jednotlivých prvků.

Navrhovaná opatření k dosažení cíle

Územní systém ekologické stability je třeba doplnit v souladu s územním plánem. Pro efektivní zajištění funkcí – zejména v oblasti možností migrace vegetace – je třeba průběžně kontrolovat funkčnost ÚSES. Přestože by stanovištní podmínky měly být vhodné pro navrženou cílovou skladbu rostlinných společenstev, funkčnost ÚSES bývá negativně ovlivňována, zejména invazivními druhy, nebo činností člověka (např. intenzivním zemědělstvím a erozí apod.)

Konkrétními kroky jsou:

1. příprava projektové dokumentace k realizaci prvků ÚSES (včetně potřebných dohod a inženýringu – domluva s vlastníky, smluvní zajištění udržitelnosti, získání dotace)
2. fyzická realizace
3. zajištění udržitelnosti a následná průběžná kontrola funkčnosti (frekvence kontroly - 5 let)

Možné nástroje reakce

Popis důsledků hrozby, možností, jak omezovat její dopady v případě, že se vyskytne a návrh projektů k realizaci.

Kontrolní systémy a systematická práce s krajinou

Efektivní práce s krajinou je dlouhodobou činností. Naprosto zásadní je realizace preventivních opatření a aktivit, které umožňují předcházet plnému projevu hrozeb. Krajina, o kterou je průběžně pečováno, je ekologicky stabilnější, má vyšší schopnost odolávat krátkodobým extrémům, ale i dlouhodobým, postupným změnám souvisejícím mimo jiné se změnou klimatu.

Častým jevem je postupný – plíživý projev dopadů konkrétních hrozeb. Pozvolná eroze způsobuje každoroční degradaci půdního profilu. Úbytek vhodných ploch – stanovišť – pro výskyt chráněných druhů způsobuje úbytek populace. Problém je, když dopad není jasně znatelný, a proto není rozpoznán jako hrozba.

Jedinou možností zjištění aktuálního stavu je průběžná, pravidelná kontrola odborníky v jednotlivých oblastech.

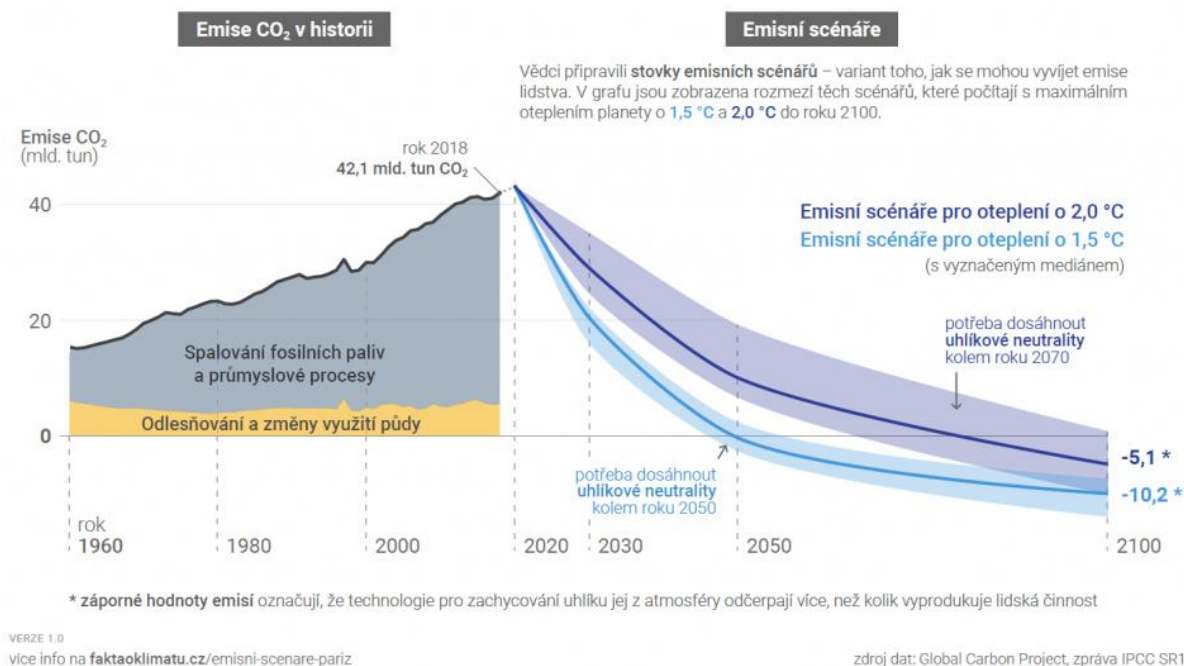
Priorita 2: Změna klimatu

Měníci se klima přináší již v současné době nové výzvy pro kvalitu života a životního prostředí. V České republice za posledních 60 let vzrostla průměrná teplota o 2 °C a do roku 2050 se s nejvyšší pravděpodobností oteplí nejméně o další 2 °C. Pokud lidstvo emise skleníkových plynů do roku 2050 zásadně neomezí, ke konci tohoto století lze očekávat oteplení o 3 až 6 °C oproti současnosti (viz ilustrace níže). To by mělo zcela zásadní dopad na kvalitu života a životního prostředí, které se takto rychlé změně nedokáže v prostředí kulturní krajiny přizpůsobit.

V rámci tzv. Pařížské dohody se Česká republika společně s ostatními zeměmi světa zavázala udržet oteplení ideálně do 1,5 °C a maximálně do 2 °C.

EMISNÍ SCÉNÁŘE PRO NAPLNĚNÍ PAŘÍŽSKÉ DOHODY

Státy, které podepsaly Pařížskou dohodu, se **zavázaly udržet nárůst globální průměrné teploty výrazně pod hranicí 2,0 °C** a usilovat o to, aby nárůst teploty nepřekročily hranici 1,5 °C oproti období 1850–1900

Ilustrace: Potřebný pokles emisí pro zbrzdění nárůstu teploty dle Pařížské dohody. Zdroj: Fakta o klimatu, 2020

Hlavní problém spojený s měnícím se klimatem představují přibývajících extrémních výkyvy počasí, na které není městská infrastruktura dlouhodobě připravena.

Většina Čechů si uvědomuje probíhající změnu klimatu a uznává vědecky potvrzený fakt, že se jedná primárně o důsledek lidské činnosti. Veřejnost si změnu spojuje s probíhajícím nárůstem hrozeb, jako jsou povodně, sucho, vlny vedra a vymírání druhů. Současně ale panuje i povědomí o souvislostech změny klimatu s přílivem uprchlíků, nárůstem terorismu a příchodem nových druhů nemocí. Změnu klimatu tedy považuje za závažnou většina české veřejnosti. Řešení změny klimatu očekávají Češi především od firem a politiků. Podporují přitom různá opatření na omezení emisí skleníkových plynů. V oblasti adaptačních opatření vnímají jako hlavní problémy zajišťování zásob pitné vody a

zadržování vody v krajině. Vlastnímu odpovědnému chování ale většina Čechů nepřikládá větší důležitost.

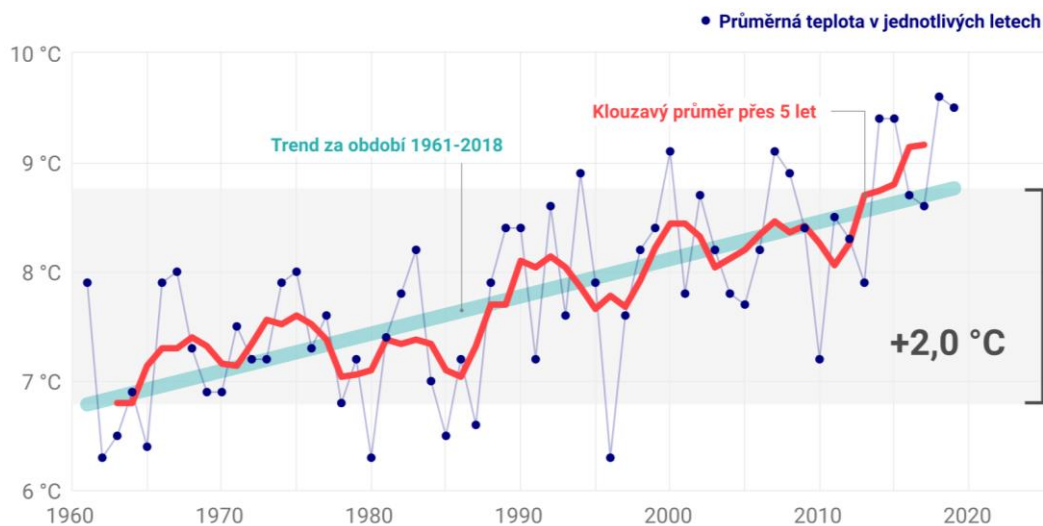
Celkové množství srážek by mělo na Moravě zůstat více méně stabilní, popřípadě lehce růst. Očekává se ale změna v rozložení v rámci roku. Zatímco vzroste množství zimních, jarních a podzimních srážek, letní srážky budou ubývat. Vzhledem tomu, že dojde pouze k malému nebo žádnému nárůstu srážek a zároveň k významnému oteplení, zvýší se výpar z krajiny. Tím se bude zvyšovat deficit vody a vláh, což povede k delším a intenzivnějším obdobím sucha. Zároveň pravděpodobně přibude dní se silnými srážkami (10–50 mm), které zvyšují možnost bleskových povodní. Zejména, pokud se intenzivní srážky objeví v kombinaci s vyschlým povrchem.

Zvýšení průměrné teploty se nejvíce během zimy a jara. Vyšší teploty v zimě způsobí, že místo sněžení prší nebo sníh dřív roztaje. Nižší množství sněhových srážek je u nás přitom již dnes jednou z příčin vysychání zásob podzemních vod.

V návaznosti na růst průměrné teploty se očekává také nárůst počtu tropických dnů. Jedná se o dny, kdy teplota přesáhne 30°C. Do roku 2040 se očekává jejich nárůst minimálně o čtvrtinu, dvojnásobné množství oproti dnešku by mělo být běžné do konce století. V současné době dosahuje průměr 20 tropických dnů ročně, např. v roce 2018 jich ale bylo 38.

PRŮMĚRNÁ ROČNÍ TEPLOTA V ČR

Teplota se od 1961 zvýšila o 2,0 °C

VERZE 2.0
více info na faktaoklimatu.cz/teplota-cr

zdroj dat: ČHMÚ

Ilustrace: Nárůst teploty v ČR od roku 1961. Zdroj: Fakta o klimatu, 2020

V posledních letech dochází v Evropě k dramatickému poklesu rychlosti větru (tzv. wind stilling). Ačkoliv klimatické modely do budoucna nepředvídají výrazné změny, očekává se, že bude docházet k mírnému poklesu rychlosti větru v letních měsících a v zimě, na jaře a na podzim hodnoty nepatrně porostou. To bude mít další negativní vliv na letní přehřívání měst.

Možné nástroje prevence

Popis příčin hrozby, možností, jak předcházet jejímu vzniku a návrh projektů k realizaci.

Městská klimatická opatření dělíme na dva základní směry. Nástroje usilující o zmírňování budoucí změny klimatu se označují jako mitigační, zatímco nástroje připravující se na následky klimatické změny označujeme jako adaptační.

Jelikož se efekty nárůstu emisí na životním prostředí projevují až se zpožděním, budou se dopady změny klimatu v následujících letech dále stupňovat. Míra plánovaného omezování emisí bude mít přímý dopad na situaci v budoucnosti, nezastaví však změny způsobené masivním nárůstem emisí do dnešních dní.

Adaptační opatření pomáhají připravit území na nevyhnutelné hospodářské, environmentální a sociální dopady již probíhajících změn. Jejich plánování a realizace je proto třeba i v případě, že na národní, evropské či celosvětové úrovni dojde k realizaci opatření radikálně snižující emise skleníkových plynů. Mitigační opatření tedy pomáhají snižovat míru dopadů na území v budoucnosti a jejich realizace je proto důležitá bez ohledu na míru aktuálních dopadů.

V následující kapitole navrhujeme realizaci městských mitigačních a adaptačních opatření.

Mitigace

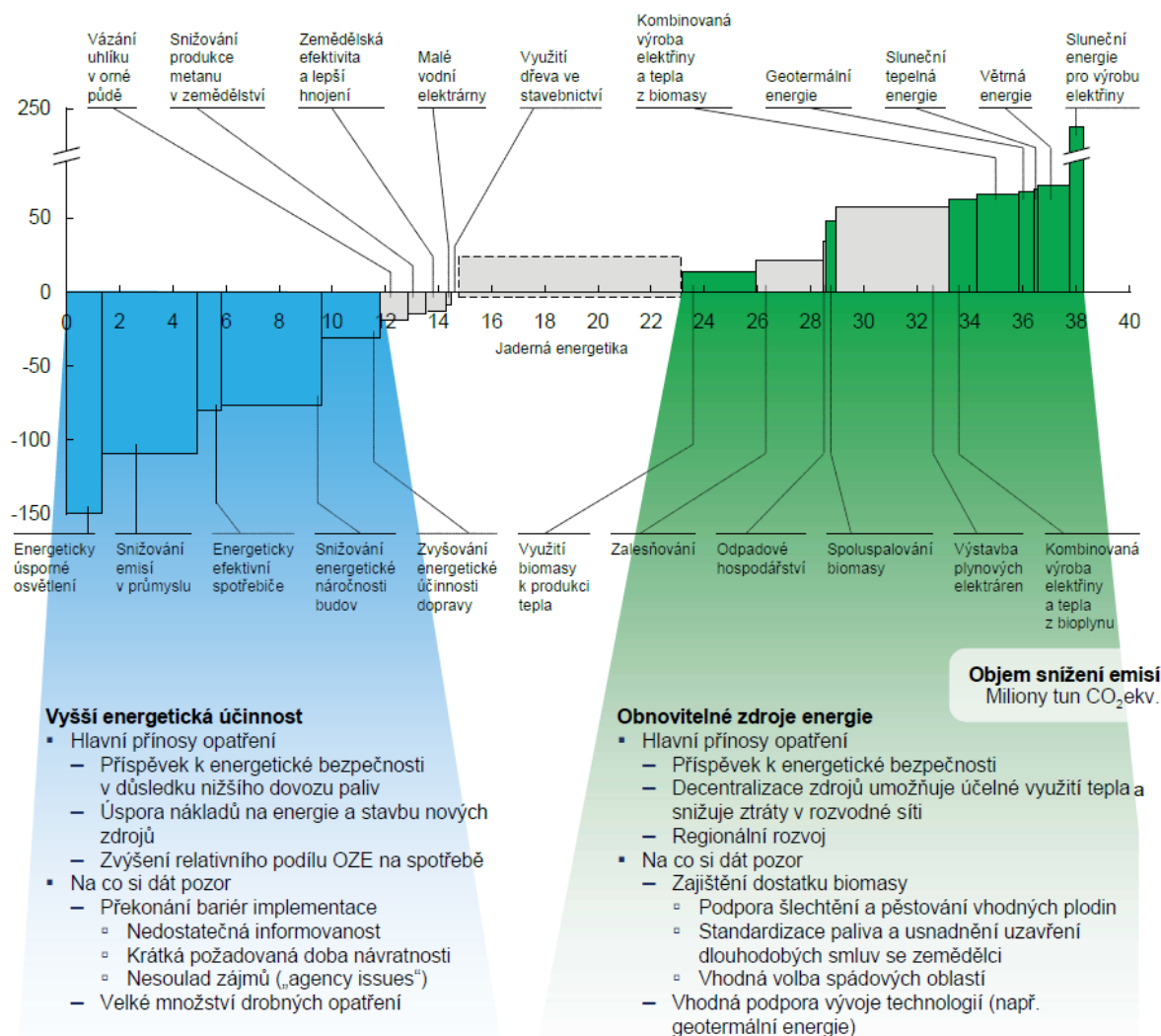
Cílem mitigačních politik je omezit budoucí rizika vyplývající z měnícího se klimatu. Jedná se tedy v naprosté většině o politiky související se snižováním emisí skleníkových plynů, které jsou hlavním akcelerátorem změny klimatu.

Jak zobrazuje ilustrace níže, existují opatření, při kterých klimatická opatření přináší veřejné správě čistý zisk – zejména v oblasti energetické účinnosti. Stejně tak jsou opatření, kde jsou nutné vyšší investice – jako v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Záleží tedy na konkrétním politickém rozhodnutí, jaká opatření, v jakém rozsahu, a za jakou cenu je město ochotno uskutečňovat. Vzhledem k tomu, že ilustrace je 10 let stará, je třeba doplnit, že náklady na investice do solární energie jsou dnes 8x nižší, než byly v roce 2009, kdy graf vznikl. Do roku 2030 se navíc očekává, že cena solárních instalací klesne přibližně o dalších 25 %. Podobně náklady investic do větrné energie jsou dnes 2,5x nižší než v roce 2009 a očekává se pokles o dalších 30 % do roku 2030⁷.

---

⁷ Zdroj: BloombergNEF

Ilustrace: Nákladová křivka mitigačních opatření v ČR. Zdroj: Ministerstvo životního prostředí, 2009.

Jaké důvody vedou v dnešní době města k realizaci mitigačních opatření? Některá se chtějí na základě vědeckého poznání chovat „správně“ a nechtějí čekat na výsledky složitých mezinárodních a národních vyjednávání. Další města vědí, že cokoliv se dohodne na mezinárodní úrovni, bude se muset dříve či později realizovat lokálně a nemá tedy smysl čekat, zatímco se rozhoduje o dlouhodobých investicích významně ovlivňující budoucí podobu města. Včasné zahájení inovační politiky je také v mnoha případech pro města ekonomicky výhodné a nemá tedy smysl s takovými rozhodnutími otálet (příkladem může být izolování budov, viz ilustrace výše). Města mohou zároveň získat výhodu rozvíjením sektorů ekonomiky, které budou ve chvíli, kdy se dříve dobrovolná opatření stanou závaznými, profitovat na realizaci opatření v ostatních městech. Jinou motivací může být pro města snaha stát se živou laboratoří a později modelem, který bude dáván jiným městům za příklad.

Mezi zásadní problémy, které komplikují městům jejich klimatická opatření, patří nekompatibilní politiky na národní úrovni, nedostatečné kapacity a zkušenosti místní správy a nedostatek financování. Co se týče struktury a procesů připravovaných a realizovaných opatření, je zcela zásadní problematika územního plánování. Na základě špatně pořízených územních plánů, které nereflktují možné mitigační a adaptační snahy, dochází často k rozhodnutím o investicích bez dlouhodobého plánu či vize. Tyto prostředky pak mohou scházet při realizaci jiných důležitějších opatření.

Stanovení cíle

Klimaticko-energetické cíle České republiky jsou součástí několika strategických dokumentů. V oblasti mitigace je to Politika ochrany klimatu 2017-2030 (viz kapitola strategické dokumenty), která stanovuje cíl redukce 80 % emisí skleníkových plynů do roku 2050. Do roku 2030 jsou přitom cíle ČR snížení emisí o 43 % v rámci systému emisního obchodování ETS (netýká se obcí) a o 14 % v ostatních sektorech (včetně obcí, zahrnuje primárně dopravu, budovy, zemědělství, odpadové hospodářství atd.), vše oproti stavu v roce 2005.

Platné cíle na úrovni EU sledují do roku 2030 snížení emisí o více než 40 %, zvýšení podílu obnovitelných zdrojů na 32 % a nárůst energetické účinnosti o 32,5 %. V současné době však na evropské úrovni dochází ke zvýšení závazku na 55 % a stanovení cíle klimatické neutrality do 2050. Vše v souladu s cílem zachování oteplení do 1,5 °C. V průběhu roku 2021 tak vysoce pravděpodobně dojde ke komplexní revizi klimaticko-energetické legislativy EU, která bude mít přímé dopady na národní legislativu v oblastech obnovitelných zdrojů energie a energetické účinnosti. V případě navýšení závazku EU bude závazek ČR v systémech mimo emisní obchodování zvýšen nejpravděpodobněji na cca 20–40 %.

V souladu s děním na evropské a národní úrovni navrhujeme dvě varianty stanovení cílů pro mitigační opatření:

Ambiciózní varianta: Město Valašské Klobouky dosáhne snížení emisí skleníkových plynů v sektorech ovlivnitelných městem o 40 % do roku 2030.

Konzervativní varianta: Město Valašské Klobouky dosáhne snížení emisí skleníkových plynů v sektorech ovlivnitelných městem o 15–20 % do roku 2030.

Navrhovaná opatření k dosažení cíle

V závislosti na nastaveném cíli bude třeba realizovat jednotlivá opatření popisovaná níže. **V rámci logiky nákladové křivky doporučujeme k realizaci nejprve opatření s pozitivním ekonomickým efektem a krátkou dobou návratnosti a opatření komplikovanější a nákladnější směřujeme k roku 2030.** Tímto způsobem lze předpokládat, že dojde k dalšímu poklesu nákladů na realizaci díky dalšímu technologickému pokroku. Zároveň však lze předpokládat, že realizace úsporných opatření v první fázi umožní tvorbu finančních prostředků na realizaci nákladnějších opatření v dalších letech. Na ekonomickou efektivitu opatření budou mít zásadní dopad také dostupné veřejné prostředky. Předpokládáme, že se městu vyplatí mít připravené zpracované studie proveditelnosti a projektové záměry pro nové období EU fondů. V rámci tzv. green dealu bude zřejmě možné realizovat inovativní opatření s vysokou mírou dotace, která bude zřejmě v dalších obdobích spíše snižována.

Opatření jsou plánována na základě preference úspor energie na prvním místě, využívání obnovitelných zdrojů energie na místě druhém a co nejefektivnějším využívání fosilních zdrojů na místě třetím.

Pro město Valašské Klobouky navrhujeme následující opatření:

1. Inventura emisí a plán udržitelné energetiky

Sestavení základní emisní inventury je nutným krokem pro sledování vývoje emisí na území města a vyhodnocování naplňování cíle. Inventura by měla zahrnovat veškerou spotřebu paliv a energií na území města a všechny sektory, které může obec svou činností ovlivnit. Ohledně stanovení referenčního roku doporučujeme rok 2005, ke kterému je již dostatečné množství dat a je zároveň stále

využívanější v celém evropském prostředí. V rámci plánu udržitelné energetiky doporučujeme analýzu a naplňování konkrétních opatření na konkrétních objektech v rámci sektoru.

2. Energetický management

Opatření zahrnuje zavedení či rozšíření systému sledování spotřeby energie a vody ve všech budovách a zařízeních v majetku města. Nastavení a průběžné vyhodnocování dat energetického managementu vede k snižování spotřeby energie a vody, a tím i k úspoře finančních prostředků vynaložených za spotřebovanou energii. Zároveň dojde ke zřízení pozice koordinátora klimatických opatření (KKO), jehož náplní práce by mělo být koordinovat adaptační i mitigační opatření.

3. Energeticky úsporná opatření na budovách a zařízeních v majetku města

Na základě energetického managementu doporučujeme vytypovat potenciální opatření u budov, majetku a zařízení ve vlastnictví města. Jedná se primárně o školy, školky, městský úřad, obecní byty, knihovnu, muzeum, domov pro seniory atd. Opatření zahrnují rekonstrukce, zateplení, výměny oken, vzduchotechniky, topných systémů (např. teplovodních atmosférických kotlů za kondenzační kotle) či klimatizačních jednotek.

V případě nutnosti nižších investic lze začínat od instalace LED osvětlení v ulicích (částečně realizováno), ve školách a na úřadě či bytovém fondu. Opatření mohou zároveň znamenat změnu strategie při obnově vozového parku města či servisních organizací (technické služby) s preferencí úspornějších vozidel v rámci výběrových řízení (více viz zelené úřadování) nebo v odůvodněných případech podporu elektromobility.

Přechod na obnovitelné zdroje u městských provozů, které jsou k tomu vhodné, např. pomocí instalace solárních panelů na ploché střechy městských budov a organizací. U investičně náročnějších opatření je možné využít řadu dotačních titulů, které jsou v současné době k dispozici.

4. Zavedení systému zeleného úřadování

Zeleným úřadováním (tzv. green procurement) obecně označujeme ekologický provoz úřadu a městských organizací (školy, kulturní centra atd.). Zahrnuje systém ekologického nakupování zboží a služeb (s preferencí omezování dopadů na životní prostředí) a změny v provozu (např. nastavení režimu vytápění, tisku nebo zhasínání). Zároveň využívá systému odpovědného zadávání veřejných zakázek, se důrazem na environmentální kritéria.

5. Osvěta

Vzdělávací a osvětové aktivity jsou zásadní součástí opatření, neboť do priorit města zapojují veřejnost, přispívají k naplňování cílů ze strany obyvatelstva a k zajištění dlouhodobé podpory opatření i v případě výměny politického vedení města. Vzdělávací aktivity by měly být zacílené primárně na vysvětlování aktivit města, jejich přínosů pro obyvatele a možností, jak aktivity města podpořit na individuální úrovni. Příkladem mohou být aktivity podporující výměnu osvětlení za LED v domácnostech, ukončení spotřeby uhlí v kotlích a jejich náhrada plynovými kotli, tepelnými čerpadly nebo kotli na biomasu. Efektivním nástrojem jsou také aktivity zajišťované ve spolupráci se školami a dobrovolnými centry.

6. Zřízení klimatického investičního fondu

Doporučujeme zřízení zvláštního fondu, který by se měl postupně stát nezávislým na rozpočtu města. Vyčlenění finančních prostředků na realizaci opatření na území města je efektivním nástrojem pro zaručení kontinuity realizace opatření v delším časovém horizontu. Zároveň pomáhá udržovat

nákladovou efektivitu opatření a sledovat návratnost již realizovaných investic. Fond by měl primárně hospodařit s finančními prostředky z dosažených úspor a využívat je na realizaci dalších opatření. Fond je zároveň přesvědčivým mechanismem pro veřejnost i politickou opozici. Příkladem může být Fond úspor energie realizovaný v Litoměřicích.

7. Energetické aukce

Sdružený nákup energií pro město a městské organizace umožňuje vysoutěžit u dodavatelů lepší cenu. Výsledné úspory je možné využít na realizaci opatření v ostatních sektorech. Nižší ceny je zároveň možné nabídnout také obyvatelům, což může pozitivně ovlivnit podporu mitigačních opatření ze strany veřejnosti.

8. Směrování k předčasnému ukončení skládkování směsného komunálního a recyklovatelných odpadů

V rámci stávající legislativy je pro obce povinné ukončení skládkování směsného komunálního odpadu a recyklovatelných odpadů do roku 2030. Omezování bude podporovat postupný růst poplatku za ukládání směsného komunálního odpadu na skládky až na 1850 korun v roce 2030. Rychlejší tempo omezování produkce odpadů bude mít pozitivní dopad na snižování emisí skleníkových plynů a zároveň přinese úspory v rámci rozpočtu města.

9. Nákup zelené elektřiny

Přechod na odběr zelené elektřiny má pro město potenciál ke snižování emisí skleníkových plynů, neboť dodavatelé garantují, že dodávaná elektřina pochází ze 100 % z obnovitelných zdrojů. S touto změnou nejsou spojené žádné investiční náklady, ale zelená elektřina je ve většině případů dražší o zhruba 200-400 Kč/MWh. Tato změna nemá přímý dopad na kvalitu života obyvatel, jedná se spíše o deklarativní opatření demonstrující směrování města.

10. Komunitní vlastnictví obnovitelných zdrojů energie

Místní produkce energie z obnovitelných zdrojů pomáhá snižovat emise skleníkových plynů, zvyšovat odolnost města v případě přírodních katastrof a pomáhá udržovat peníze za energii v regionu (peníze neproudí pryč do regionů, kde se těží plyn, uhlí atd.). Komunitní vlastnictví zdrojů v rámci energetických společenství umožňují obyvatelům zapojit se do výroby elektřiny a podílet se na jejím zisku. MŽP v současné době plánuje nástroje na podporu tohoto typu opatření.

11. Obecní vytápna/y na biomasu

Městské vlastnictví významných ploch lesa a současná kontrola nad společností Výroba tepla s.r.o. vytváří vhodnou pozici pro přípravu dlouhodobého projektu přechodu na vytápění s pomocí lokální biomasy. Náhrada zemního plynu za produkci místních lesů by měla za výsledek snížení emisí, zvýšení energetické nezávislosti města, vyšší odolnosti proti živelním pohromám a podpořila by zároveň místní ekonomiku i zaměstnanost. Projekt může být realizován v několika fázích, nejprve s pomocí menšího pilotního zdroje, který ověří realizovatelnost a ekonomiku opatření, a následně většího (či centrálního) zdroje, nahrazující plynové kotle s končící životností. Inspirací může být vytápna v nedaleké obci Hostětín.

Pakt starostů a primátorů

Pakt starostů a primátorů je nejvýznamnější podpůrnou organizací asistující Evropským městům s realizací a financováním opatření spojených se změnou klimatu. Členové Paktu (dnes více než 10 000

obcí, v ČR 20) se zavazují ke snížení emisí CO₂ nejméně o 40 % do roku 2030 a ke zvýšení odolnosti vůči dopadům změny klimatu.

Členství v Paktu je zdarma a město zároveň získává metodickou podporu při realizaci opatření, příklady dobré praxe a širší možnosti financování jednotlivých opatření. Evropská komise se zavázala mobilizovat finanční prostředky a politickou podporu na úrovni EU a předpokládáme, že na podporu bude alokována část prostředků tzv. Green dealu.

Přistoupením k Paktu obci vzniká povinnost zpracovat do dvou let tzv. Akční plán pro udržitelnou energii a klima (Sustainable Energy and Climate Action Plan, dále "SECAP"), který obsahuje:

- výchozí emisní bilanci skleníkových plynů a plány konkrétních činností a opatření na její snížení, včetně dlouhodobé vize do roku 2030;
- analýzu zranitelnosti obce vůči negativním dopadům změny klimatu a návrh konkrétních činností a opatření na zvýšení její odolnosti.

Na financování zpracování akčního plánu SECAP, zajištění nového pracovníka věnujícího se přípravě plánu a realizaci opatření a organizaci akce na zapojení veřejnosti doporučujeme požádat o podporu z Národního programu životního prostředí, která bude vyhlášena ke konci roku 2020.

Adaptace

Opatření snižující rizika plynoucí z extrémních výkyvů počasí jsou nejdůležitější z hlediska navrhovaných adaptačních opatření.

Typickým příkladem extrémních výkyvů počasí jsou např. bleskové povodně, u nichž se do budoucna předpokládá vyšší míra výskytu po celé Evropě. Obecně se zvyšující riziko povodní je pak v městském prostředí posilováno rozšiřováním zastavěných (a tedy neprosakujících) povrchů v důsledku pokračující urbanizace a rozšiřování plochy města. Adaptační opatření v tomto ohledu doporučují rozšiřování vsakovacích zón a ploch, kde se může nadbytečná voda rozlít bez větších následků.

Do budoucna lze zároveň očekávat trend častějšího výskytu velmi horkých letních měsíců, způsobujících rozsáhlá sucha a požáry. V městském prostředí se tento jev navíc přelévá do problému tzv. vln veder, které způsobují nárůst úmrtnosti a dýchacích i srdečních potíží u městského obyvatelstva. Adaptační opatření by měla cílit na omezování městských tepelných ostrovů, posilování modré a zelené infrastruktury a výměny povrchů.

Vyšší teploty mohou ve městech zároveň způsobovat závažné poškození kolejových a silničních sítí a ohrožovat tak komfort cestujících i kvalitu dopravní obslužnosti. Očekávané mírnější zimy povedou ke snížení počtu dní s mrazem a sněhem, a tedy ke snížení nákladů na údržbu komunikací. S tím související pokračování pozorovaného trendu ve snižování energetické náročnosti zimního vytápění bude na druhou stranu vyvažováno zvyšujícími se nároky na ochlazování a klimatizaci v letních obdobích. Je tak pravděpodobné, že se celoroční špička poptávky po energiích postupně přesune ze zimního období na léto.

K dalším problémům v městském prostředí můžeme ještě zařadit častější problémy s otravami z jídla (které se při vyšších teplotách rychleji kazí), snížení problémů se zdravotními dopady extrémně studených dní či možná ohrožení kvality pitné vody, u které hrozí zvýšené riziko kontaminace.

Pro podporu adaptace území lze využít 4 typy opatření:

Ekosystémová řešení (modro-zelená opatření) využívají přirozených mechanismů ekosystémů zvyšujících odolnost území. Modrá opatření směřující k využívání, zachycování a infiltraci vody, která je využívána k ochlazování území nebo jako základní zdroj vitality vegetace. Zelená opatření zahrnují přírodní a přírodě blízkou infrastrukturu. Jedná se o využití zeleně ať už v intravilánu nebo extravilánu, na střeších, fasádách či soukromých pozemcích občanů.

Technologická řešení (šedá opatření) představují vybudované nebo zkonstruované fyzické struktury, často z betonu, kovu nebo jiných materiálů s dlouhou životností. Patří k ní hráze, poldry, náspy, protipovodňové systémy, drenážní systémy, dešťové kanalizace, zadržovací nádrže nebo klimatizační jednotky. Ačkoliv šedá opatření dosahují předpokládaných účinků, mají většinou negativní dopad na jiné oblasti životního prostředí.

Hybridní řešení (zeleno-šedá opatření) využívají kombinace šedé a zelené infrastruktury. Příkladem může být obnova mokřadů spojená s technickými opatřeními, jako jsou malé hráze pro ochranu před povodněmi. Dalšími příklady jsou dešťové zahrady, zelené střechy, pouliční stromy instalované v betonových systémech v chodnících atd. Tento typ opatření je využíván zejména ve větších a kompaktnějších městech, kde se nedostává prostoru a možností pro realizaci pouze ekosystémových řešení. Jejich nevýhodou bývá vysoká pořizovací cena.

Behaviorální řešení (měkká opatření) se vztahují k vzdělávacím, osvětovým a organizačním aktivitám, které umožňují podporovat ostatní druhy opatření a zvyšovat jejich dosah. K nejčastěji využívaným měkkým opatřením patří vzdělávací programy na školách, sestavování expertních skupin z odborné veřejnosti, tvorba stimulačních nástrojů (místní dotace), aktualizace plánů krizového řízení nebo třeba úpravy pojistných smluv a statutů městských organizací.

Stanovení cíle

Cílem Adaptační strategie ČR je zmírnit dopady změny klimatu přizpůsobením se této změně v co největší míře, zachovat dobré životní podmínky a uchovat a případně vylepšit hospodářský potenciál pro příští generace.

V souladu s národní strategií navrhujeme následující cíl pro adaptační opatření ve Valašských Kloboucích:

Město Valašské Klobouky je odolné vůči dopadům klimatické změny. V rámci realizace adaptačních opatření zajišťuje dlouhodobě kvalitní fungování města, zlepšuje zdraví občanů a kvalitu životního prostředí v souvislosti s očekávanými dopady změny klimatu. Zejména pak připravuje infrastrukturu a organizační procesy na následky extrémních výkyvů počasí, přizpůsobuje veřejné prostory a budovy nárůstu teploty a provádí investice a plánování rozvoje v součinnosti s tímto cílem. Všechny aktivity realizuje s ohledem na nejvíce ohrožené skupiny obyvatelstva.

Navrhovaná opatření k dosažení cíle

V rámci koncepce doporučujeme využívat primárně ekosystémová řešení v kombinaci s měkkými opatřeními. Hybridní a technologická řešení by měla být realizována až v případě, že ekosystémové služby nelze využít nebo jsou pro zmírnění konkrétního dopadu klimatické změny neúčinné.

Adaptační a mitigační opatření by měla být primárně realizována v součinnosti tak, aby vytvářela synergický efekt. Příkladem mohou být opatření v krajině, která pomáhají zadržovat uhlík v půdě a zároveň podporují infiltraci vody.

Opatření, která zvyšují zranitelnost území, jsou finančně neefektivní nebo v rozporu s cíli jiných politik by neměla být realizována. Příkladem takových nevhodných adaptačních opatření mohou být dotace na umělé zasněžování, regulace koryt řek nebo omezování ploch zeleně.

Pro město Valašské Klobouky navrhuje následující opatření:

1. Analýza zranitelnosti a adaptační strategie

Analýza zranitelnosti má za cíl určit konkrétní nejohroženější plochy v rámci města. Základem vymezení zranitelnosti vůči klimatické změně je chápání, jakým způsobem dochází k ohrožení lidského zdraví a infrastruktury v rámci měnícího se klimatu. Cílem adaptace na změnu klimatu je včasné snížení zranitelnosti systémů (přírodních i socio-ekonomických) a zvýšení jejich odolnosti vůči jejím dopadům, aniž by byla ohrožena kvalita životního prostředí a ekonomický a společenský potenciál rozvoje společnosti. V rámci problematiky zranitelnosti doporučujeme využít přístup dělící problematiku do tří základních dimenzí – expozice, citlivost a adaptační kapacita. Na základě určení zranitelnosti území navrhuje adaptační strategie posloupnost realizace jednotlivých konkrétních opatření v jednotlivých lokalitách v území.

2. Integrace adaptačních opatření do investičních akcí

Adaptace na změnu klimatu není jednorázová akce sestávající z realizace několika opatření. Jedná se o dlouhodobý proces, v rámci, kterého je třeba začít zohledňovat adaptační cíle při veškeré činnosti úřadu od projektování staveb a správy komunikací po přípravu a aktualizace koncepčních dokumentů města (územní plánování, strategický plán, AP, ZP atd.). Nejefektivnější opatření jsou ta, která se stanou součástí již plánovaných investičních akcí mimo oblast životního prostředí. Úpravou investičních akcí vznikají dodatečné náklady, část však bývají nižší než v případě, že se investice realizují a adaptační opatření se realizuje až poté. Zároveň dojde ke zřízení pozice koordinátora klimatických opatření (KKO), jehož náplní práce by mělo být koordinovat adaptační i mitigační opatření.

3. Doplnění ÚSES a realizace opatření v krajině

Doplnění nerealizovaných částí ÚSES a realizace opatření v krajině zvýší ekologickou stabilitu území a připraví regionální vedení větví prvků ÚSES v katastrálním území města na dodatečný stres přicházející s dopady klimatické změny.

4. Podpora druhově, prostorově a věkově heterogenních lesů a jejich mimoprodukčních funkcí

Jelikož je město vlastníkem rozsáhlých ploch lesa, je v pozici, kdy má možnost ovlivňovat způsob hospodaření s tímto územím a tlačit na změny v Lesních hospodářských plánech (LHP). Doporučujeme, aby město vyvíjelo tlak na okamžité zastavení výsadby monokulturálních porostů. Stávající lesní monokultury doporučujeme převádět na smíšené lesy a zajistit adekvátní lesní hospodářství podporující druhově, prostorově a věkově různorodé lesy. Podporou mimoprodukčních funkcí lesa (protipovodňová, klimatická, protierozní, nebo rekreační funkce) namísto tlaku na co nejlepší hospodářský výsledek lze vytvořit prostor pro změnu managementu. Aktivitu je třeba realizovat v souladu s Lesním zákonem.

5. Realizace protierozních opatření ve vztahu k bleskovým povodním

V oblastech extravilánu nejvíce ohrožujících město v případě přívalových dešťů a bleskových povodní (např. plochy nad koupalištěm) doporučujeme realizaci několika úrovní protierozních opatření. Navrhujeme kombinaci zasakovacích pásů, ochranného sadu a pásů s přísádkou sorpčních materiálů. Pro realizaci je nutné zajistit souhlas majitelů pozemků, variantů by měla být i možnost majitele kompenzovat za ztrátu produkčních ploch. Opatření mohou být doplněná o umělé prvky pro zachycení a/nebo odvedení povrchového odtoku v rámci míst, kde voda nejčastěji vstupuje do intravilánu.

6. Zvyšování podílu propustných povrchů a zeleně ve městě

V rámci intravilánu města doporučujeme stanovit pravidlo zvyšování podílu propustných ploch a zeleně. V případě, že má dojít k asfaltování či betonování dříve propustných míst, popř. k odstranění stávající zeleně, je třeba situaci kompenzovat tvorbou propustných ploch a výsadbou většího množství zeleně na v rámci intravilánu města. U stávajících velkých nepropustných ploch nebo ploch bez zeleně doporučujeme realizaci opatření zvyšujících podíl zeleně a nepropustných ploch. Může se jednat např. o rekonstrukci či budování zatravněných parkovišť nebo realizaci externího vegetačního zastínění. Zároveň doporučujeme obnovovat vybrané břehové porosty s cílem podpory vegetace podél vodních toků.

7. Zadržování vody v krajině a srážkové vody ve městě

V rámci krajinných opatření doporučujeme realizovat projekty využívající starší cestní síť k zadržování vody v krajině. Další opatření by mělo vycházet z revitalizace starších melioračních systémů s cílem stabilizovat krajinu a zvýšit její přirozenou retenční schopnost. V rámci hospodaření se srážkovou vodou ve městě doporučujeme provést analýzu možností retence dešťové vody u střech s největší plochou v rámci města a zvážit možnosti využití zachycené dešťové vody při zavlažování zeleně.

8. Adaptace budov

Kromě výše popsaných opatření při hospodaření s dešťovou vodou doporučujeme dále provedení analýz možností využívání dešťové a šedé vody v rámci budov. Budovy nejvíce ohrožené přehříváním by měly být vybaveny externím zastíněním oken, které efektivně snižuje vnitřní teplotu a zvyšuje tak komfort uživatelů. V případě rekonstrukcí fasády a dalších částí doporučujeme postupné nahrazování černých a jiných tmavých povrchů povrchy světlými. U budov s vysokou obsazeností a během letních měsíců, kde nelze využít jiných ochlazovacích technologií, doporučujeme zvážení instalace klimatizačních systémů.

9. Rozvoj návštěvnické infrastruktury ve spojitosti se strategií cestovního ruchu

V rámci návaznosti na strategii cestovního ruchu doporučujeme budovat a vylepšovat návštěvnickou infrastrukturu s ohledem na měnící se klima. Velký potenciál existuje např. v podpoře rekreačního využití městských lesů.

10. Zahrnutí zranitelných skupin obyvatelstva

V rámci adaptace je důležité neopomenout speciální péči pro nejvíce ohrožené skupiny obyvatelstva. Děti ve věku do 4 let, osoby starší 65 let, lidé se zdravotními problémy a sociálně slabí občané jsou dopady změny klimatu zatěžováni výrazně více než ostatní skupiny obyvatelstva. Při plánování a realizaci opatření je proto třeba brát v potaz rozmístění těchto skupin v rámci města.

11. Provedení komplexních pozemkových úprav s ohledem na budoucí realizaci adaptačních opatření

Komplexní pozemkové úpravy ve smyslu zákona a ve veřejném zájmu prostorově a funkčně uspořádávají pozemky, scelují je nebo dělí a zabezpečují využití pozemků tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální vlastnické hospodaření. Komplexní pozemkové úpravy tak představují nástroj teoreticky umožňující budování kvalitních společných zařízení podporující odolnost a stabilitu území, ekosystémové služby a biodiverzitu. V současné době však není tento potenciál naplňován, a proto doporučujeme s realizací komplexních pozemkových úprav počkat až do chvíle, kdy bude ze strany realizátorů garantován přístup beroucí v potaz nutnost adaptace na změnu klimatu.

12. Vyčlenění finančních prostředků a odpovědných pracovníků na realizaci adaptačních opatření, komunikace s veřejností

Doporučujeme v rozpočtu města vyčlenit každoroční částku využitelnou na adaptační opatření a zároveň ustanovit tým pracovníků odpovědných za koordinaci a realizaci jednotlivých opatření.

Informováním o adaptačních opatřeních realizovaných obcí a o opatřeních, která mohou realizovat občané lze docílit významného synergického efektu. Klíčovou je v tomto ohledu zejména komunikace se zemědělci, majiteli lesních pozemků, myslivci, orgány ochrany přírody a klíčovými pracovníky s rozhodovacími pravomocemi v rámci městských organizací. Jako výhodná strategie se v některých městech osvědčila tvorba odborné platformy/ pracovní skupiny sdružující občany se zájmem o problematiku změny klimatu a zástupců města.

Možné nástroje reakce

Pro případ, že dojde k negativním projevům změny klimatu, doporučujeme realizaci následujících opatření.

Systémy včasného varování (Early warning)

Pro včasnou identifikaci přicházejících rizik je třeba v rámci fungování města rozšiřovat systémy včasného varování. Ty umožňují aktivaci krizového managementu ještě před samotným vypuknutím přírodních katastrof či jiného rizika. Tímto způsobem dochází k úspoře času, možnosti varování ohrožených skupin obyvatelstva či aktivaci složek IZS.

Pro rozšíření systémů je klíčové stanovení odpovědností za sledování jednotlivých hrozeb, informačního toku a koordinace technických opatření (predikce, varování, evakuace, záchranné práce atd.). Jako nejefektivnější způsob se v současné době považuje kombinace systému včasného varování formou SMS s bezdrátovými hlásiči.

Popis jednotlivých systémů je obsažen v tabulce u jednotlivých hrozeb v kapitole [Současné hrozby](#).

Krizové řízení

V rámci rozvoje připravenosti na řešení krizových situací doporučujeme aktualizaci krizového plánu zajišťující připravenost v případě, že se začnou projevovat jednotlivá výše popsané hrozby. Zásadní je zejména oblast zajištění bezpečnosti zdrojů a dodávek elektrické energie, vody a tepla, neboť zásobování může být ohroženo v případě poruch na distribuční a přenosové soustavě. Výpadky v dodávce elektřiny mohou mít zároveň sekundární dopady na dodávky zemního plynu, tepelné energie a vody.

V případě aktuálního výskytu živelních katastrof, či mimořádných událostí je vždy třeba postupovat v souladu s krizovým plánem. Po skončení události následuje revize koncepční, či plánovací dokumentace, která v místech výskytu událostí (intenzivní eroze, významné polomy, požáry apod.) navrhne nové uspořádání krajiny takovým způsobem, který umožní předcházet opakovanému výskytu negativních událostí. Přírodní podmínky v ČR umožňují efektivně předcházet velké většině hrozeb a jejich důsledků.

Zároveň doporučujeme provést revizi existujícího pojištění majetku obce a obecních organizací v souvislosti s jednotlivými očekávanými hrozbami spojenými se změnou klimatu. Slučováním pojistek je opět možné získání finanční úspory oproti scénáři, kdy si pojištění sjednávají jednotlivé organizace samy za sebe, popř. řeší pojištění až po významné krizové situaci.

Opatření v ostatních oblastech

Kvalita ovzduší

V rámci oblasti ovzduší doporučujeme soustředit aktivity na následující oblasti:

- Pokračování osvěty ohledně správného topení
- Pokračování podpory kotlíkových dotací
- Tlak na řešení problémů s transportem znečištění
- Rozšíření pozemního měření znečištění ovzduší na území obce

Odpadové hospodářství

V rámci oblasti odpadů doporučujeme soustředit aktivity na následující oblasti:

- Pokračování v informovanosti obyvatel, tak, aby vedla k vyššímu podílu využitelných složek komunálních odpadů a dalšímu snižování odpadů ukládaných na skládku
- pokračovat v podpoře kompostování a omezování podílu biologicky rozložitelného odpadu (BRKO)
- Aktivní ovlivňování budoucího vývoje POH Zlínského kraje
- Realizaci projektů vedoucí k předčasnému ukončení skládkování ve městě, např. pomocí zpětného využití odpadu nebo recyklace funkčních předmětů na sběrném dvoře.

Stav a vývoj lesů

V rámci oblasti lesů doporučujeme soustředit aktivity na následující oblasti:

- Úpravu péče o lesní porosty v majetku města s cílem posílit podíl melioračních dřevin a zmenšení až redukci pasečného hospodaření. Zakládat smíšené lesní kultury odolné vůči kalamitám.
- Definici části starých porostů s cenou biodiverzitou a tyto obhospodařovat s převládajícím výběrovým způsobem. Cílem je ponechat dostatek světlých starých porostů kvůli stabilizaci populací chráněných organismů.
- Vyhybat se těžbě na místech s výskytem střevlíka hrbolatého – potoky a rozsáhlejší prameniště. Na těchto místech preferovat výběrné hospodaření s cílem zajistit částečné zastínění vlhkých partií potoků či pramenišť. Na takových místech ponechávat části potěžebních zbytků, hlavně větších rozměrů a mocností (ponechání pouze nehroubí není vhodné).

- Zvážit možnosti změny managementu části starých porostů na Královci směrem k stylu hospodaření v rámci existující soukromé rezervaci Ščúrnicka.
- Důsledně vyhledávat poškozené a schnoucí porosty smrku ztepilého (i jednotlivé stromy či prostorově omezených kůrovcových kol), tyto z porostu eliminovat a bránit tak plošnému rozšíření kůrovcové kalamity. Pokud možno, tak na vytěžených mikrolokalitách preferovat přirozenou obnovu, či vysadit pouze původní meliorační dřeviny s podstatným podílem jedle. Vyhýbat se modřínu a exotickým druhům dřevin (dub červený, douglaska...).

Environmentální vzdělávání a osvěta (EVVO)

V rámci oblasti EVVO doporučujeme soustředit aktivity na následující oblasti:

- Podporovat akce pro veřejnost s cílem podpořit environmentální povědomí a hodnoty u obyvatel města
- Podporovat systematické vzdělávání pedagogických i dalších pracovníků škol a školských zařízení v oblasti EVVO
- Podporovat realizaci kvalitních programů EVVO v rámci školního i mimoškolního vzdělávání
- Rozvoj mimoškolní a zájmové činnosti pro děti a mládež v oblasti životního prostředí
- Podporovat ekoporadenství
- Zajistit finanční prostředky pro EVVO

Ostatní

V rámci ostatních oblastí doporučujeme soustředit aktivity na následující oblasti:

- Zajištění rekonstrukce stávajících čistíren odpadních vod ve spolupráci se ZK
- Významná redukce volných výustí odpadní vod do vodních toků, kontrola výustí v terénu, upozornění vlastníků
- Pokračovat ve spolupráci a podpoře činnosti neziskového sektoru v oblasti životního prostředí
- Monitorování a aktualizace Koncepce

Doporučené zdroje financování

Popis možných zdrojů financování pro realizaci výše navržených opatření.

Externí spolufinancování navrhovaných opatření je jediným možným řešením, jak maximalizovat efekt aktivit města v oblasti ochrany životního prostředí za stávající situace nastavení příjmů měst.

Evropské a národní dotace

Národní dotační programy

Výhodou národních dotačních programů je dobrá predikovatelnost a nezávislost na programovém období Evropských fondů. Relevantní je zejména Národní program životní prostředí.

V době zpracování koncepce je možné čerpat dotaci ve výzvě:

NPŽP výzva 9/2019 – Zeleň ve městech a obcích (výsadba stromů)

- Příjem žádostí: do 30. 4. 2021;
- Dotace na zlepšení životního prostředí v obcích prostřednictvím podpory výsadby stromů, která přispívá k vytvoření kvalitního veřejného prostoru, k vyrovnaní teplotních extrémů, ke zlepšení kvality ovzduší a k zadržování vody;
- Limit způsobilých výdajů 20 000 Kč až 250 tis. Kč;
- 100 % dotace;

Tuto dotaci doporučujeme k financování výsadby dřevin v rámci cílů v prioritách 1 i 2.

NPŽP opakovaně podporuje:

- likvidaci invazních druhů;
- elektromobilitu;
- zpracování plánů SECAP (Pakt starostů a primátorů);
- environmentální vzdělávání;
- vodohospodářské projekty zaměřené na zdroje pitné vody;

a řadu dalších atraktivních titulů, které městu mohou finančně pomoci s realizací navrhovaných opatření.

Evropské dotační programy

Stávající programové období Evropských fondů končí k roku 2020. Přestože řada akcí teprve bude realizována, nových výzev je plánováno málo a není jisté, jestli budou skutečně vypsány. V době zpracování nelze doporučit žádný z operačních programů, který by nabízel, či plánoval nabídnout výzvu pro podporu bodů z akčního plánu.

Nové programové období roku 2021-2027 dosud není připravené. Optimistická varianta bude taková, že v polovině roku 2021 budou vyhlášeny první výzvy. Tento termín se však ze zkušeností z minulého programového období může posunout i do poloviny roku 2022.

Relevantní výzvy pro navrhovaná opatření v tomto dokumentu budou zejména v následujících programech a jejich cílech.

Operační program životní prostředí

Specifický cíl 1.2 Podpora přizpůsobení se změnám klimatu, prevence rizik a odolnosti vůči katastrofám

V oblasti přizpůsobení se na sucho a povodňové prevence budou podporována zejména opatření v krajině a zastavěném území:

- tvorba nových a obnova stávajících přírodě blízkých vodních prvků v krajině a intravilánu;
- tvorba nových a obnova stávajících vegetačních prvků a struktur, včetně opatření proti vodní a větrné erozi;
- úprava lesních porostů směrem k přirozené struktuře a druhové skladbě za účelem posílení jejich stability;
- zakládání a obnova veřejné sídelní zeleně, včetně komunitních zahrad;
- odstranění či eliminace negativních funkcí odvodňovacích zařízení v krajině;
- realizace protipovodňových opatření;
- realizace opatření ke zpomalení odtoku, vsaku, retenci a akumulaci srážkové vody vč. jejího dalšího využití, zelených střech a opatření na využití šedé vody a infiltrace povrchových vod do vod podzemních;
- zpracování studií a plánů (studie systémů sídelní zeleně, studie odtokových poměrů urbanizovaných území a vsakovacích map, územní studie krajiny, plán Územního systému ekologické stability);
- maximální dotace 60 %- 100 % z uznatelných nákladů.

Specifický cíl 1.5 Posílení biologické rozmanitosti, zelené infrastruktury v městském prostředí a snížení znečištění

V rámci specifického cíle bude podporována celá řada aktivit zaměřených na péči o chráněná území, přírodní stanoviště a vzácné druhy, zvýšení kvality ovzduší a snížení počtu kontaminovaných lokalit.

- obnova a péče o přírodní stanoviště a druhy, opatření na podporu ohrožených druhů;
- péče o chráněná území (přírodního dědictví);
- zprůchodnění migračních překážek pro živočichy;
- regulace a omezení šíření invazních nepůvodních druhů;
- modernizace a rozvoj záchranných stanic pro ohrožené živočichy;
- sběr podkladů, zpracování koncepčních dokumentů pro péči o chráněná území, zajištění územní ochrany chráněných území (přírodního dědictví);
- monitoring ekosystémů, stanovišť a druhů;
- maximální dotace až 100 % z uznatelných nákladů.

Integrovaný regionální operační program

PRIORITA 2 – ROZVOJ MĚSTSKÉ MOBILITY, REVITALIZACE MĚST A OBCÍ, OCHRANA OBYVATELSTVA

Specifický cíl 2.2: Posílení ochrany přírody, biologické rozmanitosti, zelené infrastruktury v městském prostředí a snížení znečištění

Aktivita směřující k naplnění tohoto specifického cíle:

Revitalizace veřejných prostranství – staveb krajinářské architektury s budováním zelené infrastruktury měst a obcí (např. parky, náměstí, městské třídy a uliční prostory, na sídlištích), včetně modernizace technické infrastruktury v řešených veřejných prostranstvích

- realizace zelené infrastruktury a souvisejících opatření nezbytných pro její rozvoj a pro zlepšení kvality veřejných prostranství (např. povrchy a podloží veřejných prostranství umožňující lepší zasakování srážkové vody, retenční a akumulární nádrže, prokořetovací buňky stromů, výsadba vegetace, průlehy, vodní prvky, vodní plochy, městský mobiliář, herní prvky, dětská a workoutová hřiště, veřejné osvětlení, veřejné toalety);
- revitalizace nevyužívaných ploch, kde budou budována veřejná prostranství a zelená infrastruktura.

Maximální dotace 85 % z uзнatelných výdajů.

Norské fondy

Fondy EHP a Norska podporují oblast životního prostředí s cílem zajistit “Lepší environmentální situaci v ekosystémech a menší nepříznivé účinky znečištění a dalších lidských činností”.

Nejvyšší relevanci mají výzvy, které podporují:

- Zpracování Strategie adaptaci na klimatickou změnu;
- Investiční akce, které vychází ze zpracovaných adaptačních strategií – zejména tvorbu modrozelené infrastruktury;
- Zlepšení stavu životního prostředí v ekosystémech (zlepšení habitatů chráněných druhů) - aktuálně vyhlášená výzva;
- Snížení negativního vlivu lidské činnosti na kvalitu ovzduší a vod
- Maximální dotace 90 % z uзнatelných výdajů.

Nadační fondy a soukromé zdroje

Mezi nadačními fondy a soukromníky podporující životní prostředí je řada institucí, jejichž nabídka externího spolufinancování se pravidelně opakuje. Protože v době zpracování nepředpokládáme okamžitou realizaci konkrétního opatření, budou vyjmenovány nadace, které mají potenciál nabídnout vhodné dotace v následujících letech.

- Nadace ČEZ
- Nadace Partnerství
- Nadace Veronica
- Nadace Ivana Dejmal
- Nadace Proměny

Partnerské projekty

Dotační možnosti je často možné využívat pro spolufinancování investičních akcí. Běžný provoz, údržba, nebo i menší, neinvestiční akce je vhodné zajišťovat na základě spolupráce s partnery.

PPP projekty – tedy Public Private Partnership projekty umožňují získat investice soukromých firem. Modely umožňují využít investice soukromých prostředků pro podporu záměrů města s tím, že soukromé subjekty prostředky získají zpět formou hospodářské činnosti.

V oblasti energetiky jsou aktuálně zajímavé EPC projekty – tedy projekty, při kterých dodavatel energií investuje do inovativních, či šetrných technologií, které jsou příznivější k životnímu prostředí. Město dále hradí stejnou cenu jako dříve a po dosažení dostatečné úspory, která zajistí návratnost investic, již dochází k úsporám z rozpočtu města. Výhodou tohoto řešení je modernizace bez nutnosti investice a garance návratnosti.

Téma životního prostředí spojuje také řadu neziskových organizací. S jejich pomocí je možné při mírném spolufinancování získat angažované občany pro realizaci dobrovolnických, či osvětových aktivit. Ty jsou velmi důležité pro získání vlivu soukromých osob, který může vést ke změně zavedené praxe v údržbě soukromých pozemků či k porozumění a podpoře snahy města v oblasti politiky životního prostředí.

Přirozenými partnery pro města a obce jsou také vědecko-výzkumné instituce, jejichž prostřednictvím je možné výjimečně získat inovativní poznatky pro zvýšení efektivity výkonu samosprávy i přenesené státní správy. Vedle neinvestičních výstupů z partnerství lze v některých případech získat i realizované investice v území, kde probíhá ověření hypotéz experimentálního nebo aplikovaného výzkumu.

Atraktivní dotační příležitosti by měly následovat i ve spolupráci s místními zemědělci. Plánovaný rozvoj agrolesnictví (agro-forestry) a podpory mimoprodukčních funkcí krajiny by měl odstranit daňové a investiční překážky, které dnes brání snahám revitalizovat zemědělskou krajinu. V končícím programovém období bylo běžné, že město/obec nabízela zemědělcům realizaci a údržbu dílčích částí neproduktivní zemědělské půdy (z důvodu ochrany a rozvoje hodnot životního prostředí), ale z důvodu ztráty příjmu na ha půdy hospodáři spolupráci odmítali.

Modernizační fond na období 2021-2023

Umožní investice do modernizace energetických systémů a zlepšení energetické účinnosti. Modernizační fond, který čerpá prostředky zejména z monetizace 2 % celkového počtu emisních povolenek v systému emisního obchodování (EU ETS) na období 2021–2030, se zaměřuje v perspektivě udržitelných technologií především na tyto prioritní oblasti:

- výroba a využití energie z obnovitelných zdrojů,
- energetická účinnost,
- zařízení pro akumulaci a distribuci energie.

Pro Českou republiku je připraveno 120–150 miliard korun.

Část těchto prostředků má být určena i na podporu komunitní energetiky.

První výzvy pro uchazeče o podporu očekává Ministerstvo životního prostředí již na začátku roku 2021. Bohužel v tuto chvíli není známý legislativní rámec.

Akční plán

Detailní plán na nadcházejících 5 let

Popis činností a projektů naplánovaných na nejbližších 5 let včetně doporučených zdrojů financování, odpovědností a termínů.

Kód opatření	Název opatření (aktivita)	Popis opatření	Typ opatření	Předp. náklady	Odpovědnost	Spolupráce / Partneri	Možnost dotace	Zdroje financování	Termín realizace
P1.1	Výsadba stromů (aleje, solitéry)	Komunitní výsadba dřevin na vhodných místech intravilánu města	investiční	nízké	Město Valašské Klobouky	veřejnost, neziskové organizace	ANO	Národní program Životního prostředí, výzva 9/2019, která končí 30.4.2021 (dotace až 100 %), dále drobné výsadby Nadace Partnerství.	2021
P1.3	Zachování charakteru rozvojových lokalit	Charakter nových rozvojových lokalit by měl být projekčně připravován tak, aby bylo možné vysadit dlouhověké dřeviny s dostatečným prokořenitelným prostorem. Kompozičně pak má být dodržena rozvolněná sídelní struktura s dostatkem vzrostlých dřevin. Je třeba dohlédnout na to, aby realizační projektové dokumentace dopravních staveb, sítí atd. tyto požadavky respektovaly.	neinvestiční	nízké	Město Valašské Klobouky		NE	Městský rozpočet	2021-2025
P1.4	Vytvoření plánu péče o vegetaci	V případě lesa je třeba se správcem projednat LHP/LHO a možnosti vymezení dílčích lokalit jako světlých lesů. Dále probrat možnosti, jak zabránit zalesnění lesních luk. V případě mimolesní zeleně nastavit vhodně pravidelnost a techniku seče/kosení dle typu bylinného/travního patra. Nastavit mechanismy a frekvenci péče o dřeviny, včetně požadovaného zadání pro arboristy reflektující specifika lokality.	neinvestiční	nízké	Město Valašské Klobouky		NE	Městský rozpočet	2021
P1.5	Změna pokryvu	Změna pokryvu vybraných ploch v intravilánu na	investiční	nízké	Město Valašské		NE	Městský rozpočet	2021-2025

	vybraných ploch	luční / trvalkové porosty (zvýšení biodiverzity, zvýšení retence vody, snížení nákladů údržby).			Klobouky				
P1.6	Plán péče o plochy výskytu chráněných druhů	Lokality, které samy o sobě chráněné, ale přesto jsou lokalitami výskytu chráněných druhů, je možné doplňkově ochraňovat formou vhodné péče směřující k podpoře habitatu chráněného živočicha. Prvním krokem je ve spolupráci s odborníkem identifikovat habitat, jeho znaky a navrhnout vhodnou péči pro jeho zachování. Ve druhém kroku naplánovat a zadat vhodnou údržbu.	investiční	nízké	Město Valašské Klobouky		NE	Městský rozpočet	2021-2025
P1.7	Beseda o ochraně ŽP a péči o zeleň s občany	Informování veřejnosti o změnách v péči o zeleň, představení chráněných druhů, jejich habitatů a objasnění možností, jak může široká veřejnost pomoci tvořit podmínky pro podporu biodiverzity. Do úspěšných akcí je vhodné zapojit neziskové organizace, školy, alt. akci spojit s dalšími aktivitami (veřejné projednání témat souvisejících s problematikou ŽP, dalšími společenskými akcemi vhodného formátu).	neinvestiční	nízké	Město Valašské Klobouky	neziskové organizace, ZŠ/SŠ	NE	Městský rozpočet	2021-2025
P1.8	Generel zeleně a plán péče o zeleň	Generel zeleně je vhodným dokumentem pro prověření a návrh konkrétních výsadeb v intravilánu a extravilánu města. Podle generelu zeleně je možné zadávat náhradní výsadbu a plánovat komunitní výsadby zeleně. Protože zpracování dokumentu vyžaduje terénní průzkumy krajinných architektů a v bodě P1.4 a dalších doporučujeme změny v péči o dílčí lokality, navrhujeme spojit zpracování s vytvořením plánu péče o zeleň – rozdělením města na intenzitní třídy a vegetační prvky a předpisu frekvence a technologií pro typy vegetace v různých intenzitních třídách. Dle potřeby města může být Plán péče doplněn také rozpočtem, stejně jako Generel může být doplněn částí návrhovou z hlediska rozvoje lokalit veřejné zeleně.	investiční	100-300 tis Kč	Město Valašské Klobouky		Aktuálně NE	Historicky OPZ, částečně OPŽP (80-95 %) rozpočet města / dotace.	2022

P1.9	Studie protierozní ochrany / Plánu krajiny	Studie primárně zaměřené na vodní režim v krajině a krajinné prvky podporující retenci vody (protipovodňové, protierozní, krajinné). Cílem je návrh krajinných prvků zajišťujících omezení eroze, degradace půdního profilu a zadržení vody.	investiční	do 0,1 mil Kč dle rozsahu	Město Valašské Klobouky		Aktuálně NE	Lze očekávat, že bude spolufinancováno v novém programovém období jako součást projektové přípravy protierozních opatření (dotace 80-100 %), rozpočet města / dotace.	2021-2022
P1.11	Likvidace stanovišť neinvazivních druhů rostlin	Identifikace, dotace a realizace likvidace invazivních druhů rostlin.	investiční	0,1 - 0,3 mil Kč	Město Valašské Klobouky		ANO	NPŽP, 80-100% dotace	2021-2022
P1.12	Realizace prvků ÚSES	Projektová příprava, výsadba a alt. revitalizace nefunkčních prvků ÚSES.	investiční	dle rozsahu řádově miliony Kč	Město Valašské Klobouky		NE	Historicky OPŽP (90-100 %)	2022-2025
P2.1	Schválení cílů v oblasti změny klimatu radou města	Schválení cíle v oblasti změny klimatu	neinvestiční	-	Rada/zastupitelstvo města Valašské Klobouky		-	-	2021
P2.1a	Přistoupení k Paktu starostů a primátorů	V případě přijetí ambiciózního cíle snižování emisí schválit přistoupení města do Paktu starostů a primátorů.	neinvestiční	-	Starostka města	Pakt starostů a primátorů, MŽP	-	Vypracování plánu pak NPŽP	2021
P2.2	Revize systémů včasného varování, krizových plánů a systému krizového managementu	Revize stávajícího systému s ohledem na hrozby popsané v této koncepci.	neinvestiční	0,1 mil. Kč	Tajemník města		NE	Městský rozpočet	2022-2023
P2.3	Klimatická strategie	Zpracování analýzy zranitelnosti území, adaptační strategie, emisní bilance a plánu udržitelné energetiky. Buď v rámci SECAP (Pakt starostů a primátorů) nebo zvlášť.	neinvestiční	0,5 - 1,3 mil. Kč.	Starostka města		ANO	NPŽP, Norské fondy	2021-2022
P2.4	Integrace mitigačních a adaptačních cílů do plánovaných	Zavedení postupů při plánování a realizaci investičních a neinvestičních akcí zohledňující posouzení dopadů na oblast změnu klimatu v takové fázi, kdy je možné efektivně pozměnit záměr či	neinvestiční	0,7-0,9 mil. Kč ročně	Tajemník města		ANO	NPŽP (v případě členství v Paktu starostů a primátorů)	2021

	investičních akcí, zřízení pozice koordinátora klimatických opatření (KKO)	formu realizace.							
P2.5	Změny v lesním hospodářství	Změna hospodaření v městských lesích s cílem zajistit lesní hospodářství podporující okamžité zastavení výsadby monokulturních porostů, postupný převod monokultur na smíšené, druhově, prostorově a věkově různorodé lesy a podpora mimoprodukčních funkcí lesa.	investiční	dle rozsahu řádově miliony Kč	KKO	KOSENKA	ANO	Program rozvoje venkova	2021-2022
P2.6	Zavedení systému zeleného úřadování	Zavedení systémů ekologického nakupování zboží a služeb (s preferencí omezování dopadů na životní prostředí) a změny v provozu úřadu.	neinvestiční	0,3-0,4 mil. Kč	KKO	STEP, ZO ČSOP Veronica	-	Městský rozpočet	2022–2023
P2.7	Zřízení energetického a adaptačního fondu	Zřízení dvou oddělených fondů pro realizaci a spolufinancování opatření – jeden pro investice do energetického managementu a energeticky úsporných opatření a jejich spolufinancování, jeden pro spolufinancování realizace adaptačních opatření.	investiční/neinvestiční	dle rozsahu řádově miliony Kč	Starostka města	-	-	Městský rozpočet	2022-2024
P2.8	Zranitelné skupiny obyvatelstva	Realizace osvětových akcí a organizačních změn v systému krizového managementu a systému včasného varování v souladu s analýzou zranitelnosti a definovanými nejzranitelnějšími skupinami obyvatel.	neinvestiční	0,3-0,5 mil. Kč	OŽP			Městský rozpočet	2022-2023
P2.9	Energetický management	Rozšíření systému sledování spotřeby energií a vody ve všech budovách a zařízeních v majetku města.	neinvestiční	0,3-0,4 mil. Kč	KKO		ANO	Program EFEKT	2022
P2.10	Energetická opatření a energetické aukce	Realizace opatření u budov, majetku a zařízení ve vlastnictví města, energetické aukce, popř. nákup zelené elektřiny.	investiční	dle rozsahu, řádově miliony Kč	KKO		ANO	OPŽP 2021-2027	2023-2025
P2.11	Realizace ekosystémových adaptačních	Realizace opatření dle adaptační strategie, zejména se zaměřením na opatření související s bleskovými	investiční	dle rozsahu, řádově nižší	OŽP		ANO	NPŽP, Norské fondy, OPŽP	2022-2025

	opatření	povodněmi, dlouhodobým suchem a lesními požáry.		miliony Kč					
P2.12	Příprava zadání pro komplexní pozemkové úpravy	Příprava zadání pro smysluplnou realizaci komplexních pozemkových úprav. Sledování aktuálního stavu realizace v obdobných územích.	neinvestiční	0,1 - 0,3 mil Kč dle rozsahu	Tajemník města		-	Městský rozpočet	2022-2023
P2.13	Aktualizace POH	Aktualizace Plánu odpadového hospodářství s cílem předčasného ukončení skládkování směsného komunálního odpadu a recyklovatelných odpadů.	neinvestiční	0,5 mil. Kč	OŽP		ANO	Pravděpodobně OPZ v období 2021-2027	2023–2025
P2.14	Studie proveditelnosti	Realizovat studie proveditelnosti pro městskou výtopnu na biomasu, komunitní obnovitelní zdroje energie, adaptační opatření na budovách a další případně větší opatření. Studie by měly být připraveny pro maximalizaci možnosti získání dotací na realizaci opatření.	neinvestiční	0,3-0,5 mil. Kč	KKO		ANO	Pravděpodobně OPZ v období 2021-2027	2022-2025
O1	Osvětové akce	Realizace každoročních osvětových akcí podporující 1/ správné topení a výměnu kotlů s pomocí kotlíkových dotací, 2/ vyšší využitelnost složek komunálního odpadu a vyšší kompostování 3/ priority koncepce životního prostředí města	neinvestiční	0,1 mil. Kč	OŽP	Zlínský kraj, KOSENKA	ANO	Dotace Zlínského kraje	2021-2025
O2	EVVO	Podpora organizací, osob a zajištění kvalitních programů EVVO na území města.	neinvestiční	0,15 mil. Kč	KKO	KOSENKA	ANO	Dotace Zlínského kraje	2022-2023
O3	Odpadní voda	Zajištění rekonstrukce stávajících čistíren odpadních vod ve spolupráci se ZK. Významná redukce volných výústí odpadní vod do vodních toků.	investiční	dle rozsahu řádově miliony Kč	OŽP	Kraj	ANO	Projektová příprava je možná z Národního programu Životního prostředí, Výzva 3/2020, konec výzvy 29.1.2021. Vlastní realizace opatření OPŽP 2021-2027.	2023-2024
O4	Aktualizace Koncepce životního prostředí	Aktualizace dokumentu, vyhodnocení plnění Akčního plánu, nastavení Akčního plánu na období 2026-2030 a Rozvojového plánu na období 2030-2035.	neinvestiční	0,2 mil. Kč	Tajemník města		ANO	Pravděpodobně OPZ v období 2021-2027.	2025

Ceny uvedené v tabulkách detailního a rámcového plánu jsou orientační. U opatření s nízkými náklady jde o náklady v řádech jednotek, desítek tisíc Kč. Uváděná % míra dotace reflektuje obvyklou skutečnou míru dotace po započtení všech přímých uznatelných i neuznatelných nákladů.

Rámcový plán na období 5-10 let

Opatření, u kterých bude vyhodnocen vysoký přínos, ale náročná přípravná fáze nebo nejisté zdroje financování budou popsány společně s kroky, které je třeba udělat, aby mohly být realizovány.

Kód opatření	Název opatření (aktivita)	Popis opatření	Typ opatření	Předpokládané náklady	Odpovědnost	Spolupráce / Partneri	Možnost dotace	Zdroje financování	Termín realizace
P1.1	Pokračování výsadby stromů (aleje, solitéry)	Výsadba dřevin v krajině/intravilánu.	investiční	nízké	Město Valašské Klobouky		ANO (NPŽP)	dotace	2022-2031
P1.2	Zakotvení doprovodné zeleně v ÚAP, studiích nových lokalit	Při aktualizaci územního plánu, či provedení KPÚ dohlédnout na dostatečné vymezení požadavků na doprovodnou zeleň podél komunikací.	neinvestiční	nízké	Město Valašské Klobouky		NE	rozpočet města / dotace	2026-2031
P1.10	Protierozní ochrana a krajinné prvky	Komplexní plán protierozní ochrany, krajinných prvků (společných zařízení) na úrovni katastru – ideálně podklad pro zpracovatele KPÚ, alt. důsledné zadání této části KPÚ.	investiční	0,3 - 0,5mil Kč	Město Valašské Klobouky		Aktuálně NE, historicky OPZ (95 %)	rozpočet města / dotace	2026-2031
P2.1	Komplexní pozemkové úpravy	Provedení komplexních pozemkových úprav na základě vytvořené specifikace, s ohledem na umístění adaptačních i mitigačních opatření.			Město Valašské Klobouky	Pozemkový úřad	NE	rozpočet města / pozemkový úřad	2026-2031
P2.2	Opatření na	Realizace komplexních opatření na budovách	investiční	Vyšší desítky milionů	Město Valašské		ANO (OPŽP)	Dotace / PPP	2022-2031

	budovách	kombinujících pokročilé hospodaření s dešťovou vodou, výrobu obnovitelných zdrojů energie a změny pláště budov s ohledem na minimalizaci energetické spotřeby a adaptaci na nové klimatické podmínky.			Klobouky				
P2.3	Energetická opatření podporující přechod na bezuhlíkovou ekonomiku	Opatření v rámci přechodu na lokální obnovitelné zdroje energie a vysokou energetickou efektivitu.	investiční	Vyšší desítky milionů	Město Valašské Klobouky		ANO	rozpočet města / dotace / PPP	2026-2031
P2.4	Přechod na bezuhlíkové vytápění	Změny v CZT a vytápění využívající místní bezuhlíkové zdroje energie.	investiční	Vyšší desítky milionů	Město Valašské Klobouky		ANO	rozpočet města / dotace / PPP	2026-2031
P2.5	Adaptační a mitigační opatření v přírodě a krajině	Realizace komplexních adaptačních opatření v krajině, podpora změny využívání krajiny s podporou zadržování uhlíku (lesnictví, regenerativní zemědělství atd.).	investiční	Nižší jednotky milionů	Město Valašské Klobouky		ANO (OPŽP, NPŽP)	dotace	2022-2031

Integrace do Strategického plánu města

Návrh textace pro propojení koncepce životního prostředí a strategického plánu města.

Koncepce ochrany životního prostředí je oborovým dokumentem zpracovávajícím oblast E – Environmentální prostředí Strategického plánu udržitelného rozvoje města Valašské Klobouky 2030 a to zejména v části E1: Životní prostředí a technická infrastruktura z roku 2017.

Ze svého charakteru a přesahuje výhled Strategického plánu. Na základě konzervativního přístupu k hodnotám životního prostředí, udržitelnému rozvoji území a ochraně životního prostředí navrhuje dílčí projekty, které respektují princip stanovený ve Strategickém plánu.

Koncepce ochrany životního prostředí se z pojmenovaných oblastí Aktivit věnuje zejména Aktivitě 2, konkrétně bodům 2.2. Proaktivně hospodařit s vodou a 2.3. Pravidelně obnovovat a vysazovat zeleň a květinové záhony. Tyto aktivity dává do kontextu s dalšími hodnotami vhodnými k ochraně, stanovuje cíle a navrhuje konkrétní opatření vhodná k jejich dosažení.

Stanovení indikátorů pro sledování pokroku

Stanovení vyhodnocování pokroku, konkrétních indikátorů a způsobu jejich vyhodnocování.

Níže uvedená tabulka přiřazuje jednotlivým cílům monitorovací indikátory pro možnost stanovení pokroku v ochraně životního prostředí.

Cíl	Monitorovací indikátor	Způsob ověření monitorovacích indikátorů	Návrh periody ověření	Odpovědnost
Soliterní stromy a aleje	Bilance dřevin nově vysazené / uhynulé + vykácené	Výpočet z dat MěÚ	každoročně	Městský úřad
Vodní eroze, odvodnění území a krajinné prvky	Rozloha území chráněná krajinnými prvky zajišťující vhodný vodní režim a ochranu proti erozi	Výpočet z dat MěÚ	každé dva roky	Městský úřad
Travný a bylinný porost	Rozloha nových květnatých luk / lesopastvin	Výpočet z dat MěÚ	každé dva roky	Městský úřad
Úbytek světých lesů	Rozloha území nových světých lesů	Výpočet z dat MěÚ	každé dva roky	Městský úřad
ÚSES	Realizované a funkční prvky ÚSES / prvky ÚSES vymezené územním plánem	Výpočet z dat MěÚ	každé dva roky	Městský úřad
Revize systémů včasného varování, krizových plánů a systému krizového managementu	Provedená revize a schválené změny v krizovém řízení	Zpráva o revizi a schválených změnách	každé dva roky	Městský úřad
Klimatická strategie	Schválený strategický dokument města	Zápis z rady/ zastupitelstva města	Každý rok do schválení	Městský úřad
Změny v lesním hospodářství	Rozloha vysazené monokultury, rozloha nových smíšených, druhově, prostorově a věkově různorodých lesů, zdravotní stav lesů, klesající rozloha monokulturních lesů	Terénní průzkum, lesní hospodářský plán	každé dva roky	Městský úřad

Použité zdroje

Seznam odborných a dalších zdrojů použitých při tvorbě koncepce.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR) – Nálezová databáze Ochrany přírody

Analýza zranitelnosti (2018), město Valašské Klobouky

Culek M. a kol. (1996): Biogeografické členění České republiky. Enigma, Praha.

Culek M. a kol. (2005): Biogeografické členění České republiky, II.díl. AOPK ČR, Praha.

Demek J., Mackovčín P. (2006): Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny, 2. vydání. AOPK ČR Praha, Brno

Farma Blatnička (<http://www.farmablatnicka.eu/cs/>)

Hejda et al. (2017), Červený seznam bezobratlých ČR

Jurečková A. (2015): Oblasti krajinného rázu Zlínského kraje, dipl. práce, Brno.

Kozák J. a kol. (2009): Atlas půd České republiky, 2. upravené vydání, Praha.

Mašláň, P., & Plevová, L. (2014). Sidonie.

Mašláň, Pavel (2018). Brumov-Bylnice – proměny města na fotografiích. Vsetín: Muzeum regionu Valašsko, p.o.

McKinsey & Company (2009), Náklady a potenciál snižování emisí skleníkových plynů v České republice.

Nálezová databáze ochrany přírody (Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Výskyt a rozšíření druhů živočichů, rostlin a hub na území ČR), březen 2020

NDOP, www.biomonitoring.cz, DRUSOP AOPK ČR

Neuhäuslová Z. (1998): Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. Academia, Praha.

Oblastní plán rozvoje lesů OPRL1-LO38-Bílé Karpaty a Vizovické vrchy

Pondělníček, M., Bízek, V. (ed.), (2016). Adaptace na změnu klimatu. Hradec Králové: Civitas per [12]Populi, 174 p. ISBN978-80-87756-09-6

Quitt E. (1971): Klimatické oblasti Československa. Stud. Geogr., Brno.

Skalický V. (1988): Regionálně fyto geografické členění. In: Hejný S., Slavík B. : Květena České socialistické republiky 1. vydání, Academia, Praha.

Státní okresní archiv Vsetín (SOkA Vsetín)

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF)

Tkáčiková J., Husák J. & Spitzer L. (2013): Valašské louky a pastviny – dědictví našich předků. Muzejní společnost ve Valašském Meziříčí a Muzeum regionu Valašsko, Vsetín,

Tolasz R. a kol. (2007): Atlas podnebí Česka, 1.vydání, ČHMÚ Praha, Univerzita Palackého v Olomouci.

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů (UHUL)

Územní plán Valašské Klobouky, Šimordová J. 2014

Vopravil J. a kol. (2010): Kniha o půdě, 1.díl, 2.vydání, VÚMOP Praha

Vyhláška ministerstva životního prostředí České republiky č.395/1992 ze dne 11. června 1992, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Zákon ČNR ČR č. 114/1992 Sb., ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o ochraně přírody a krajiny, včetně prováděcích vyhlášek (114/1992 Sb., 395/1992 Sb.)

ZO ČSOP Jaro Jaroměř (motýlí louky)

ZO ČSOP KOSENKA (projekt Ščůrnica)

Ostatní elektronické zdroje:

mapy.cz

valasskeklobouky.cz

chko.cz

geoportal.gov.cz

uhul.cz

edpp.cz

www.chmi.cz

www.mzp.cz

www.csu.cz

www.ispop.cz

www.cenia.cz

www.irz.cz

www.kr-zlinsky.cz

www.valasskeklobouky.cz

www.faktaoklimatu.cz

podklady/hlášení/provozní řády zaslané zástupci města Valašské Klobouky

Přílohy

Příloha 1: Priority a cíle Koncepce a strategie ochrany přírody a krajiny Zlínského kraje

Na úrovni Zlínského kraje jsou stanoveny následující cíle, priority a opatření:

1. Lesní hospodářství

Cílem v oblasti lesního hospodářství je optimalizace využívání všech celospolečenských funkcí lesa při celkovém zvyšování ekologické stability lesních společenstev.

Krátkodobé a střednědobé cíle:

- Zajištění legislativní ochrany přírodních lesních společenstev včetně návrhu managementu těchto porostů
- Zachování a evidence mokřadů na pozemcích určených k plnění funkcí lesa
- Realizace drobných vodních ploch na pozemcích určených k plnění funkcí lesa a na vodotečích protékajících lesem.
- Usilovat o snížení podílu jehličnanů, zejména smrku, v lesních ekosystémech
- Řešit střety v zájmech vlastníků s ochranou přírody, zejména na plochách ZCHÚ a ÚSES
- Zalesnění zemědělských půd směřovat především do údolních niv (v rámci protipovodňové ochrany) a na erozně ohrožené plochy

Dlouhodobé cíle

- Uplatňovat zájmy ochrany přírody a krajiny při tvorbě a obnově LHP, LHO v rámci ZCHÚ, území NATURA 2000, ÚSES a VKP
- Uplatňovat zájmy ochrany přírody a krajiny při tvorbě a změnách ÚPD všech stupňů, dále v rámci JPÚ, KPÚ, v rámci procesu SEA, EIA apod.
- Zvyšovat ekologickou stabilitu lesních ekosystémů jako významných krajinných prvků a tím zvyšovat ekologickou stabilitu krajiny jako celku.
- Podporovat mimoprodukční funkce lesa
- Chránit a podporovat biologickou diverzitu lesních ekosystémů, a to ve stromovém, keřovém i bylinném patru
- Podporovat údržbu a obnovu lesních alejí a porostních pláštíů, zachování významných solitér a výstavků
- Podporovat zachování doupných stromů a ponechání části odumřelého dřeva v lesních porostech
- Podporovat produkční funkce lesa v rozsahu neoslabujícím funkční potenciál ostatních funkcí lesů
- Dosáhnout a udržovat rovnováhu mezi stavy lesních ekosystémů a stavy zvěře
- Využívat plánů zpětné rekultivace, zejména u těžebních ploch, k rozšíření biodiverzity

2. Zemědělství

Cílem v oblasti zemědělství je prioritně zvýšení ekologické stability krajiny a její retenční schopnosti, zvýšení diverzity jejího využití (tradiční plodiny, odrůdy, výrobky), snížení erozního ohrožení zemědělských půd a zavedení zásad správné zemědělské praxe.

Krátkodobé a střednědobé cíle

- Maximálně chránit zemědělskou půdu před trvalými zábory a to nejen tzv. zvláště chráněnou zemědělskou půdu náležející do I. a II. třídy ochrany, ale z hlediska zachování biodiverzity zvl. zemědělskou půdu náležející do V. stupně ochrany, kam jsou zahrnuty půdy geneticky méně úrodné, avšak tvořící významná přírodní stanoviště (půdy zamokřené, vysychavé, svažité, kamenité, písčité, rašelinné apod.)
- Podporovat zatravnění údolních niv významných vodních toků a zakládání travnatých sedimentačních pásů i podél malých a drobných vodotečí
- Podporovat zemědělské subjekty ve zvyšování počtu akcí směřovaných k ochraně, obnově a údržbě krajiny s využitím finančních prostředků krajinotvorných programů MŽP, agroenvironmentálních programů MZe a SFŽP, resp. z evropských fondů
- Přednostně podporovat realizaci projektů vycházejících ze zpracovaných koncepčních dokumentů
- Podporovat přípravu a realizaci strategie/koncepce ochrany půdy na úrovni kraje.

Dlouhodobé cíle

- Vytvořit podmínky pro rozvoj multifunkčního zemědělského hospodaření s přihlédnutím k charakteru krajiny, daným stanovištním podmínkám i estetickým hodnotám a revitalizačnímu potenciálu území
- Kombinovat stimulační a regulativní opatření k rozvoji ekologicky příznivého a krajinotvorného zemědělského hospodaření v míře, která odpovídá zájmům ochrany přírody
- Zvýšení retenční kapacity krajiny, snížení vodní a větrné eroze na přijatelnou míru
- Chránit půdu před kontaminováním nebezpečnými látkami.
- Zlepšení prostupnosti krajiny optimalizací sítě polních cest (v návaznosti na síť lesních cest)
- Podstatně zlepšit kvalitu zeleně rostoucí mimo les a to liniové, skupinové i plošné a navrhnout jejich dlouhodobý management, zejména možné rekonstrukce
- Chránit a umožnit vytváření listnatých plášťů lesů v kontaktu se zemědělskou krajinou jako druhově a ekostabilizačně nenahraditelných vegetačních útvarů (ekotonů). Zajistit ochranu a péči v dotačních titulech stávajících programů

3. Vodní hospodářství

Cílem ve vodním hospodářství je obnova přirozených hydrologických cyklů v kontextu celého povodí a zvýšení retence vody v krajině a vyrovnání vláhové bilance.

Krátkodobé a střednědobé cíle

- Zvýšit počet akcí a objem finančních prostředků v rámci krajinotvorných programů MŽP, MZe a SFŽP, resp. z evropských fondů.
- Při stavbách, obnově i údržbě vodohospodářských staveb vytvářet podmínky pro rozvoj stanovišť živočichů a rostlin vázaných na vodu.
- Zajistit důslednou ochranu existujícím vodním a mokřadním biotopům

Dlouhodobé cíle

- Přijmout a realizovat Národní politiku ochrany mokřadů
- Začlenit problematiku mokřadů a jejich významu do EVVO na základních a středních školách

- Zlepšit kvalitu odpadních vod vypouštěných do vodotečí budováním ČOV a kanalizační sítě, jak vyplývá z dílčích cílů formulovaných ve Strategii rozvoje Zlínského kraje 2009–2020
- Minimalizovat vodní erozi na přijatelnou míru
- Harmonizovat navrhovaná protipovodňová opatření se zájmy ochrany přírody a krajiny, preferovat alternativní přírodě blízké řešení protipovodňových opatření
- Podporovat funkci ekosystémů údolních niv – podporovat prostřednictvím správ vodních toků revitalizace vodních toků a nádrží, které byly v minulosti nevhodně upraveny, iniciovat postupnou revitalizaci odstavených vodních ramen. Podporovat zatravnění údolních niv významných vodních toků a zakládání travnatých sedimentačních pásů i podél malých a drobných vodotečí.
- Začlenit mezi opatření plánů oblasti povodí Moravy zakládání či obnovu mokřadních lokalit místního významu na území kraje jako příspěvek, ke zvýšení celkové rozlohy mokřadů v ČR z dosavadních 1,5 % na nejméně 2 % rozlohy státu.
- Zalesnění zemědělských půd směřovat především do údolních niv (v rámci protipovodňové ochrany) a na erozně ohrožené plochy
- Minimalizovat bariéry na vodních tocích
- Podporovat samočisticí schopnosti vodních toků a nádrží

4. Územní systémy ekologické stability

Cílem je posílení ekologické stability krajiny vytvořením územního systému ekologické stability jako vzájemně propojeného souboru přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Základní rámec je tvořen nadregionálním a regionálním ÚSES, od něhož se odvíjejí detailní ÚSES místní úrovně.

Krátkodobé a střednědobé cíle

- Na území kraje sjednocení (resp. propojení) NR-R ÚSES (dle aktuálního vymezení ZÚR ZK) a L-ÚSES.
- Vytvořit geografický informační systém pro NR a R ÚSES, zajistit jeho pravidelnou aktualizaci a prezentaci na webových stránkách kraje
- Dokončit zpracování dokumentace (*dgn) prostorově-funkčního vymezení lokálního ÚSES včetně návazností na hierarchicky vyšší ÚSES a na okolní kraje

Dlouhodobé cíle

- Revitalizovat nefunkční segmenty ÚSES
- Pokud to územní podmínky a trasování ÚSES umožňují, začleňovat pozemky bývalých skládek do ÚSES
- Vytvoření plnohodnotné sítě ÚSES na všech územích pro území Zlínského kraje, včetně návazností na evropské sítě.

5. Krajinný ráz

Cílem koncepce při ochraně krajinného rázu ve smyslu §12 zákona 114/1992 Sb. a dle Evropské úmluvy o krajině je ochrana krajiny jakožto základní složky evropského kulturního a přírodního dědictví.

Krátkodobé a střednědobé cíle

- Institut krajinného rázu jako standardní součást operativy státní správy

- Kategorizovat významnost území z hlediska krajinného rázu a stanovit jeho citlivost k zásahům
- Dokončení informačního systému VKP
- Cílené rekultivace těžebních prostorů ke zvýšení diverzity i ekologické stability území

Dlouhodobé cíle

- Maximální ochrana území před expanzí staveb do volné krajiny
- Řešit problematiku fotovoltaických a zejména větrných elektráren v uceleném koncepčním dokumentu kraje
- Zavedení krajinného plánování do praxe
- Obnova charakteristických a významných přírodních i kulturních struktur v krajině

6. Územní plánování

Cílem koncepce je zajistit ochranu přírodního a krajinného prostředí s využitím limitů rozvoje území a nastolit environmentálně příznivé využívání krajiny.

Krátkodobé a střednědobé cíle

- Prosazovat zájmy ochrany přírody a krajiny v Zásadách územního rozvoje Zlínského kraje a dalších územně plánovacích dokumentacích a strategických dokumentech kraje
- Vyžadovat komplexní přístup k využití území při zpracování územních plánů obcí za účasti příslušných specialistů
- Doplnit a aktualizovat oborové podklady specifikující zájmy ochrany přírody a krajiny ve smyslu zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů

Dlouhodobé cíle

- Vytvářet předpoklady k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních a kulturních hodnot v území zejména se zřetelem na péči o životní prostředí a ochranu jeho hlavních složek
- Zajistit efektivní uplatnění plánování (uspořádání) krajiny ve smyslu Úmluvy o krajině, jako koncepčního nástroje k zajištění jejího funkčního uspořádání s cílem zachování nebo zlepšení jejích funkcí, zvýšení ekologické stability a životaschopnosti krajiny a zachování jejích ekologických a estetických hodnot s přihlédnutím k ostatním funkcím, které jsou v krajině nezbytné
- Při vymezování ploch výroby a skladování v rámci funkčního využití území upřednostňovat v zastavěném a zastavitelném území nevyužívané nebo opuštěné plochy bývalých průmyslových aj. areálů (brownfields)
- Zajistit předpoklady pro řízený územní rozvoj respektující přírodní a kulturní hodnoty v atraktivnějších oblastech kraje, ve kterých lze předpokládat větší tlaky z hlediska rozvoje rekreace a turistiky. To se týká zejména oblasti Beskyd a Horního Vsacka, kde by případné územní střety měly být řešeny a sladěny na základě zpracování územních studií.
- Při rekultivacích území dotčených těžbou nerostných surovin začleňovat přírodě blízké prvky a plochy pro vývoj samovolnou sukcesí, vytvořit metodické podklady pro tyto účely
- Vytvořit funkční GIS ochrany přírody a krajiny Zlínského kraje

7. Doprava

Cílem koncepce je podpora environmentálně šetrnějších forem dopravy (železniční, kombinovaná, veřejná osobní a cyklistická doprava) a minimalizace střetů zájmů ochrany přírody a krajiny s dopravními systémy.

Krátkodobé a střednědobé cíle

- Komplexní vyhodnocení potenciálních negativních vlivů trasy průplavu D-O-L na zájmy ochrany přírody a krajiny (posouzení vlivů na jednotlivé složky ŽP ale i vyhodnocení dlouhodobé ekonomické návratnosti a možné dopady na celkový územní vývoj v regionu (ekonomické, urbanistické, sociální apod.).
- Komplexní vyhodnocení možných potenciálních negativních vlivů trasy rychlostní komunikace R49 na zájmy ochrany přírody a krajiny
- Podpora vhodných technických a infrastrukturních opatření vedoucích k minimalizaci negativních vlivů dopravy na ŽP

Dlouhodobé cíle

- Důsledné uplatňování procesů SEA a EIA u nových výstaveb a rekonstrukcí dopravních sítí
- Rozvíjet systém veřejné dopravy a podporovat ekologické aspekty dopravy, jak vyplývá z dílčích cílů formulovaných ve Strategii rozvoje Zlínského kraje 2009–2020
- Zajištění průchodnosti krajiny, omezení fragmentace populací a odstraňování střetů s dopravními systémy
- Zabezpečení migračních profilů pro biotu na pozemních komunikacích
- Snižování negativní zátěže území vyvolané zejména silniční dopravou

8. Těžba nerostných surovin

Cílem je ochrana geodiverzity krajiny a koordinace přístupu k těžbě surovin včetně začlenění vytěžených prostor do krajiny.

Krátkodobé a střednědobé cíle

- Důsledné uplatňování procesu EIA u nových těžebních ploch
- Prosazovat environmentální aspekty těžby v souladu s dokumentem Regionální surovinová politika ZK

Dlouhodobé cíle

- Rekultivace a revitalizace těžebních prostor směřovat ke zvýšení biologické rozmanitosti dotčených ploch
- Dbát na účelné dotěžení otevřených dobývacích prostorů
- Přispívat k hospodárnému nakládání s ložisky nerostných zdrojů

9. Turistika a rekreace

Cílem je stanovení mantinelů pro rozvoj rekreačních aktivit v krajině, stimulace rozvoje ekologicky šetrných forem turistiky a zvýšení informovanosti rekreatantů a dalších uživatelů o daném území.

Krátkodobé a střednědobé cíle

- Podílet se na zpracování oborového dokumentu – generelu rekreace Zlínského kraje se zaměřením na turisticky nejatraktivnější oblasti (Valašsko, Horní Vsacko a Luhačovicko), kde lze v budoucnu očekávat potenciálně nejvýznamnější střety s ochranou přírody a krajiny
- Podporovat budování naučných stezek
- Přípravovat propagační materiály ochrany přírody
- Přispívat ke zlepšení podmínek pro pěší a cyklistickou přístupnost krajiny

Dlouhodobé cíle

- Podporovat rozvoj šetrné, ekologicky únosné turistiky
- Stimulovat vytváření nových pracovních příležitostí pro místní obyvatele v rámci ekoturistiky
- Přispívat ke zlepšení životního prostředí příměstských oblastí
- Implementovat principy „Evropské charty udržitelného cestovního ruchu v chráněných oblastech“ do managementu zvláště chráněných území
- Podporovat rozvoj environmentálně šetrných dopravních systémů

10. zvláště chráněná území

Cílem je zajištění trvalé ochrany pro území s mimořádnými přírodními hodnotami a zachování, popř. zlepšení těchto hodnot prostřednictvím odborně zpracovaného a realizovaného plánu péče.

Krátkodobé a střednědobé cíle

- Na území kraje dobudovat síť území soustavy NATURA 2000 a vyhlásit již navržené EVL.
- Průběžné zpracování plánů péče pro všechna chráněná území
- Postupná revize pozemků v ZCHÚ
- Specifikovat ZCHÚ, pro jejichž existenci je nezbytné zajistit klidový režim

Dlouhodobé cíle

- Vytvořit ucelenou a vzájemně propojenou síť maloplošně chráněných území (MZCHÚ) a nově navrhovaných území soustavy NATURA 2000 (EVL, PO).
- Mimo území CHKO zajistit dlouhodobý management pro MZCHÚ a EVL.
- Ve spolupráci s MŽP zajistit systém a trvalé zajištění managementu a kompenzací na pozemcích, jež jsou součástí území NATURA 2000, s jejichž vlastníky byla uzavřena smluvní ochrana. Využít je třeba všech národních či nadnárodních zdrojů financování.
- Budování naučných stezek
- Harmonizace zájmů ochrany přírody s ostatními zájmy v území (zejm. turistika, rekreace)

11. zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů, stanoviště

Cílem je aktivní a účinná ochrana jednotlivých druhů rostlin a živočichů, jejich populací, společenstev i prostředí. Specifickým cílem je vytváření podmínek trvale příznivých pro předměty ochrany v rámci území soustavy Natura 2000.

Krátkodobé a střednědobé cíle

- Dopracovat červený seznam ohrožených druhů rostlin a živočichů na území Zlínského kraje.
- Specifikovat prioritní druhy včetně návrhu na stabilizaci (posílení) jejich populací
- Vytvořit podmínky pro pokračování existujících záchranných programů
- Průběžně aktualizovat monitoring invazivních druhů rostlin

Dlouhodobé cíle

- Navrhnout a realizovat záchranné programy pro doposud neřešené druhy (na základě vyhodnocení krajského červeného seznamu)
- Zajistit tzv. bazální ochranu a péči u významných stanovišť, jež nejsou součástí zvláště chráněných území ani navrhované soustavy Natura 2000. Mimo jiné se jedná o vytipovaná území v rámci optimalizace sítě MZCHÚ (tzv. "česká NATURA"). Nebudou-li zařazena jako další území do návrhu soustavy NATURA 2000, je potřeba je vyhlásit jako VKP.

12. Památné stromy

Cílem je ochrana mimořádně významných stromů, jejich skupin a stromořadí před poškozováním, ničením aj. škodlivými vlivy z okolí.

Dlouhodobé cíle

- Průběžně doplňovat síť památných stromů o doposud nechráněné jedince (skupiny)
- Zajistit kvalitní odbornou péči o památné stromy